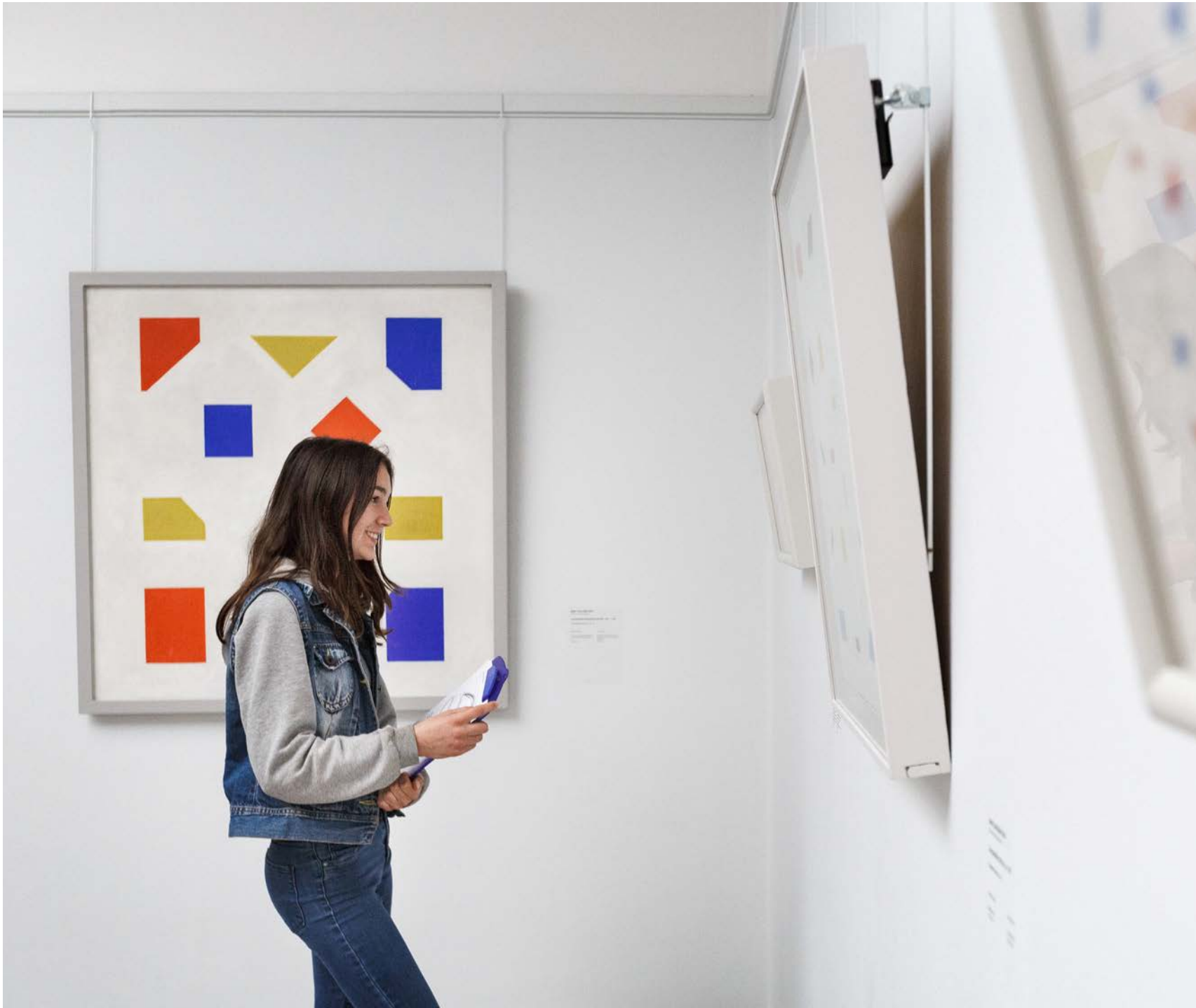

JAARRAPPORT
STICHTING
KRÖLLER-MÜLLER
MUSEUM

2021 **mazars**

Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor
identificatiedoeleinden
JvdL | 30-03-2022

INHOUD

Voorwoord **3**

Bestuursverslag **5**

Jaarrekening **67**

Overige gegevens **114**

VOORWOORD

We begonnen het jaar 2021 zoals we het ook afsloten: met corona en een dicht museum. Op 19 mei mocht de beeldentuin weer open voor bezoekers en vanaf 5 juni het hele museum. Op 19 december moesten de deuren weer dicht voor het publiek, wat tot 14 januari 2022 duurde.

Ondanks de sluiting van ruim een half jaar was het museum in 2021 toch meer open dan gesloten. Vanaf het moment van opening in juni tot eind oktober waren we ook op maandagen geopend voor bezoekers. Ruim 127.000 bezoekers bezochten het museum, waarvan naar schatting 8,5% van buiten Nederland.

Er moest heel wat worden geschoven in de tentoonstellingsprogrammering. De beide hoofdtentoonstellingen van 2021, *Marinus Boezem. Alle Shows* en *Mooi Oud. Drie eeuwen tekeningen uit de Kröller-Müllercollectie* werden uitgesteld en verlengd. Bij *Marinus Boezem* vond voor het eerst een online opening plaats omdat de openingsdag in de eerste sluitingsperiode viel. Ook *Mooi oud* werd online geopend, ditmaal vanwege het beperkte aantal toegestane personen tijdens bijeenkomsten. Hoewel een online opening nooit een volwaardige vervanging kan zijn voor een ‘normale’ opening, was er tot onze grote tevredenheid ook online veel belangstelling en waardering.

Tijdens *Marinus Boezem* experimenteerden we met een nieuwe vorm van publieksbegeleiding op zaal. Speciaal voor dit doel geworven medewerkers, de Boezemvrienden, waren aanwezig om vragen van bezoekers te beantwoorden en om hen door de tentoonstelling te begeleiden. De ervaringen van zowel de Boezemvrienden als de bezoekers waren bijzonder positief. We gaan dan ook zeker een vervolg geven aan dit experiment.

In 2021 werd er door veel medewerkers nog steeds voornamelijk thuisgewerkt. Eind 2020, begin 2021 zijn de thuiswerkers voorzien van alle benodigdheden voor een volwaardige werkplek in eigen huis. Eerder ontwikkelde protocollen voor het veilig verrichten van werkzaamheden in het museum werden steeds geactualiseerd, conform de richtlijnen van de overheid.

Om ten tijde van het thuiswerkregime de onderlinge communicatie aan de gang te houden, is niet eenvoudig. De nieuwe zogenoemde Meet & feed die maandelijks wordt gehouden, blijkt een goed middel om medewerkers op de hoogte te houden over nieuws van de Directie of uit het managementteam. Ook geven medewerkers bij toerbeurt afdelingspresentaties of lichten projecten toe. De bijeenkomsten vinden plaats in een hybride en interactieve vorm en kunnen zowel in het museum als thuis worden gevolgd.

Vanaf het voorjaar vond een reeks online brainstormsessies plaats van de zogenoemde Brede blik, een groep van medewerkers uit verschillende geledingen van het museum, die zich met enthousiasme hebben gebogen over de

invulling van diversiteit en inclusie binnen het museum. De sessies hebben geleid tot een groot aantal mogelijke initiatieven en projecten, die een basis vormen voor het ontwikkelen van verder beleid in 2022.

Gelukkig konden we ook in 2021 rekenen op de noodsteun voor cultuurinstellingen vanuit OCW, waardoor de gedaalde publieksinkomsten konden worden gecompenseerd. Door de overheidssteun is de financiële schade tot op heden beperkt gebleven, maar er is allermint zekerheid over de steun voor de cultuursector op de langere termijn. Steeds proberen we zoveel mogelijk te anticiperen op mogelijke ontwikkelingen op de lange termijn en kijken we naar mogelijkheden om vanuit de basisbegrotingen waar nodig op kosten te sturen.

Het in 2017 gestarte onderzoek naar de uitbreiding van het Kröller-Müller Museum werd gecontinueerd met de nadruk op de financiële haalbaarheid. We voerden de eerste formele gesprekken met het ministerie van OCW, waar we veel draagvlak constateerden. In 2022 verwachten we meer duidelijkheid te krijgen over de uitvoering van de zo gewenste en nodige uitbreiding van het museum.

Als altijd zijn we zeer dankbaar voor de bijdragen en steun van particulieren en fondsen. De resultaten van het Helene Kröller-Müller Fonds en de betrokkenheid van onze donateurs bij het museum zijn van grote waarde. Nu het museum weer open is en activiteiten en bijeenkomsten weer mogelijk zijn, zien we ernaar uit de banden met onze trouwe achterban weer aan te halen.

Ook het belang van de VriendenLoterij kan niet genoeg worden benadrukt. De jaarlijkse bijdrage uit de opbrengst van de loterij is onmisbaar voor het financieren van aanwinsten voor de collectie.

Onze Raad van Toezicht willen we zeer bedanken voor de samenwerking en steun in dit wederom uitzonderlijke jaar.

Onze eigen medewerkers kunnen we eigenlijk niet genoeg bedanken na een tweede jaar van thuiswerken en andere, steeds wisselende aanpassingen. Zonder de gebruikelijke bijeenkomsten en activiteiten die zo belangrijk zijn voor de onderlinge band en de saamhorigheid.

Desondanks kunnen we vaststellen dat het werk met evenveel energie, inzet en enthousiasme is gedaan en dat we met zijn allen dit tweede 'coronajaar' goed zijn doorgekomen. Dat is bewonderenswaardig en iets om heel trots op te zijn!

Otterlo, 24 maart 2022

Lisette Pelsers, Algemeen directeur
Frits de Vogel, Zakelijk directeur

BESTUURSVERSLAG

A. ALGEMEEN

STICHTING KRÖLLER-MÜLLER MUSEUM

De Stichting Kröller-Müller Museum is op 14 maart 1928 opgericht. Het museum oefent zijn activiteiten uit in de rechtsvorm van een stichting.

MISSIE

Als internationaal toonaangevend museum laat het Kröller-Müller Museum zijn Nederlandse en buitenlandse gasten optimaal en steeds weer genieten van de wereldberoemde collectie werken van Vincent van Gogh en zijn tijdgenoten én van kunstenaars die na hen bepalend zijn gebleken in de kunstgeschiedenis.

VISIE

- Het Kröller-Müller Museum wil een gekende en geliefde plek zijn om vaak naar terug te keren voor Nederlandse bezoekers en een uitnodigende en zichtbare 'must see' bestemming voor buitenlandse bezoekers.
- Door de combinatie van kunst en natuur is het museum bij uitstek een plek voor inspiratie, ontspanning en ontmoeting.
- Binnen de veranderende (museum)wereld houdt het Kröller-Müller Museum vast aan zijn kernbelofte: nergens anders kun je zo intens van de kunst genieten door de fenomenale collectie en de unieke ligging midden in de prachtige natuur.

In een tijd van toenemende verstedelijking, bevolkingsgroei en technologisering is deze belofte meer dan ooit van betekenis.

- De presentatie van de collectie en de ambitieuze en veelzijdige programmering zijn steeds van hoge kwaliteit.
- Behoud en beheer van de collectie worden op het hoogste niveau uitgevoerd.
- Dit geldt eveneens voor de effectiviteit en kwaliteit van governance, organisatie, financieel beleid en partnerships.
- Als inspirerende en innovatieve organisatie streeft het Kröller-Müller naar diversiteit, betrouwbaarheid en duurzaamheid.

Bezoekers bij *Le cri (Le couple)*, 1928-1929 van Jacques Lipchitz

KERNWAARDEN

Kwaliteit

Het Kröller-Müller Museum behoort tot de top van de internationale musea. Kwaliteit is een permanente factor in de geschiedenis, het aanbod en alle andere aspecten van het museum. Deze kwaliteit wil het museum delen met het nationale en internationale publiek en met zijn zakelijke, museale en wetenschappelijke partners en collega's.

Inspirerend

Het museum inspireert het publiek uit binnen- en buitenland tot bezoek, herhaalbezoek en deelname aan programma's en projecten. Collectie en tentoonstellingen inspireren alle bezoekers - ongeacht herkomst, voorkennisniveau of bezoekmotief - tot reflectie op kunst, cultuur en natuur. Voor medewerkers en culturele en maatschappelijke partners vormt het museum een inspirerende organisatie.

Verbindend

Het museum legt verbindingen tussen verschillende kunsthistorische perioden en stromingen, tussen verleden en actualiteit en tussen beeldende kunst en andere kunstvormen. Deze verbinding en het samenspel van kunst, natuur en architectuur bieden een unieke totaalervaring en nodigen uit tot het delen van individuele en gemeenschappelijke perspectieven en ervaringen in een ontspannen omgeving.

Klantgericht

Programma, faciliteiten en organisatie zijn gericht op een gastvrij onthaal en op een optimaal en inclusief publieksaanbod ten behoeve van een breed en divers samengesteld publiek. Via educatie en informatie wordt het aanbod geduid en toegankelijk gemaakt voor bezoekers die daar behoefte aan hebben, ongeacht herkomst, taalvaardigheid of voorkennisniveau.

Betrouwbaar

Het museum is een betrouwbare partner voor stakeholders, sponsors, financiers en andere partijen en is transparant in zijn informatie en communicatie-uitingen.

Zorgvuldig

Het museum gaat zorgvuldig om met de grote vraagstukken van deze tijd zoals duurzaamheid, diversiteit en inclusie. Het streeft naar 'fair practice' en heeft oog voor de effecten van zijn programma en activiteiten in de kwetsbare omgeving waarin het is gevestigd.

B. GANG VAN ZAKEN GEDURENDE HET VERSLAGJAAR EN DE SITUATIE PER BALANSDATUM

BEZOEKERS

In het tweede coronajaar 2021 ontvangt het museum in totaal 127.126 bezoekers. Vanwege twee lockdowns is het museum in totaal ongeveer een half jaar gesloten voor publiek: van 1 januari tot en met 4 juni en vanaf 19 december. Door deze lange sluitingsperiodes valt het bezoekersaantal lager uit dan in 2020, het eerste coronajaar, toen het museum nog 175.000 bezoekers had. Door de sluiting van ruim een half jaar, de beperking in bezoekcapaciteit en de gedeeltelijke terugloop van het bezoek (internationaal, groepen, scholieren) is het aantal bezoekers aanzienlijk lager dan in een regulier jaar: in 2019 ontving het museum 405.428 bezoekers.

In het buitenland bereikt het museum met tentoonstellingen in Finland, Italië en Japan 384.000 bezoekers.

TENTOONSTELLINGEN

In 2021 zijn er zestien tentoonstellingen te zien in het Kröller-Müller Museum. Alle tentoonstellingen werden een of meerdere keren uitgesteld.

Marinus Boezem. Alle Shows

De tentoonstelling stond oorspronkelijk in 2020 op het programma, werd toen uitgesteld naar 24 april tot en met 3 okt 2021 en is uiteindelijk te zien geweest van 5 juni tot en met 14 november 2021.

Op 12 mei vindt een online opening plaats met een speciale openingsfilm van Paul Kramer en Martijn Vervoort.

Marinus Boezem (Leerdam, 1934) wordt, samen met Jan Dibbets en Ger van Elk, gezien als een grondlegger van de conceptuele kunst in Nederland in de jaren zestig. Tussen 1964 en 1969 maakte Boezem vijftien *Shows*: een reeks tekeningen, voorzien van beknopte instructies en soms wat uitgebreidere beschrijvingen, bedoeld als voorstellen voor installaties die op bestelling konden worden gerealiseerd in musea of andere kunstinstellingen. Boezem noemde ze *Shows*, een woord uit de amusementswereld, om daarmee het luchtige karakter ervan aan te geven. In veel *Shows* vormt lucht ook letterlijk een bepalend element. Boezem ontdekte in 1963 de beeldende mogelijkheden van lucht, 'als zuivering, als werkelijkheid, als verovering van de ruimte'. Ongeveer de helft van het aantal *Shows* is in het verleden geheel of gedeeltelijk uitgevoerd. In het Kröller-Müller Museum wordt voor het eerst de hele reeks tegelijk verwezenlijkt.

Bij *Marinus Boezem. Alle Shows* verschijnt een gelijknamig boek met de originele teksten van Marinus Boezem voor de *Shows* en een inleiding van Frans Jozef Witteveen. Ook bevat het boek afbeeldingen van alle tekeningen voor de *Shows* en foto's van de uitgevoerde werken in het Kröller-Müller Museum. Een gelimiteerd deel van de oplage is voorzien van een handventilator met een signatuur van Marinus Boezem en het opschrift GOD BLESS YOU.

Naar aanleiding van de tentoonstelling maken filmmaker Paul Kramer en cameraman Martijn Tervoort de film *Show me Marinus Boezem*. De film is een portret van Marinus Boezem en brengt ook de totstandkoming van de tentoonstelling in beeld. De film is te zien in het museum, op de website en op YouTube.

Tentoonstelling *Marinus Boezem. Alle Shows*

mazars

Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor
identificatiedoeleinden
JvdL | 30-03-2022

De futuristische collectie

In de tentoonstelling is voor het eerst de futuristische collectie van het Kröller-Müller Museum in zijn geheel te zien. In de collectie die Helene Kröller-Müller in de eerste decennia van de twintigste eeuw bijeenbracht, ontbreekt het futurisme. Naar eigen zeggen had ze het belang van deze avant-gardebeweging te laat ingezien. Om de lacune enigszins te vullen werden in de jaren zeventig werken van Giacomo Balla en Umberto Boccioni verworven. De laatste jaren zijn opnieuw werken aangekocht van Balla en ook van Alexander Bogomazov en Jules Schmalzigaug, waarmee het futurisme een volwaardig onderdeel van de collectie is geworden. Aangevuld met werken van Gino Severini en Vilmos Huszár laat *De futuristische collectie* zien dat het Kröller-Müller Museum als enige museum in Nederland een rijke collectie futurisme in huis heeft.

Mooi oud. Drie eeuwen tekeningen uit de Kröller-Müllercollectie

Mooi oud biedt een overzicht van de honderd mooiste en meest bijzondere tekeningen uit de zestiende tot de vroege negentiende eeuw uit de collectie van het Kröller-Müller Museum. De tentoonstelling vestigt de aandacht op een vrijwel onbekend collectieonderdeel: de ongeveer duizend tekeningen van vóór 1850, met name uit de Noordelijke- en Zuidelijke Nederlanden en Italië, die voor het merendeel werden verzameld door Helene Kröller-Müller. Net als veel andere verzamelaars uit haar tijd vult zij haar overwegend moderne collectie aan met werk van oude meesters. Door de hoge prijzen van de schilderijen van deze kunstenaars richt ze zich vooral op tekeningen. Tussen 1910 en 1930 doet ze verschillende interessante aankopen op dit terrein. Een aantal van deze werken wordt voor het eerst in de geschiedenis van het museum getoond.

Voor *Mooi oud* zijn honderd tekeningen van 55 verschillende kunstenaars uit drie eeuwen uitgebreid onderzocht. Er is opnieuw gekeken naar de toeschrijvingen en dateringen, maar ook naar de plek van de werken binnen het oeuvre van de kunstenaar, naar de voorstellingen en de herkomstgeschiedenis. Bij het onderzoek werkt het museum samen met specialisten van onder meer het RKD – Nederlands Instituut voor Kunstgeschiedenis en het Rijksmuseum, Amsterdam.

Zaaloverzicht tentoonstelling *De futuristische collectie*

Zaaloverzicht tentoonstelling *Mooi oud. Drie eeuwen tekeningen uit de Kröller-Müllercollectie* Mazars N.V.

Bij de tentoonstelling verschijnt de publicatie *Mooi oud. Tekeningen uit de Kröller-Müllercollectie 1500-1850* (in de Engelse versie *Aged Well. Drawings from the Kröller-Müller collection: 1500-1850*) met bijdragen van Renske Cohen Tervaert, Yvonne Bleyerveld, Vera Hendriks, Robert-Jan te Rijdt, Marijn Schapelhouman en Carel van Tuyl van Serooskerken.

Sonsbeek 20→24

Voor deze twaalfde editie van Sonsbeek worden in de zomer vijf tijdelijke werken uitgevoerd in de beeldentuin. De tentoonstelling is het eerste deel van het meerjarig programma *sonsbeek20->24 Force Time Distance – On Labour and its Sonic Ecologies*. Cheick Diallo (1960, Bamako, Mali) bouwt een klein rank paviljoen, *Le Fouta Organic*, op het grasveld bij het Rietveldpaviljoen. Julieta Aranda (1975, Mexico Stad, Mexico) plaatst verscholen onder de bomen haar sculptuur *Time will tell: an unreadable script takes shape and then destroys itself*, die het komende jaar zal begroeien met mossen en varens. Achter in de beeldentuin is *First permutation: 'how-hard-and-how-far-and-how-long'* van Leo Asemota (1967, Benin, Nigeria) te zien, het eerste deel van zijn *Sonsbeek Suite*. Het derde deel, *Third permutation: 'how-long-and-how-hard-and-how-far'* hangt bij de entreebalie en het tweede deel, *Second permutation: 'how-hard-and-how-far-and-how-long'*, is te zien bij Walter books in Arnhem. Van Sam Auinger's (1956, Linz, Oostenrijk) zijn twee 'luisterplekken' te vinden in de beeldentuin onder de titel *xxxx_terrain*.

Naast de grote tentoonstellingen *Marinus Boezem. Alle shows* en *Mooi oud* zijn er door het jaar heen verschillende solopresentaties van de Nederlandse conceptuele kunstenaars Jan Dibbets, Ger van Elk en Stanley Brouwn te zien, samengesteld met werken uit de museumcollectie. In de grote beeldenzaal van de Quistvleugel wordt de indrukwekkende installatie *Planned landscapes – 25 Horizons* van Ger Dekkers opgesteld, gevolgd door Panamarenko's *Vliegtuig Continental* uit 1974.

De serie *Met Verf* gaat van start met de tentoonstelling *Seizoenen* van Steven Aalders, waarin onder meer de recente aanwinst van Aalders' schilderijenserie *View (after Breugel)* getoond wordt. Bij deze tentoonstelling verschijnt de tweetalige (Nederlands / Engels) publicatie *Steven Aalders. Seasons* met bijdragen van Steven Aalders, Rudi Fuchs en Robert van Altena.

Cheick Diallo, *La Fouta Organic*, 2020

Zaaloverzicht tentoonstelling Ger Dekkers. *Planned landscapes - 25 horizons*

mazars

Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor
identificatiedoelinden
JvdL | 30-03-2022

Tentoonstellingen in het Kröller-Müller Museum

PAINT IT BLACK

19 september 2020 – 28 februari 2021

STAGING SILENCE

10 oktober 2020 – 5 april 2021

SIGMAR POLKE. TWEE FOTOSERIES

17 oktober 2020 – 28 maart 2021

CORNELIUS ROGGE. WERKEN UIT DE COLLECTIE

12 december 2020 – 31 oktober 2021

GER VAN ELK. LA PIÈCE

13 februari 2021 – 29 augustus 2021

DE FUTURISTISCHE COLLECTIE

20 maart 2021 – 16 januari 2022

GER DEKKERS. PLANNED LANDSCAPES – 25 HORIZONS

20 maart 2021 – 3 oktober 2021

STANLEY BROUWN. DISTANCE = LENGTH, LENGTH = DISTANCE

3 april – 26 september 2021

MARINUS BOEZEM. ALLE SHOWS

24 april – 14 november 2021

SONSBEEK 20->24

2 juli – 30 augustus 2021

DENNIS OPPENHEIM: PROGRAM

4 september 2021 – 6 maart 2022

ANNE GEENE. ACCUMULATION OF THINGS

25 september 2021 – 6 juni 2022

Zaaloverzicht tentoonstelling Cornelius Rogge. Werken uit de collectie

Zaaloverzicht tentoonstelling Anne Geene. Accumulation of things

JAN DIBBETS – CONSTRUCTIES IN HET LANDSCHAP 1967-1968

2 oktober 2021 – 13 maart 2022

PANAMARENKO. REISE IN DEN STERNEN

16 oktober 2021 – 24 april 2022

STEVEN AALDERS. SEIZOENEN

13 november – 26 juni 2022

MOOI OUD. DRIE EEUWEN TEKENINGEN UIT DE KRÖLLER-MÜLLERCOLLECTIE

4 december 2021 – 8 mei 2022

Tentoonstellingen in het buitenland

BECOMING VAN GOGH

Didrichsen Art Museum, Helsinki

5 september 2020 – 28 februari 2021

10.000 bezoekers (in 2021)

VAN GOGH, I COLORI DELLA VITA

Linea d'ombra, Treviso

Centro San Gaetano, Padua

10 oktober 2020 – 6 juni 2021

67.000 bezoekers (in 2021)

COLLECTING VAN GOGH: MASTERPIECES FROM THE KRÖLLER-MÜLLER MUSEUM

The Tokyo Shimbun

Tokyo Metropolitan Art Museum, Tokyo

18 september – 12 december 2021

Fukuoka Art Museum, Fukuoka

23 december 2021 – 10 april 2022

307.000 bezoekers (in 2021)

Zaaloverzicht tentoonstelling Panamarenko. Reise in den Sternen

Zaaloverzicht tentoonstelling Steven Aalders. Seizoenen

Jan Dibbets, *Geharkt zand*, 1968, uitvoering 2020

mazars

Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor
identificatiedoeleinden
JvdL | 30-03-2022

COMMUNICATIE EN MARKETING

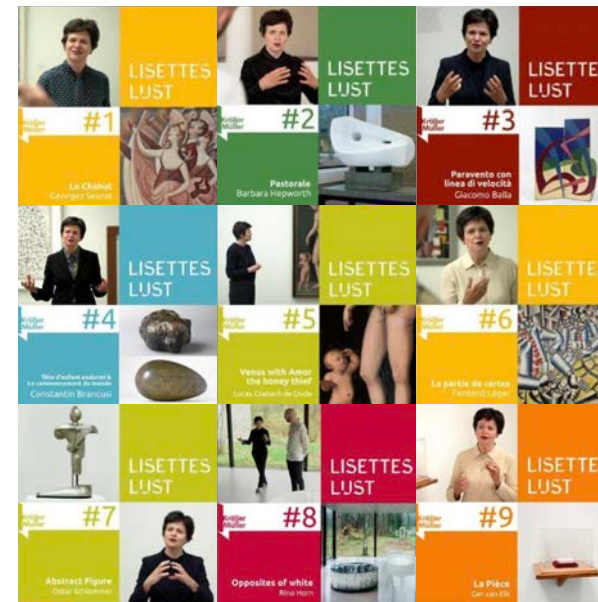
2021 is het tweede jaar *business as unusual* voor het museum door corona. Het ontvangen van bezoekers verloopt anders door de landelijke maatregelen zoals mondkapjes, anderhalve meter en het coronatoegangsbewijs. Ook worden er andere communicatiemiddelen ingezet tijdens het bezoek: de audiotours worden bijvoorbeeld vervangen door online museumgidsen. De openingen van de tentoonstellingen *Marinus Boezem. Alle Shows* en *Mooi oud. Drie eeuwen tekeningen uit de Kröller-Müller collectie* zijn online via een livestream bij te wonen. Naast het vinden van andere vormen voor bestaande activiteiten worden ook nieuwe vormen ontwikkeld om in tijden van lockdown contact te houden met het publiek. Een voorbeeld is de videoserie *Lisettes Lijst* en de documentaire met fotodetective Hans Aarsman, naar aanleiding van *Mooi oud. Drie eeuwen tekeningen uit de Kröller-Müller collectie*.

Tentoonstellingsprijs 2021

Het Kröller-Müller Museum is met *Marinus Boezem. Alle Shows* genomineerd voor de Tentoonstellingsprijs van Museumtijdschrift. Het museum zet on- en offline stevig in om het publiek te activeren om te stemmen op onze nominatie, onder andere door een nieuwsbrief special, bannercampagnes en inzet van social media. De tentoonstelling ontvangt 12% van de stemmen en eindigt op de tweede plaats, een mooie prestatie. Een greep uit de toelichtingen bij de stemmen voor Marinus Boezem:

‘Deze tentoonstelling is zo anders dan andere. Door de bijbehorende film kreeg ik een inkijkje in zowel het hoofd van de kunstenaar als van de makers van de tentoonstelling. Een unieke tentoonstelling die bruiste van energie en mij een grote glimlach bezorgde!’

‘Verbazing en verbeelding komen samen in deze tentoonstelling. Bovendien had ik nog nooit van Marinus Boezem gehoord en was deze tentoonstelling voor mij een openbaring.’

Videoserie *Lisettes Lijst*

Marinus Boezem. Alle Shows genomineerd voor Tentoonstellingsprijs 2021

‘Verrassend, afwisselend en interactief en daarmee ook aantrekkelijk voor niet-reguliere museumgangers.’

‘Zeer verrassend en bijzonder. Om de tentoonstelling te ondergaan, werd ik weer kind, heerlijk. De film over the-making-of was heel informatief en verhelderend. De tentoonstelling 3 maal bezocht.’

Pers

Regelmatig krijgt het museum aanvragen van binnenlandse en buitenlandse pers voor interviews, het bezoeken van tentoonstellingen en voor het maken van filmopnames. Free publicity is belangrijk voor het museum omdat het marketingbudget beperkt is en onafhankelijke journalistiek in het algemeen wordt gezien als betrouwbaar.

Omdat het museum gedurende het eerste half jaar vanwege corona gesloten is, doen veel TV-programma's aanvragen om het museum als locatie te gebruiken. Zo is de VPRO met *Vrije Geluiden* een dag te gast voor een opname met live musici en is de NPO er twee dagen met een programma over roofofstelling, waarin ook het museum aan bod komt.

Ondanks de coronatijd is er overweldigend veel belangstelling voor de tentoonstelling *Marinus Boezem. Alle Shows*. Alle grote landelijke kranten besteden hier aandacht aan, journalisten reizen naar Middelburg om de conceptuele kunstenaar te interviewen. Ook het TV-programma *Nu te zien* maakt een reportage van de tentoonstelling *Marinus Boezem. Alle Shows* en directeur Lisette Pelsers vertelt hierover in het programma *Tijd voor Max* van Omroep Max.

Het TV-programma *Man en Kunst* maakt afleveringen over kunstenaars James Ensor en André Volten, met opnames in het museum.

In de zomer organiseert het museum twee persdagen voor (inter-)nationale pers op uitnodiging van Sonsbeek, de grootste internationale tentoonstelling in Nederland voor kunst in de openbare ruimte, waar het museum aan deelneemt. Het museum is met acteurs op *Jardin d' email* te zien in een TV-programma over de Uitmarkt met het culturele aanbod in Nederland.

Omroep Gelderland en de Gelderlander besteden aandacht aan de openstelling van de schuilkelder van het museum, die tijdelijk is geopend voor het publiek in het kader van de herdenking van 75 jaar bevrijding.

Internationale marktwerking

Ondanks dat het museum periodes gesloten is en er reisbeperkingen zijn voor internationale toeristen, blijft het museum inzetten op internationale marktwerking. Het opbouwen van een netwerk met touroperators en resellers kost tijd en vraagt een langjarige investering.

Het museum is op het gebied van de buitenlandse (groeps)marktwerking bijzonder actief in Duitsland en België. Nordrhein-Westfalen, Niedersachsen en Vlaanderen zijn belangrijke 'tweede thuismarkten', die ook in 2021 verder worden benaderd via de sales en trade-activiteiten van het museum. Andere Europese markten die het museum heeft aangeduid als doellanden zijn Frankrijk, Spanje, Italië, en Groot-Brittannië. Intercontinentale doellanden zijn de Verenigde Staten, Japan en China. Het museum biedt voor al deze landen materiaal in de betreffende talen. Het materiaal omvat verschillende brochures, factsheets, arrangementen, audiotours en nieuwsbrieven. De ambitie van het museum is om uiteindelijk ook rondleidingen aan te bieden in alle talen van de doellanden.

In 2021 presenteert het Kröller-Müller Museum zich weer tijdens verschillende toeristische beurzen, beurzen voor de reisindustrie en salesmissies. Het museum is in oktober deelnemer aan de IFTM (International France Travel Market) in Parijs. Op de beurs voor toerisme heeft het museum een desk in de Holland-stand samen met andere Nederlandse partners uit de toerismebranche. In december reist het museum met een delegatie van Nederlandse partners uit Best of Holland af naar San Diego, waar het museum participeert in de USTOA (United States Tour Operator Association) Annual Conference & Marketplace. Het doel van dit bezoek is onder andere relatiebeheer met bekende touroperators en het leggen van nieuwe contacten om zodoende te worden opgenomen in het aanbod van touroperators voor toekomstige bezoeken aan het museum. Aan de Verenigde Staten, Japan en China (inclusief Taiwan) wordt doorgaans extra aandacht gegeven vanuit sales & trade vanwege het grote marktpotentieel. Vanzelfsprekend worden deze live bezoeken afgelegd met inachtneming van de ter plaatse geldende coronamaatregelen en met oog voor de veiligheid van de deelnemende teamleden.

In oktober 2021 neemt het museum deel aan de JATA (Japan Association of Travel Agents) door online meetings. Ondanks de pandemie heeft het

Schuilkelder

mazars

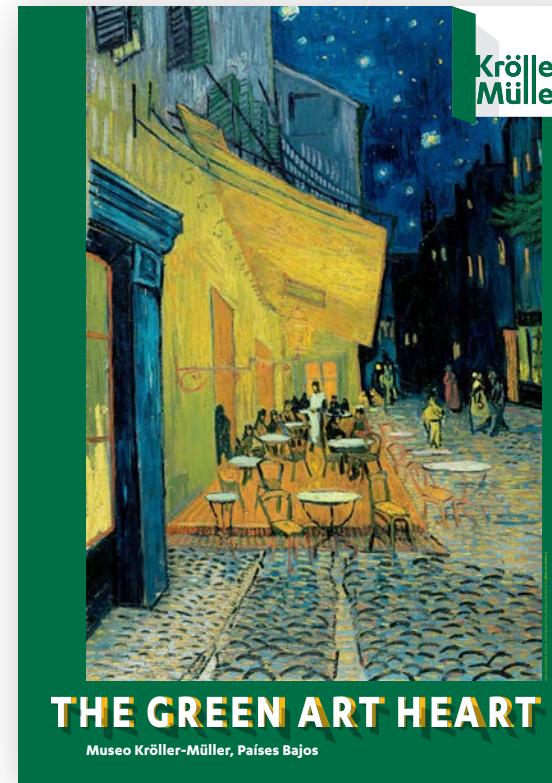
Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor
identificatiedoeleinden
JvdL | 30-03-2022

museum toch aansluiting kunnen behouden bij relaties in Japan en is het opgenomen in een aantal reisprogramma's voor de komende twee jaar. Het Kröller-Müller Museum wordt met de tweede grootste Van Goghcollectie nog steeds omarmd in Japan. De Chinese markt wordt bewerkt in samenwerking met NextportChina, een digitaal marketingbureau dat zich volledig richt op de Chinese markt. Vanwege de pandemie vindt het jaarlijks terugkerende Chinese New Student Event in september niet plaats. Om zichtbaar te blijven op de Chinese markt vindt een Influencer Event plaats. Vijftien Chinese influencers doen in het najaar verslag van hun museumbezoek via Chinese online mediakanalen zoals Red en WeChat. In dezelfde week ontvangt het museum een 'familiarization trip' van 25 Amerikaanse touroperators. Bij enkele touroperators wordt het museum al in het programma aangeboden en dient het bezoek als contactmoment en controlecheck van het museum. Andere touroperators bezoeken het museum vanwege de interesse in het aanbod, waarbij het museum mogelijk in reisprogramma's wordt opgenomen voor de komende jaren. In 2021 neemt het museum deel aan diverse webinars gericht op verschillende markten. Hiervoor worden voorafgaand aan de webinar opnames gemaakt waarin het museum zich presenteert en de USP's onder de aandacht brengt. Het museum neemt deel aan webinars voor Noord-Amerika, Midden-Oosten, Frankrijk, Spanje en Azië. Via het collectief Best of Holland is het museum zichtbaar door folderparticipaties voor beurzen en salesbezoeken in onder andere Duitsland, Oostenrijk, Tsjechië en Scandinavië.

Alle contacten van het museum ontvangen minimaal twee keer per jaar een digitale nieuwsbrief met relevante informatie voor de toeristische sector. Hierin communiceert het museum over nieuwe tarieven, Preferred Partner-overeenkomsten, grote restauraties, tentoonstellingen, wisselingen in de Van Goghgalerie, aanwinsten, salesactiviteiten en beurzen waarbij het museum zich vertegenwoordigt.

The Green Art Heart

In 2021 breidt het museum de positionering The Green Art Heart verder uit. In 2019 is in samenwerking met Multimediabedrijf Lukkien The Green Art Heart ontwikkeld. Aanvankelijk is deze film gemaakt voor de KLM Non Schengen Lounge op Schiphol Amsterdam Airport. Intussen wordt de

Salesposter *The Green Art Heart* (Spaanstalig)

propositie breder ingezet, onder andere voor de toeristische markt zijn er salesposters ontwikkeld. De salesposter is in 2021 verder uitgebreid met een Franstalige en Spaanstalige versie. Er zijn animatiefilms ontwikkeld in acht talen die door het museum gebruikt worden op beurzen en bij salesmissies.

Partners

Het museum is als founding partner van Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen intensief betrokken bij verschillende programma's om toeristisch bezoek aan de regio te stimuleren. Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen streeft naar meer verblijfsbezoek aan de regio. Het doel is om de verblijfsduur van de bezoeker in de regio te verlengen en bestedingen van toeristen te bevorderen. Met het Kröller-Müller Museum, en ruim 700 andere partners, worden campagnes voor binnenlandse en buitenlandse markten ontwikkeld om de regio onder de aandacht te brengen. Een voorbeeld hiervan is de Repeat Visitor Approach, een integraal plan om de Duitse verblijfstoerist naar de Veluwe te trekken. In 2021 heeft het museum samen met een selectie van andere iconen van de Veluwe een strategie uitgedacht, dit plan moet in 2022 uitgevoerd worden.

Door een koerswijziging bij het NBTC (Nederlands Bureau voor Toerisme en Congressen) is bij deze organisatie het accent verschoven van bestemmingontwikkeling en marketingactiviteiten in het buitenland naar Insights en intelligence. Het museum organiseert om die reden geen grote marketingcampagnes meer met deze organisatie. In het najaar van 2021 organiseert het museum via het socialmediakanaal van Visit the Netherlands, dat wordt beheerd door het NBTC, een livesessie door het museum. Een interview en rondleidingen voor de Van Gogh galerij met een conservator van het museum zijn de basis van de live sessie waarbij het accent op de Amerikaanse markt ligt. Ruim 3.300 Instagram-gebruikers zijn hiermee bereikt.

Het toerismecollectief Stichting Travel Trade Holland is opgericht om de traveltrade activiteiten door te zetten. De stichting richt zich op de marketing en promotie van Nederland. Het museum is sinds de oprichting actief lid en neemt deel aan verschillende acties en campagnes.

Ontwikkelingen

In 2021 start het museum met ticketverkoop via een zogenoemd resellerplatform. Met ticketpartner Global Ticket is de resellermodule ingericht zodat wederverkopers via beschikbare capaciteit tickets voor het museum kunnen aanbieden voor eigen doelgroepen. Op dit moment werkt het museum samen met Get Your Guide, een grote speler op het gebied van ticketverkoop. In 2022 wil het museum het aanbod van resellers uitbreiden om zodoende de conversie te stimuleren en anderzijds zichtbaar te worden bij doelgroepen en markten die niet in het vizier van het museum liggen. Het museum heeft in samenwerking met Global Ticket een zogenoemde touroperatormodule opgezet. Deze module, die exclusief voor het museum is ontworpen, maakt het mogelijk voor touroperators, DMC's, reisagentschappen en FIT-aanbieders om tickets te reserveren zonder tussenkomst van een medewerker van het museum. De selfservice module maakt het mogelijk om reserveringen te doen, wijzigen en annuleren. Na het afsluiten van een Preferred Partner-overeenkomst tussen het bedrijf en het museum wordt een persoonlijk account aangemaakt. In 2022 wordt gestart met de uitrol van dit nieuwe reserveringssysteem.

Online communicatie

Over het algemeen is de groei in volgersaantallen in 2021 beperkt. Dit heeft te maken met de langdurige sluitingsperiodes door lockdowns, waardoor er minder User Generated Content kan ontstaan. User Generated Content is content (foto's) die museumbezoekers van hun museumbezoek maken en vervolgens delen op social media. User Generated Content draagt bij aan de zichtbaarheid en het bereik van het museum.

Op social media werkt het museum vaak samen met derde partijen zoals DailyArt en Museumkids. Ook vrije publiciteit speelt online een rol. Zo heeft Painting Palettes een week lang posts gemaakt in het kader van de Kröller-Müllercollectie en post Let's talk about art ook regelmatig posts over werken van de Kröller-Müllercollectie.

Het museum neemt deel aan de, volledig online, editie van de nationale Museumweek met een video van directeur Lisette Pelsers over het Pronkstuk van het museum *Paravento con linea di velocità* van futurist Giacomo Balla. Ook is er een speciale futuristeneditie van het succesvolle Love is in the art.

Website

Het aantal unieke bezoekers daalt van 760.076 in 2020 naar 695.792 bezoekers in 2021. Deze daling is begrijpelijk door de opeenvolgende lockdowns in 2021. Opvallend is dat voor het eerst het grootste gedeelte van de websitebezoekers (52,7%) de site bezoekt met de mobiele telefoon.

YouTube

In 2021 wordt een start gemaakt met het ontwikkelen en uploaden van content op het YouTube-kanaal. Zo heeft het museum begin 2021 de videoserie *Tijdreizen* gelanceerd. Eind 2021 wordt de videoserie *Lisettes lijst* gemaakt. *Lisettes lijst* wordt geactiveerd door een social media campagne, een YouTube consideration campagne en een Skippable YouTube Instream campagne. Eind december 2021 zijn er 21.242 videoweergaven geweest, verspreid over aflevering 1 tot en met aflevering 8. De laatste twee afleveringen van *Lisettes lijst* worden gepubliceerd en geboost (door middel van campagnes) in januari 2022. Het aantal YouTubeabonnees stijgt van 690 naar 960 abonnees.

Nieuwsbrief

In 2021 worden 15 nieuwsbrieven (inclusief nieuwsbriefspecials) verstuurd. Het aantal Nederlandstalige nieuwsbriefabonnees stijgt van 16.456 naar 20.710. Het aantal Engelstalige nieuwsbriefabonnees stijgt van 1.556 naar 1.743 en het aantal Duitstalige nieuwsbriefabonnees van 422 naar 501.

Google Ad Grants & SEO

Met een Google Ad Search campagne wordt *De futuristische collectie* van het Kröller-Müller Museum extra onder de aandacht gebracht. Verder wordt er met Google Ad Grants, Google Display campagnes en SEO-pagina's gewerkt aan de zichtbaarheid van de vaste collectie en onze USP's (waaronder de beeldentuin). Zo hebben de Google Ad Grants advertenties afgelopen 12 maanden voor 868.329 vertoningen¹ en 108.392 klikken² gezorgd. 89% van de Google Ad Grants advertenties vallen binnen de top³.

Google Arts & Culture

72 schilderijen van Vincent van Gogh die in de collectiezoeker en Google Arts & Culture staan, worden voorzien van achtergrondinformatie.

Daarnaast worden de Van Goghschilderijen die nog niet in Google Arts & Culture stonden, geüpload in Google Arts & Culture. Met deze basis kan het museum in 2022 of 2023 verschillende Van Goghprojecten initiëren op Google Arts & Culture.

Online aanwezigheid tijdens sluiting

Vanwege de sluitingsperiode tot begin juni wordt extra ingezet op online content. Het museum wil zijn publiek te allen tijde en dus ook buiten de museummuren blijven inspireren met de collectie.

In het begin van 2021 was de videoserie *Tijdreizen / Time Traveling* te zien. In deze videoreeks (bestaande uit vijf afleveringen) neemt een museummedewerker online bezoekers mee door de hoogtepunten van de Tijdenlijn van het museum. In totaal (som van views van alle afleveringen) is *Tijdreizen* 2.241 keer bekeken en *Time Traveling* 494 keer bekeken.

Tijdens de sluiting is ook gewerkt aan de zichtbaarheid van tentoonstellingen en presentaties die op dat moment niet te zien waren voor publiek. In samenwerking met MyDailyShotofCulture zijn twee vlogs opgenomen. De eerste vlog staat in het teken van *De futuristische collectie*. Deze vlog is gepubliceerd op het YouTube-kanaal van MyDailyShotofCulture en Thuismuseum.nl (het tweede YouTube-kanaal van MyDailyShotofCulture) en is mede mogelijk gemaakt door de Vriendenloterij. De tweede vlog staat in het teken van *Cornelius Rogge. Werken uit de collectie*. Deze vlog wordt tevens gepubliceerd op het YouTube-kanaal van MyDailyShotofCulture.

De futuristische collectie wordt 11.281 keer bekeken en de vlog over Cornelius Rogge 1.063 keer. Via de social media kanalen (YouTube, Facebook en Instagram) van MyDailyShotofCulture worden in totaal 21.172 personen bereikt voor de content over *De futuristische collectie* vlog en 14.587 personen bereikt voor de content over Cornelius Rogge vlog. Via de Facebook- en Instagramaccounts van Kröller-Müller Museum worden 10.014 mensen bereikt met content over de Cornelius Rogge vlog en ruim 4.000 mensen met de content over *De futuristische collectie* vlog.

In samenwerking met educatie zijn er Thuis-in-Kunst opdrachten ontwikkeld, creatieve opdrachten om thuis mee aan de slag te gaan. Zo worden bezoekers uitgedaagd om een eigen beeldentuin te ontwerpen of een stalen zelfportret te maken. Deze opdrachten deelt het museum op Facebook en Instagram in de periodes dat het museum gesloten was.

mazars

Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor
identificatiedoeleinden
JvdL | 30-03-2022

¹ aantal keer dat de advertenties zijn vertoond in Google's zoekmachine (draagt bij aan zichtbaarheid / branding)

² aantal keer dat op de advertentie is geklikt (draagt bij aan betrokkenheid)

³ het vertoningspercentage voor de toppositie in het zoeknetwerk, ofwel het percentage van de advertentievertoningen dat boven de organische zoekresultaten wordt weergegeven.

Aangezien de Thuis-in-Kunst opdrachten ook relevant zijn in tijden wanneer het museum geopend is, wordt besloten om Thuis-in-Kunst opdrachten te blijven maken en delen via social media.

Marinus Boezem. Alle Shows

De link voor de livestream van de online opening van *Marinus Boezem. Alle Shows* wordt bijna 600 aangevraagd. Een paar dagen later wordt de online opening beschikbaar gesteld via YouTube. Deze video van de online opening wordt ruim 2.200 keer bekeken.

In juni verstuurt het museum een nieuwsbriefspecial over *Marinus Boezem. Alle Shows*. Deze heeft een hoge openingsrate van 48.65% bij de Nederlandse versie en een gemiddelde openingsrate van 38.66% bij de Engelse versie.

Op de sociale media wordt aandacht besteed aan Marinus Boezem door middel van een social media campagne (met fases branding- verkeer- en conversie) en organische social media content. Belevingsvideo's en HR stills, die speciaal worden gemaakt voor de tentoonstelling, zijn onderdeel van de social media campagne. Voor zijn (online) marketing maakt het museum gebruik van persona's: een gedetailleerde beschrijving van een bezoeker uit een belangrijk doelsegment. De social media campagne bereikt de persona's Bart, Arina en Noah, een totaal van 474.078 personen. De belevingsvideo's per persona die verwerkt zijn in de social media campagne hebben een gemiddeld kijkpercentage van 51,50%. Dit is bovengemiddeld. Daarnaast is er langdurige samenwerking geweest met influencers Danielle en Iris van @dutchgirlsourcemuseums. Zij schrijven twee posts, een Reel (Instagram) en een blogpost over de tentoonstelling *Mooi oud. Drie eeuwen tekeningen uit de Kröller-Müllercollectie*. De twee posts en de Reel bereiken bij elkaar in totaal 13.957 accounts en leveren 1.035 likes, 15 saves en 73 comments op.

Danielle wordt ook benaderd door De Vooravond om een Instagram-TV en YouTubevideo op te nemen voor de rubriek Kunst die je moet kennen van De Vooravond. Ze kiest voor een van de *Shows* van Marinus Boezem. Deze content heeft voor extra bereik gezorgd bij een relevante doelgroep (Noah-persona).

Er is vrije publiciteit op de socials door verschillende partijen en personen zoals Kunst kijken met Ko & Kho, Kunstvensters (Jeroen de Baaij), Museumvereniging en de galerie(s) die Boezems werk vertegenwoordigen.

Instagramposts Marinus Boezem. Alle Shows

Tentoonstelling *Marinus Boezem. Alle Shows, Show IX Gordijnenkamer*

mazars

Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor
identificatiedoeleinden
JvdL | 30-03-2022

Als laatste voert het museum een succesvolle Skippable YouTube Instream campagne met de campagnevideo van de tentoonstelling. Per persona wordt een targeting ingesteld, in Nederland en Vlaanderen. De campagne in Nederland telt 426.432 impressies⁴ en 248.992 weergaven⁵. Dit levert een viewrate⁶ van 58,39% op. Daarnaast zijn er 505 klikken naar de website. In Vlaanderen telt de campagne 179.447 impressies en 102.714 weergaven. Dit levert een viewrate van 57,38% op. In Vlaanderen zijn er 191 klikken naar de website. De resultaten van beide landen zijn erg goed en bovengemiddeld. Geconcludeerd kan worden dat de doelgroep in grote mate geïnteresseerd was in de video.

Mooi oud. Drie eeuwen tekeningen uit de Kröller-Müllercollectie

Voor de tentoonstelling *Mooi oud* zet het museum verschillende vormen van online marketing in.

Vanaf eind december worden de lopende branding, verkeer en conversie-campagnes geactualiseerd met beeldmateriaal van *Mooi oud*. In de campagne die gericht is op Bart neemt het museum belevingsfoto's van kinderen met het tekenboek mee.

Naar aanleiding van het influencer event rondom *Mooi oud* delen vijf influencers posts gedurende de looptijd van *Mooi oud* om de tentoonstelling zichtbaar te maken onder hun volgers (tekenliefhebbers). De influencers maken de tentoonstelling zichtbaar onder de juiste doelgroep en zij activeren hun volgers op verschillende manieren om de tentoonstelling zelf te gaan bezoeken, onder andere door middel van een winactie. De eerste resultaten en reacties van de influencer samenwerkingen zijn erg positief. Zo ontvangt Goudenlijntjes 771 likes en 136 reacties, verdeeld over twee posts die in het teken staan van *Mooi oud* en krijgt w 1082 likes en 171 reacties, verdeeld over drie posts die in het teken staan van *Mooi oud*. Nienke bereikt in haar stories gemiddeld 1000 accounts en Goudenlijntjes gemiddeld 2600 accounts. Uit de reacties op de posts van de influencers kan worden opgemaakt dat de bereikte personen erg geïnteresseerd zijn in de tentoonstelling, maar ook in het Kröller-Müller Museum in algemene zin.

Vanaf de laatste week van december (verwachting) laat het museum een social media campagne lopen om verkeer te genereren naar de film van *Mooi oud*. Deze periode, ook wel Q5 genoemd, is extra gunstig omdat bedrijven niet zo actief zijn, maar mensen juist tijd hebben om actief te zijn op de socials.

Instagrampost van Goudenlijntjes over *Mooi oud. Drie eeuwen tekeningen uit de Kröller-Müllercollectie*

⁴ Impr.: aantal keer dat de video is ingestart.

⁵ Weergaven: aantal keer dat de video volledig is afgespeeld.

⁶ Viewrate: de weergaveratio, oftewel de verhouding tussen het aantal weergaven en het aantal impressies.

Uiteraard besteedt het museum ook aandacht aan *Mooi oud* via organische social media posts en via de nieuwsbrief. Zo wordt er in de eerste week van de tentoonstelling een interactieve quiz geplaatst in de Facebook en Instagram stories van het museum en wordt de tentoonstelling aangekondigd op social media en in de nieuwsbrief.

Naast een online campagne wordt er ook een radio- en tv campagne ontwikkeld om deze tentoonstelling onder de aandacht te brengen.

Social media

Om het publiek buiten de museummuren te inspireren met de collectie, plaatst het museum frequent posts op verschillende social media kanalen. Met deze posts worden de verschillende persona's Bart, Arina, Noah en Kim aangesproken. Naast reguliere posts heeft het museum ook rubrieken waaronder Collectie A-Z, Female Artists, Abstraheren, Mini-quiz Monday, Tijdreizen, Thuis in kunst en Love is in the art (beide in samenwerking met Educatie). Het valt op dat rubrieken en posts met quiz- en raadelementen erg goed presteren en veel interactie opleveren. Voorbeelden zijn: Mini-quiz Monday, Abstraheren en Love is in the art.

Het aantal Facebook-fans is gestegen van 31.884 naar 33.399 en het aantal Twitter-volgers is gegroeid van 25.330 naar 25.670. Van alle platforms groeit Instagram het hardst, in algemene zin, maar ook binnen het account. Het volgersaantal is gegroeid van 51.680 naar 57.467. Op Instagram is dan ook het meeste engagement en interactie te zien. Het engagement op Facebook neemt daarentegen af. Dit komt met name door het algoritme van organische posts op Facebook. De betaalde Facebook-posts (social media campagne) presteren namelijk wel goed. Dit terwijl de inhoud van de betaalde Facebookposts en organische Facebookposts veelal overeen komt.

Instagram story *Love is in the Art*

mazars

Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor
identificatiedoeleinden
JvdL | 30-03-2022

Business development

VriendenLoterij

Samen met het Mauritshuis, het Rijksmuseum en het Van Gogh Museum ontvangt het Kröller-Müller Museum een bedrag van € 8.700.288 van de VriendenLoterij (tot augustus 2021 BankGiro Loterij). Deelnemers van de loterij maken op deze wijze aankopen van de musea mede mogelijk. Het Kröller-Müller Museum ontvangt voor dit doel € 1.057.000. Naast deze bijdrage ontvangt het museum ook € 324.168 via het geormerkt werven. Dit bedrag wordt opgehaald met het werven van nieuwe spelers van de VriendenLoterij in het museum.

Partnership Mastercard

In juli maakt het museum een nieuw partnership bekend: Mastercard. Deze samenwerking, waarvan ook drie andere musea, Stedelijk Museum Amsterdam, Kunsthal Rotterdam en Museum Het Rembrandthuis, deel uitmaken, heeft als doel het breed ontsluiten van de kunst- en cultuursector. Een concrete samenwerking wordt al in 2021 opgezet rond de tentoonstelling *Mooi oud. Drie eeuwen tekeningen uit de Kröller-Müllercollectie*. Door de sluiting ten gevolge van de coronamaatregelen wordt deze activatie, Tekenen voor toegang, doorgezet naar 2022, als de musea weer open gaan.

Publieksonderzoek

Het Kröller-Müller Museum doet doorlopend onderzoek naar zijn bezoekers (motivatie, profiel). Ook wordt geregeld onderzoek gedaan naar specifieke onderwerpen. In juli en augustus is samen met ExpoResult een Tevredenheidsonderzoek uitgevoerd. Met dit onderzoek wil het museum de ervaring van de coronamaatregelen door de bezoeker toetsen en waar mogelijk verbeteren. In totaal nemen 1.035 bezoekers de tijd om de online vragenlijst die zij na hun bezoek ontvingen in te vullen.

De meest opvallende conclusies op een rij:

- 80% van de bezoekers vindt het niet of nauwelijks hinderlijk dat er alleen online tickets besteld kunnen worden.
- 40% van de respondenten vindt de starttijd (enigszins) hinderlijk maar heeft wel begrip voor deze maatregel.
- Bijna alle bezoekers van de website beoordelen de website van het museum als voldoende; 90% vindt de site zelfs zeer goed of uitstekend.
- De organisatie van het bezoek zelf wordt als zeer positief beoordeeld (90% van de respondenten geeft een goed of hoger als beoordeling).
- De speciaal voor corona ontwikkelde museumgids wordt slechts door 12% van de bezoekers gedownload.
- Gemiddeld verblijven bezoekers 2,3 uur in het museum.
- 62% van de bezoekers voelt zich (zeer) veilig tijdens het bezoek, 25% antwoordt neutraal. Voor 14% is drukte in het museum op sommige plekken de reden om zich tijdens het bezoek onveilig te voelen.
- Bijna de helft van de bezoekers zegt op de hoogte te zijn van het tentoonstellingsprogramma, veelal via de website.
- De tentoonstelling van Marinus Boezem wordt het meest bezocht (82%) en het hoogst gewaardeerd van de tentoonstellingen (80% van de respondenten geeft de tentoonstelling een uitstekend tot goed). *De futuristische collectie* volgt met 72%, Cornelius Rogge en Ger Dekkers scoren 66%.
- Als verbeterpunt noemt 9% van de respondenten het restaurant van het museum (uitstraling). Ook is er de wens tot meer achtergrondinformatie bij de werken (7%). 45% van de respondenten heeft geen verbeterpunten genoemd.
- De best beoordeelde punten van het bezoek zijn de vaste collectie, de gastvrijheid van de beveiligers en de beeldentuin (respectievelijke 87%, 87% en 81%).
- Onderscheidend noemen bezoekers de rust en ruimte (61%) en de kwaliteit van de collectie (51%).
- 90% van de bezoekers beoordeelt de kwaliteit van het museum als goed, zeer goed of uitstekend.

Stichting Van Gogh Europa

Het museum is samen met het Van Gogh Museum Amsterdam en Van Gogh Brabant founding partner van Van Gogh Europe, opgericht in 2012. Doel van de stichting is om Van Goghs erfgoed in Europa zo breed mogelijk toegankelijk te maken. De strategische pijlers zijn toerisme, promotie, educatie en Europese waarde. Inhoudelijk wordt succesvol samengewerkt met onder andere de International Business School ESSEC en ICS Business School in Parijs. Daarnaast is er een samenwerking met studenten van de Universiteit Leuven. Het onderwijsplatform in het Frans is gelanceerd en met name de Franstalige VGE-partners ontvangen dit heuglijke feit met veel enthousiasme en kunnen nu een mooie bijdrage leveren aan de verdere promotie. In 2021 wordt een aanvraag voor het ontwikkelen van een Van Gogh-app ingediend bij de Nederlandse ambassade in Parijs. Er wordt een bedrag van € 25.000 toegekend. Ellen ter Hofstede (Hoofd Publiekszaken bij het Drents Museum) neemt de rol over van Lies Boelrijk als penningmeester van de stichting.

Supporterschap gemeente Ede

De gemeente Ede zet zich samen met Ede Marketing en het Kröller-Müller Museum in om kennis en actieve beleving van kunst en cultuur mogelijk te maken voor alle leeftijden. Zo wordt binnen het supporterschap aan alle scholen de mogelijkheid geboden hun leerlingen minimaal één keer per basisschoolperiode het Kröller-Müller Museum te laten bezoeken. In 2021 is het door coronamaatregelen nauwelijks mogelijk voor scholen een bezoek aan het museum te brengen. Om de kennismaking met kunst en actieve kunstbeleving toch mogelijk te maken, wordt het project *Een echte Van Gogh?!* gratis aangeboden aan tien basisscholen, waarvan zes scholen de eerste module doen in 2021. Het museum slaat samen met Ede Marketing en Cultura de handen ineen om een nieuw programma voor families en verblijfstoeristen te ontwikkelen. Onder de werktitel *Helene Unlocked* wordt gewerkt aan een interactief familiespel dat de spelers langs verschillende cultuurhistorische locaties in de gemeente Ede leidt. Dit spel zal in 2022 worden opgeleverd.

Vincent van Gogh Roze perzikbomen ('Souvenir de Mauve'), 1888

mazars

Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor
identificatiedoeleinden
JvdL | 30-03-2022

Museum Plus Bus

Stichting Museum Plus Bus, een samenwerkingsverband van verschillende Nederlandse musea, richt zich op groepen senioren die door hun lichamelijke conditie, geïsoleerde leefomgeving of financiële situatie niet zelfstandig op pad kunnen. Dankzij de steun van de VriendenLoterij en haar deelnemers is het mogelijk ouderen een geheel verzorgd arrangement aan te bieden.

Omdat de drempel om naar het museum te gaan voor ouderen dit jaar hoog is, zet Museum Plus Bus het alternatief *Topstukken on Tour* voort. Zestien replica's van meesterwerken uit zestien Nederlandse musea, waaronder Vincent van Goghs *Caféterrassen bij Nacht*, verblijven steeds gedurende twee weken in een verzorgingshuis. Gedurende de tentoonstellingsperiode wordt de locatie bezocht door een museumdocent om een lezing te geven. In totaal 108 locaties en ruim 10.000 senioren in verzorgingshuizen worden hiermee bereikt. Daarnaast wordt tweemaal het magazine *Totzo!* uitgegeven. Het magazine wordt bij 80.000 ouderen bezorgd. In het voorjaarsnummer van *Totzo!* staat Vincent van Goghs *Portret van Joseph Roulin*, in het najaarsnummer *Treurende oude man (1890)* van Van Gogh en *Portret van Eva Callimachi-Cartargi* van Henri Fantin-Latour. Ook wordt een 'uitlegvideo' opgenomen bij het kunstwerk *Caféterrassen bij Nacht* van Vincent van Gogh.

Museum Plus Bus

mazars

Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor
identificatiedoeleinden
JvdL | 30-03-2022

EDUCATIE

Online

Digitale scheurkalender

In maart 2021 wordt de eerste Vlaamse kalender toegevoegd aan het platform: Erfgoed: Steengoed, ontwikkeld door FARO. Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed in samenwerking met erfgoedcellen in Vlaanderen en Brussel. Ook dichterbij huis in Arnhem en Zwolle worden nieuwe kalenders ontwikkeld. In juli vindt de allereerste CLUBmeeting plaats waar vertegenwoordigers van alle hubs bij aanwezig zijn. Naast een online kennismaking wordt ook kennis uitgewisseld over gebruikersstatistieken, online surveys en inhoudelijke tips voor het ontwikkelen van kalenders. Daarnaast worden optimalisatiewensen in kaart gebracht voor het platform. Het platform digitalescheurkalender.com wordt in 2021 door meer dan 8900 unieke bezoekers bekeken en gebruikt in de klas, het wijkcentrum of op andere locaties binnen en buiten Nederland. Gemiddeld worden ongeveer 26 pagina's per bezoek bekeken, wat uitzonderlijk hoog is voor websitebezoek. De stand in 2021 is 25 kalenders online, drie in concept, 21 hubs bestaande uit meer dan 45 (inter)nationale ontwikkelpartners in totaal.

Love is in the Art

In samenwerking met communicatie en marketing wordt een bijdrage geleverd aan de rubriek Love is in the Art op social media. Het doel van deze rubriek is om de interactie met de volgers van het museum vast te houden, ook als het museum gesloten is. De prikkelende, interactieve vragen lokken veel reacties uit. In totaal worden vijftien stories gepubliceerd op Instagram.

Thuis in Kunst

Onder de noemer Thuis in kunst ontwikkelt het museum nieuw educatief aanbod voor thuis als alternatief voor een museumbezoek tijdens corona. De opdrachten op de webpagina gaan uit van een kunstwerk uit de collectie of een tijdelijke tentoonstelling en zijn gericht op samenwerking tussen huisgenoten. In totaal verschijnen er twaalf creatieve opdrachten, bijvoorbeeld het maken van je eigen beeldentuin, geluiden 'vangen' als Giacoma Balla of kunst maken met lucht, zoals in het werk van Marinus Boezem. De pagina krollermuller.nl/thuis-in-kunst wordt door 3100 unieke gebruikers bekeken.

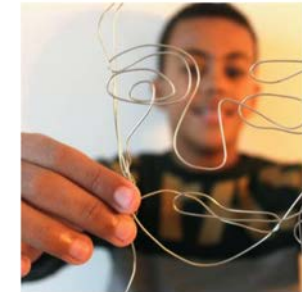
DROOMHUIS

Als echt alles kan en mag, hoe ziet het huis van jouw dromen er dan uit? ➤

LUCHTKUNST

Maak je eigen show met lucht! ➤

STALEN BLIK

Maak een zelfportret met ijzerdraad! ➤

DIY KIJKDOOS

Maak je eigen beeldentuin. Krijg je zelf ook een plaatsje in je tuin? ➤

VERZAMELEN

Ga op kleurenjacht in huis en maak een kunstwerk net als herman de vries! ➤

JARDIN D'EMAIL

Kruipt in de huid van Jean Dubuffet en ontwerp je eigen kunsttuin. ➤

Thuis in Kunst

Evenementen

Museum Take Over

In de kerstvakantie presenteert het museum samen met ArtEZ University of the Arts de Museum Take Over. Dit project is onderdeel van een jaarlijkse interdisciplinaire stage voor derdejaars studenten. Vanwege de lockdown wordt wederom gekozen voor een thuisvariant van dit familie-evenement. De studenten ontwikkelen drie activiteiten: een balans en bewegingsactiviteit bij de tentoonstelling *Panamarenko. Reise in den Sternen*, een verzamelbingo aansluitend bij de tentoonstelling *Anne Geene. Accumulation of things* en de opdracht *Kleuren met je kleren*, waarbij families aan de slag gaan met kleuren geïnspireerd op de tentoonstelling *Steven Aalders. Seizoenen*. In de eerste week van de kerstvakantie trekken de webpagina's met opdrachten 140 bezoekers.

Concerten

In augustus verzorgt het museum een concert in samenwerking met het National Jeugd Orkest Nederland in het kader van de Muziekzomer. Op 5 augustus treedt het ADAM Quartet op met de uitvoering *Entr'acte* in de Van der Leeuwzaal. De belangstelling is groot, maar vanwege de coronamaatregelen kunnen maar negentig bezoekers het concert bijwonen.

Voor het familieconcert *Luisteren naar Van Gogh* gaat het museum een samenwerking aan met het Pistache Rietkwintet. Door middel van een reiskoffer vol objecten die met Van Gogh te maken hebben wordt de collectie verbonden aan verschillende klassieke muziekstukken. Een educator vertelt op sneeuwlaarzen over Van Goghs *Kolenzakken dragende vrouwen in de sneeuw* en spoort bezoekers aan om te luisteren naar de zware stappen die te horen zijn in het muziekstuk.

Op 5 augustus vindt de première plaats in Orpheus in Apeldoorn, gevolgd door uitvoeringen op 6 augustus in Veluvine in Nunspeet en op 12 augustus in de Van der Leeuwzaal van het museum, met circa negentig aanwezigen.

Optreden van ADAM Quartet in de beeldentuin

Art Rocks

Op 13 april wordt de museumronde van Art Rocks 2021 uitgezonden op NPO2 Extra en YouTube. In totaal bekijken 6100 mensen de Kröller-Müller Museumronde op YouTube. BB Flix wint de museumronde met zijn nummer Saint Remy, geïnspireerd op het schilderij *De tuin van de inrichting in Saint-Rémy* van Vincent van Gogh.

Tentoonstellingseducatie

Boezemvrienden

Bij de tentoonstelling *Marinus Boezem. Alle Shows* werkt het museum voor het eerst met een nieuwe vorm van publieksbegeleiding. Op zaal zijn zogenoemde Boezemvrienden aanwezig die het publiek wegwijs maken in de tentoonstelling. Bezoekers kunnen bij hen terecht voor meer informatie, een prikkelende vraag of een goed gesprek. Deze persoonlijke benadering wordt zeer gewaardeerd:

‘Uw concept van Boezemvrienden is een grote meerwaarde voor de kunstbeleving. Zowel voor volwassenen maar zeker ook voor de ontdekkende jeugd. Ik wil enkel benadrukken dat uw Boezemvrienden-concept een lang bestaan in uw KM Museum mag hebben.’

Tekenboek Mooi oud

Bij de tentoonstelling *Mooi Oud. Drie eeuwen tekeningen uit de Kröller-Müllercollectie* verschijnt een Tekenboek voor alle leeftijden, gratis mee te nemen in de tentoonstelling. Ook is er een online component door middel van speciale tutorial video's. De tutorials bieden een verdiepende laag op de opdrachten uit het boek en worden gedeeld op de sociale mediakanalen van het museum.

Primair onderwijs

Samenwerking gemeenten / cultuurbemiddelaars

De vaste programma's in samenwerking met gemeenten en bemiddelaars liggen grotendeels stil door de langdurige sluiting van het museum. Als alternatief voor het museumbezoek worden de projecten in de klas afgenomen.

Tekenen bij de tentoonstelling *Mooi oud*

mazars

Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor
identificatiedoeleinden
JvdL | 30-03-2022

In de gemeente Oosterhout draait het project Een echte Van Gogh?! op negen scholen. In samenwerking met de gemeente Ede en Cultura volgen zes scholen uit Ede hetzelfde project. De gemeente zet de bijdrage voor het jaarlijkse busvervoerproject in om het project te bekostigen.

Daarnaast werkt het museum actief samen met cultuurbemiddelaars in Arnhem, Barneveld en Apeldoorn. Op 17 februari en 3 november verzorgt het team een training voor twintig ICC'ers van basisscholen in Apeldoorn. Deze interne cultuurcoördinatoren maken kennis met het educatieve aanbod en zetten deze kennis in op hun werkplek.

Mijn beeldentuin Ede

Met steun van de gemeente Ede en in samenwerking met Cultura wordt het project Mijn beeldentuin weer opgestart. Leerlingen van alle groepen van basisschool Louise de Coligny maken kunstwerken onder begeleiding van lokale kunstenaars en exposeren deze in hun eigen beeldentuin op het schoolplein. De expositie wordt enthousiast ontvangen door leerlingen, leerkrachten en ouders.

Een echte Van Gogh?!

Voor Een echte Van Gogh?! krijgen leerlingen een reproductie van een werk van Vincent van Gogh in de klas. Theatermaker Peter van Gestel onderzoekt samen met de leerlingen op een speelse manier de echtheid van de schilderijen. Daarna volgt een creatieve opdracht waarbij ze zelf een stilleven, zelfportret of landschap maken. Het project wordt opgemerkt door cultuurbemiddelaars in verschillende plaatsen zoals Oosterhout en Ede en is een groot succes. Het project vindt op zestien scholen plaats en het museum bereikt hiermee 1230 leerlingen.

Voortgezet onderwijs

Workshops

De fotografieworkshop wordt door één trouwe school geboekt. Samen met fotograaf Niek Michel fotograferen honderd leerlingen zichzelf in relatie tot sculpturen in de beeldentuin.

Een echte Van Gogh?!

Online rondleidingen

De samenwerking met KleinKunstig wordt gecontinueerd. Het museum neemt de virtuele rondleidingen door de beeldentuin en de Van Gogh galerij op in het vaste aanbod. Het museum verzorgt de training van de workshopdocenten van KleinKunstig. Vijf rondleiders ontvangen op 19 maart een digitale opfriscursus. Om de virtuele rondleidingen bredere bekendheid te geven, wordt dit jaar ook op politiek niveau aandacht gegenereerd. Op 10 februari geeft een van de educatoren een virtuele rondleiding aan de commissaris van de Koning van Overijssel. Kleinkunstig verzorgt 67 online rondleidingen voor 1255 leerlingen.

Hoger onderwijs

Stages

In het voorjaar van 2021 meldt het museum zich aan als droomplek bij Jongerenambassadeurs, een officieel programma van de Maatschappelijke Diensttijd, mogelijk gemaakt door ZonMw. Dit programma koppelt gemotiveerde jongeren aan organisaties met concrete vragen. Vier enthousiaste Jongerenambassadeurs gaan gedurende drie maanden aan de slag met de vraag 'Hoe maken we de beeldentuin en de collectie aantrekkelijk voor jongeren?'. Ze volgen tweewekelijks een online sessie met educatoren, restauratoren en wetenschappelijk medewerkers. Ze bezoeken de beeldentuin en testen de bestaande educatieve materialen. Het project resulteert in een presentatie en een advies aan het museum hoe het (nog) beter kan aansluiten bij de wensen en verwachtingen van jongeren. Naast dit intensieve onderzoeksproject werken de educatoren mee aan drie afstudeer- en onderzoekstrajecten.

Lezingen en gastcolleges

Voor verschillende Hogescholen en PABO's verzorgen de educatoren gastcolleges. Leerlingen van het Iselinge College maken kennis met de lespakketten Filosoferen met... tijdens de digitale aftrap voor de module filosoferen. Voor ArtEZ University of the Arts verzorgt het museum twee lezingen over Trends in museumeducatie. In november bezoeken studenten van Saxion Hogeschool Deventer het museum als onderdeel van de minor Liberal Arts & Sciences. Het museum verzorgt hiervoor een gastcollege

en een studieopdracht in het museum. Het museum bereikt hiermee 180 studenten.

Families

Speurspel en Museumdobbelspel

Het speurspel Voetreis in de beeldentuin wordt meer dan 2000 keer meegenomen en gespeeld in de beeldentuin. Het Museumdobbelspel wordt meer dan 2500 keer gratis uitgedeeld aan families. Het wordt ook gebruikt en verkocht in het Bonnefantenmuseum in Maastricht, het Van Abbemuseum in Eindhoven, Stedelijk Museum Schiedam en Kunsthal KAdE in Amersfoort. Museum Jan Cunen in Oss ontwikkelt een nieuwe eigen editie van het spel en sluit hiervoor een licentieovereenkomst af met het museum.

Blind date met een kunstwerk

Tijdens de Nationale Museumweek zet het museum zijn Blind dates met een kunstwerk in de schijnwerpers. Via museum.nl kunnen families een blind date aanvragen voor thuis. Als het museum weer opent na de lockdown kunnen ze het kunstwerk van hun blind date in het echt ontmoeten. Er worden twee nieuwe blind dates ontwikkeld bij kunstwerken in de beeldentuin: *Echo van de Veluwe* van Chris Booth en *Concetto spaziale 'Natura'* van Lucio Fontana. De blind dates zijn een hit en worden maar liefst 280 keer aangevraagd tijdens de Nationale Museumweek en nog zo'n veertig keer in de maanden erna.

Jongerenambassadeurs

mazars

Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor
identificatiedoeleinden
JvdL | 30-03-2022

DIVERSITEIT EN INCLUSIE

Het Kröller-Müller Museum onderschrijft de vijf principes van de Code Culturele Diversiteit en past deze zoveel mogelijk toe. Het museum is er voor iedereen en wil zoveel mogelijk een afspiegeling zijn van de samenleving.

De brede blik

Na een museumbrede kick-off in het voorjaar vormt zich een collegagroep, die de naam De brede blik krijgt. De groep organiseert meerdere (online) brainstormsessies om te bediscussieren wat diversiteit en inclusie voor het museum inhoudt en hoe deze begrippen betekenis en invulling kunnen krijgen. Medewerkers ontwikkelen ideeën en nemen initiatieven die op hun werkterrein liggen, of daar juist wat verder van af staan. De onderwerpen en initiatieven lopen uiteen van het inclusief inrichten van toiletgroepen tot het aanpassen van niet-inclusieve terminologie in de collectieregistratie en een kritische reflectie op de geschiedenis en de collectie van het museum. De Brede blik rondt de brainstormfase eind 2021 af. In 2022 zullen enkele speerpunten worden benoemd.

Op het gebied van publieksprogramma's worden enkele nieuwe initiatieven ontwikkeld. Bestaande programma's worden aangepast of uitgebreid.

Digitale Scheurkalenders: kunst en taal / woordenschat

De digitale scheurkalenders voor taalcoaches en Internationale Schakelklassen worden in 2021 volop gebruikt. Aan de hand van kunstwerken gaan leerlingen en cursisten met elkaar in gesprek en vergroten zij hun woordenschat. In 2021 worden de kalenders Woordenschat en Kunst en taal door respectievelijk 493 en 174 gebruikers in heel Nederland gebruikt.

Stichting Bartiméus

Vooruitlopend op een nieuw te ontwikkelen publieksprogramma in de beeldentuin laat het museum een Toegankelijkheidsscan uitvoeren. In de zomer bezoekt een medewerker van Accessibility, onderdeel van Bartiméus, het museum en de beeldentuin. De volledige klantreis wordt in kaart gebracht met voorbeelden van wat goed gaat en wat beter kan. De entree, garderobe, toiletten, het buitenrestaurant en de beeldentuin worden

onderzocht. Het rapport met aanbevelingen vormt het vertrekpunt voor het opstellen van een shortlist met 'quick wins' die noodzakelijk zijn om een publieksprogramma te kunnen opzetten.

Training Prikkelarm aanbod

Op 24 juni volgen de educatoren de training Prikkelarm & Cultuur van Stichting Onbeperkt Genieten. Tijdens deze training maken ze kennis met de mogelijkheden voor prikkelarm cultuuraanbod en voor wie een prikkelarm cultuurbezoek belangrijk is.

Online Conferentie Cultuureducatie met Kwaliteit

In samenwerking met Cultura Ede geeft het museum op 10 februari een online presentatie over programmeren voor scholen met een sterke levensovertuiging. Het accent ligt hierbij op reformatorische en islamitische scholen. 79 deelnemers aan de conferentie wonen de sessie bij.

Weekend- en zomerscholen

In samenwerking met Stichting SMAAK Amersfoort en Petje Af Weekend-school verzorgt het museum twee creatieve workshops. De nadruk binnen het project ligt op verschillende vormen van wonen. Zo'n dertig leerlingen van de weekendschool gaan zelf aan de slag en bouwen maquettes én een huis op ware grootte onder leiding van het Filosofoerteam. Deze workshops worden eenmalig gefinancierd door het museum.

Voor de zomerschool in de gemeente Aalten verzorgt het museum op 10 augustus gastlessen voor leerlingen die recent naar Nederland zijn verhuisd en een verblijfstatus hebben ontvangen. Figulus Welzijn neemt het initiatief voor deze zomerschool. Twee groepen van 15 leerlingen leren over de beeldentuin van het museum door middel van het lespakket Zwaan zoekt een Vriendje.

Stichting Kubes

Het museum verzorgt op 31 oktober een online presentatie voor blinden en mensen met een visuele beperking. Door middel van een audio-beeldbeschrijving van *Portret van Joseph Roulin* en enkele landschappen van Vincent van Gogh neemt de educator vijftien deelnemers mee op reis langs de Franse vrienden van Van Gogh.

Robot SARA

SARA Robotics ontwikkelt (software voor) sociale en autonome zorgrobots om ondersteuning te bieden in de langdurige zorg. Speciaal voor de museumweek van 19-25 april wordt de functionaliteit Samen met SARA ... omgedoopt tot kunstervaring. Bewoners worden digitaal meegenomen op stap naar een museum, terug in de tijd of naar een concert. Hierdoor ontstaat een zinvolle dagbesteding voor de bewoners. Het museum levert een bijdrage met twee video's waardoor bewoners onder andere kunnen genieten van een digitale tour door de beeldentuin.

Robot SARA

COLLECTIE

Objecten in de collectie

Op 31 december omvat de collectie 22.200 objecten, waarvan 384 in langdurig bruikleen. De collectie is als volgt samengesteld: 1.203 schilderkunst, 2.080 sculptuur, 12.801 werk op papier, 106 mediakunst, 184 fotografie, 50 tuin- en landschapsarchitectuur, 2.167 architectuur (werken op papier en maquettes), 1.459 toegepaste kunst, 913 documentair materiaal, 1.237 bibliotheek Helene Kröller-Müller. Er worden 720 werken - 654 eigen collectie (3,1% van de gehele collectie) en 66 bruiklenen - getoond: 208 schilderijen, 315 sculpturen, 164, werken op papier, 12 mediakunstobjecten, 12 toegepaste kunstobjecten en enkele fotowerken, architectuurtekeningen en documentair materiaal. 100% van de objecten in de verzameling is geregistreerd, gefotografeerd en gedigitaliseerd en voldoet aan de eisen van aanwezigheid en vermelding van standplaats en juridische status in de registratie, afgezien van een kleine, steeds wisselende werkvoorraad. Op de website zijn 9.582 werken (45,7 % van de collectie) ontsloten en te vinden met de collectiezoeker.

Aanwinsten

De eerste aanwinst van het jaar is *Expression dynamique d'une motocyclette en vitesse / Dynamische van uitdrukking van een snel rijdende motorfiets* van Jules Schmalzigaug. Schmalzigaug wordt beschouwd als de enige Belgische futurist. In 1912 reist hij vanuit zijn geboortestad Antwerpen via Parijs naar Venetië, waar hij in contact komt met de Italiaanse futuristen Umberto Boccioni, Carlo Carrà en Giacomo Balla. Na het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog moet hij terugkeren naar Antwerpen en vervolgens reist hij met zijn familie naar Den Haag in het neutrale Nederland. Daar ontstaat in 1915 *Expression dynamique d'une motocyclette en vitesse / Dynamische van uitdrukking van een snel rijdende motorfiets*. Net als de 'automobiel' was de motorfiets voor de futuristen een symbool voor de ongekende mogelijkheden van de moderne technologie en een uiting van een nieuwe, eigentijdse esthetiek. Ook in Balla's *Forme rumore di*

Jules Schmalzigaug *Expression dynamique d'une motocyclette en vitesse / Dynamische van uitdrukking van een snel rijdende motorfiets*, 1915

motocicletta / Vormen van motorfietslawaai gaat het om de sensatie die het destijds nieuwe voertuig teweegbracht. Schmalzigaug brengt de dynamiek tot uiting met losse en snelle, tamelijk pasteuze kleurtoetsen die wervelende en elkaar hier en daar doorsnijdende patronen vormen.

Van eind augustus tot einde september vindt de spectaculaire installatie plaats van *Rocky Lumps II* van Tom Claassen op de Franse berg aan de rand van de beeldentuin. De geschiedenis van dit monumentale werk begint in 2006 met de aankoop van *Rocky Lumps*. Het werk bestaat uit 25 hagelwitte 'keien' die van bovenaf gezien een mensfiguur vormen die gedeeltelijk in de grond is geploft. De 'keien' worden uitgevoerd in wit gepigmenteerd beton met een polystyreen kern. Dit materiaal blijkt, mede door fouten in de constructie en bij de productie, niet bestand tegen weer en wind en tegen de vele kinderen die graag op het mannetje klimmen. Ook de afwatering is gebrekkig. De ontstane schade blijkt onbehandelbaar en in 2015 wordt *Rocky Lumps*, in overleg met Tom Claassen, 'total loss' verklaard en vernietigd, op enkele onderdelen ter documentatie na. Tegelijkertijd wordt besloten tot een nieuwe versie in een nieuw, duurzaam materiaal en op een andere plek. Voor het materiaal valt de keuze op zachtroze kwartsiet, dat geïmporteerd moet worden uit Brazilië. De nieuwe plek wordt gevonden op de Franse berg, waar *Rocky Lumps II* dwars over het wandelpad komt te liggen, zodat de bezoekers letterlijk door het werk heen kunnen lopen. Het is niet alleen een hele operatie om de 27,5 m³ steen in coronatijd in Nederland te krijgen, ook het plaatsen van de 25 onderdelen in een lastig toegankelijk gebied met een kwetsbare flora en fauna is een ware uitdaging. In verband met de werkzaamheden worden delen van de beeldentuin bij de Franse berg afgezet en worden er rijplaten gelegd voor de kraan die de stenen de berg op moet takelen en ander zwaar materiaal.

In september worden zes video's van Jeroen Jongeleen aangekocht. Jongeleen loop al jaren hard over steeds langere afstanden. Wanneer tijdens de eerste coronalockdown in 2020 zijn actieradius wordt beperkt, begint hij in cirkels te rennen. Omdat stadsparken gesloten of beperkt toegankelijk zijn, zoekt hij verlaten terreinen op waar hij wél rennen kan: het dak van zijn ateliergebouw in Rotterdam, de Maasvlakte, de Oosterscheldekering in Zeeland of een door bomen omsloten weiland nabij het Kröller-Müller

Jeroen Jongeleen, *Practice for Elon's Mars*, 2020

Tom Claassen, *Rocky Lumps II*, 2020

mazars

Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor
identificatiedoeleinden
JvdL | 30-03-2022

Museum. Een drone filmt hoe hij urenlang eenzaam zijn rondjes rent en een tijdelijk spoor van zijn inspanning achterlaat. Een ruimtelijk gebaar van een kunstenaar die lijkt vast te zitten in een zelfgecreëerd hamsterwiel.

Het werk van Jongeleen speelt zich veelal af in de openbare ruimte. Met legale en illegale acties zoals graffiti, trespassing en plakacties, toont hij zich een voorvechter van een vrij gebruik van de stedelijke ruimte en stelt hij de begrenzings aan de orde die worden opgelegd door inrichting, architectuur en regelgeving. De cirkels die Jongeleen rent zijn als olifantenpaadjes, doorsteekroutes die door veelvuldig gebruik langzaam in het landschap slijten als alternatief voor de officiële en ontworpen routes in de stad.

Voor de tweede keer koopt het museum een reeks werken aan van Lucas Lenglet. Lenglet houdt zich in zijn werk al lange tijd bezig met het denken over veiligheid en bedreiging en met mechanismen van insluiting en uitsluiting. Daarbij ging zijn aandacht vaak uit naar architectuur en constructies die zijn bedoeld om het vermeende gevaar buiten te houden. In zijn nieuwe werken richt hij zich op wat je nodig hebt als je alleen nog maar binnen die begrenzing kunt zijn. Hij baseert zich daarbij op de zogenoemde 'preppers' (van het Engelse werkwoord 'to prepare', ook wel 'survivalists' genoemd), die zich voorbereiden op het einde van de wereld. Om te kunnen overleven in een noodsituatie streven ze naar een hoge mate van autarkie en autonomie. Zo leggen ze bijvoorbeeld voedselvoorraden aan, verbouwen ze hun eigen groenten, leren ze jagen op wilde dieren en trainen ze zelfverdedigingstechnieken. Een van Lenglets aangekochte werken, *Vessels*, bestaat uit een reeks aardewerken potten met verschillende bonensoorten en rijst. Wat heb je nodig om te overleven? De vragen die Lucas Lenglet stelt over vrijheid en gevangenschap, over private en publieke ruimte, over inclusie en exclusie, zijn in een wereld die kampt met het coronavirus alleen maar actueler geworden.

Lucas Lenglet, *Vessels*, 2020

Aankopen

ART & PROJECT

Art & Project Bulletins, september 1968 / november 1989

druk op papier, 29,7 x 21 cm

inv.nr. KM 134.338

herkomst: Harry Ruhé / Galerie A, Amsterdam

verworven met steun van de BankGiro Loterij

TOM CLAASSEN Heerlen 1964

Rocky Lumps II, 2021

roze kwartsiet (Brazilië), circa 1000 x 1500 cm

inv.nr. KM 134.337

herkomst: Tom Claassen

verworven met steun van de VriendenLoterij en een particuliere bijdrage

RONI HORN New York 1955

Mother, Wonder, 2010/2012/2019

pigment printed photographs on Hahnemühle PR Ultra smooth paper

41,3 x 64,1 cm

inv.nr. KM 134.339

herkomst: Hauser & Wirth, New York

verworven met steun van de VriendenLoterij

JEROEN JONGELEEN Apeldoorn 1967

Rhymes, 2020, video (zonder geluid), Speelduur: 11 minuten, 31 seconden

inv.nr. KM 134.329

herkomst: Upstream Gallery, Amsterdam

verworven met steun van de VriendenLoterij en het Hilgemann Fonds

JEROEN JONGELEEN Apeldoorn 1967

Four Seasons Total Landscaping, in Two Acts, 2020

video (zonder geluid), Speelduur: 12 minuten, 44 seconden

inv.nr. KM 134.331

herkomst: Upstream Gallery, Amsterdam

verworven met steun van de VriendenLoterij en het Hilgemann Fonds

JEROEN JONGELEEN Apeldoorn 1967

Practice for Elon's Mars, 2020

video (zonder geluid), Speelduur: 10 minuten, 18 seconden

inv.nr. KM 134.333

herkomst: Upstream Gallery, Amsterdam

verworven met steun van de VriendenLoterij en het Hilgemann Fonds

JEROEN JONGELEEN Apeldoorn 1967

Donut Car Park II, 2020

video (zonder geluid), Speelduur: 5 minuten, 52 seconden

inv.nr. KM 134.330

herkomst: Upstream Gallery, Amsterdam

verworven met steun van de VriendenLoterij en het Hilgemann Fonds

JEROEN JONGELEEN Apeldoorn 1967

Hydrogen Fluoride, 2020

video (met geluid, naar keuze met of zonder geluid af te spelen),

Speelduur: 7 minuten, 37 seconden

inv.nr. KM 134.332

herkomst: Upstream Gallery, Amsterdam

verworven met steun van de VriendenLoterij en het Hilgemann Fonds

JEROEN JONGELEEN Apeldoorn 1967

Concrete II, 2020

video (zonder geluid), Speelduur: 18 minuten, 22 seconden

inv.nr. KM 134.334

herkomst: Upstream Gallery, Amsterdam

verworven met steun van de VriendenLoterij en het Hilgemann Fonds

BART VAN DER LECK (Utrecht 1876-Blaricum 1958)

Kalender Batavierlijn (met gebruik van het ontwerp van

Bart van der Leck uit 1916), 1923

papier, metaal, 38,5 x 27,2 cm

inv.nr. KM 134.346

herkomst: M.J. Spronkers, Amsterdam

verworven met steun van de BankGiro Loterij

LUCAS LENGLET Leiden 1972

door closed (silver, grey and anthracite), 2020

acrylverf op digitale print, gemonteerd op spaanplaat, 17 x 13 x 1,8 cm
inv.nr. KM 134.320

herkomst: Stigter Van Doesburg, Amsterdam
verworven met steun van de BankGiro Loterij

LUCAS LENGLET Leiden 1972

door closed (silver and gold), 2020

acrylverf op digitale print, gemonteerd op spaanplaat, 26 x 35 cm
inv.nr. KM 134.321

herkomst: Stigter Van Doesburg, Amsterdam
verworven met steun van de BankGiro Loterij

LUCAS LENGLET Leiden 1972

untitled (bat), 2020

aluminium gegoten in zand, 85,5 x ø 5,5 cm
inv.nr. KM 134.312

herkomst: Stigter Van Doesburg, Amsterdam
verworven met steun van de BankGiro Loterij

LUCAS LENGLET Leiden 1972

door closed (silver, white and blue), 2020

acrylverf op digitale print, gemonteerd op spaanplaat, 40 x 30 cm
inv.nr. KM 134.314

herkomst: Stigter Van Doesburg, Amsterdam
verworven met steun van de BankGiro Loterij

LUCAS LENGLET Leiden 1972

door closed (silver, grey and blue), 2020

acrylverf op digitale print, gemonteerd op spaanplaat, 13,5 x 18 cm
inv.nr. KM 134.317

herkomst: Stigter Van Doesburg, Amsterdam
verworven met steun van de BankGiro Loterij

LUCAS LENGLET Leiden 1972

Vessels, 2020

keramiek, zwarte bonen, bruine bonen, groene bonen, bruine rijst,
afmetingen variabel

inv.nr. KM 134.313

herkomst: Stigter Van Doesburg, Amsterdam
verworven met steun van de BankGiro Loterij

LUCAS LENGLET Leiden 1972

door closed (silver and salmon), 2020

acrylverf op digitale print, gemonteerd op spaanplaat, 21 x 16 cm
inv.nr. KM 134.315

herkomst: Stigter Van Doesburg, Amsterdam
verworven met steun van de BankGiro Loterij

LUCAS LENGLET Leiden 1972

door closed (silver and brown), 2020

acrylverf op digitale print, gemonteerd op spaanplaat, 21 x 28 cm
inv.nr. KM 134.322

herkomst: Stigter Van Doesburg, Amsterdam
verworven met steun van de BankGiro Loterij

LUCAS LENGLET Leiden 1972

untitled (stick), 2020

aluminium gegoten in zand, 92 x 12 x 4 cm
inv.nr. KM 134.311

herkomst: Stigter Van Doesburg, Amsterdam
verworven met steun van de BankGiro Loterij

LUCAS LENGLET Leiden 1972

door closed (silver, yellow and timber), 2020

acrylverf op digitale print, gemonteerd op spaanplaat, 33 x 25 cm
inv.nr. KM 134.319

herkomst: Lucas Lenglet, Amsterdam
verworven met steun van de BankGiro Loterij

LUCAS LENGLET Leiden 1972*door closed (silver and stone)*, 2020

acrylverf op digitale print, gemonteerd op spaanplaat, 30 x 44,5 cm

inv.nr. KM 134.316

herkomst: Stigter Van Doesburg, Amsterdam

verworven met steun van de BankGiro Loterij

LUCAS LENGLET Leiden 1972*door closed (silver, white and grey)*, 2020

acrylverf op digitale print, gemonteerd op spaanplaat, 33 x 25 cm

inv.nr. KM 134.318

herkomst: Stigter Van Doesburg, Amsterdam

verworven met steun van de BankGiro Loterij

JULES SCHMALZIGAUG (Antwerpen 1882-Den Haag 1917)*Expression dynamique d'une motocyclette en vitesse*, 1915

olieverf op karton, 73 x 100 cm

inv.nr. KM 134.265

herkomst: Galerie Ronny Van de Velde, Antwerpen

verworven met steun van de BankGiro Loterij

Schenkeningen**GIACOMO BALLA** (Turijn 1871-Rome 1958)*Briefkaart aan Jules Schmalzigaug*, 16 maart 1915

inkt op papier, 9 x 13,9 cm

inv.nr. KM 134.266

herkomst: Galerie Ronny Van de Velde, Antwerpen

geschonken door Galerie Ronny Van de Velde

GIACOMO BALLA Turijn 1871 - Rome 1958**FRANCESCO CANGIULLO** Napels 1884-Livorno 1977*Ansichtkaart aan Jules Schmalzigaug*, 21 maart 1914

inkt op papier, 14,2 x 9 cm, inv.nr. KM 134.275

herkomst: Galerie Ronny Van de Velde, Antwerpen

geschonken door Galerie Ronny Van de Velde

EWERTD HILGEMANN Witten 1938*Relief Structure, No. 104*, 1970

plastispan, 117 x 117 x 3 cm

inv.nr. KM 134.324

herkomst: Ewerdt Hilgemann, Amsterdam

geschonken door Ewerdt Hilgemann, Amsterdam

JEROEN JONGELEEN Apeldoorn 1967*Running In Circles – Stain On Concrete (Corona 9)*, 2020

photoprint, 89,5 x 133,9 cm

inv.nr. KM 134.335

herkomst: Upstream Gallery, Amsterdam

geschonken door Upstream Gallery, Amsterdam

LUCAS LENGLET Leiden 1972*untitled (barrier)*, 2019

Oregon den, ø 12 x 765 cm

inv.nr. KM 134.323

herkomst: Stigter Van Doesburg, Amsterdam

geschonken door Stigter Van Doesburg, Amsterdam

CORNELIUS ROGGE Amsterdam 1932*Tafel met leunend object*, 1967

hardsteen en ijzer, 116 x 113 x 44,5 cm

inv.nr. KM 134.325

herkomst: Maurits Westerik, Den Haag

geschonken door Maurits Westerik, Den Haag

HERMAN DE VRIES Alkmaar 1931*aankondiging manifestatie: be here*, 2021

gedroogde graspol en inkt op papier, 21 x 14,7 cm

inv.nr. KM 134.336

herkomst: herman de vries, Knetzgau / Eschenau

geschonken door herman de vries, Knetzgau / Eschenau

Tijdljn en Tijdreizen

In de Tijdljn op de website worden belangrijke momenten uit de geschiedenis van het museum en de collectie in beeld gebracht. De Tijdljn is niet alleen inspirerend voor bezoekers, maar vormt ook een bron voor onderzoekers. In de praktijk kunnen vragen over de geschiedenis van het museum veelal worden beantwoord door naar de Tijdljn te verwijzen. In 2021 wordt de Tijdljn aangevuld met een verhaal over de bouw van de schuilkelder en wordt een bijzondere filmopname van het Rijksmuseum Kröller-Müller als noodhospitaal toegevoegd. Ook wordt de digitale structuur van de Tijdljn vernieuwd. Tijdens de lockdown wordt de online videoserie Tijdreizen opgenomen en gelanceerd. In vijf afleveringen wordt, aan de hand van de Tijdljn, verteld over het leven van Helene Kröller-Müller, haar verzameling en het ontstaan van het museum.

Publicaties

Naast de publicaties bij tentoonstellingen en voortkomend uit onderzoek verschijnt de publicatie *Isaac Israels. Mata-Hari* door Jeroen Kapelle, de tweede in een serie waarin het Kröller-Müller Museum werken belicht die van groot belang zijn binnen de collectie, een prominente rol spelen in de kunstgeschiedenis en vaak beeldbepalend zijn voor het oeuvre van de kunstenaar. De eerste was *Jean Dubuffet. Jardin d'émmail* door Roos van der Lint, verschenen in 2020.

Conserveren en restaureren

Schilderkunst en werken op papier

In totaal worden aan 78 schilderijen en 108 werken op papier conditiechecks en kleine behandelingen uitgevoerd ten behoeve van uitgaande bruiklenen. Voor de eigen tentoonstellingen worden aan 66 werken uit de eigen collectie en aan 67 inkomende bruiklenen conditiechecks en kleine behandelingen uitgevoerd. Verschillende lijsten worden verbeterd of vernieuwd. Er vindt materiaaltechnisch onderzoek plaats, de technische fotodocumentatie wordt geactualiseerd en de restauratiedocumentatie wordt verbeterd.

Publicaties *Jardin d'émmail* en *Mata-Hari*

Sculptuur

In totaal worden 278 sculpturen, werken op papier en mediawerken, zowel binnen als buiten, geheel of gedeeltelijk gecontroleerd, geconserveerd, gerestaureerd en (materiaaltechnisch) onderzocht. Aan vijf werken wordt uitgebreid onderzoek uitgevoerd. Er wordt een kunstenaarsinterview met Tom Claassen afgenomen en er worden twaalf intakes van nieuwe werken gedaan. De realisering van *Rocky Lumps II* van Tom Claassen wordt afgerond.

Al dan niet in samenwerking met zes externe restauratoren krijgen werken conserverende behandelingen, worden er conditiecontroles uitgevoerd en wordt advies gegeven vanwege uitgaande of inkomende bruiklenen, permanente opstelling of aanvraag voor tentoonstelling.

Periodiek worden de werken die op zaal staan of hangen gecontroleerd, gereinigd en onderhouden.

In de beeldentuin vindt, naast conserverende behandeling, het jaar rond regulier onderhoud en reiniging plaats van 112 sculpturen. Dit jaar worden 47 buitenwerken gereinigd en geconserveerd.

Collectieverplaatsingen

Ten behoeve van tentoonstellingen worden 242 objecten verplaatst naar zaal en 225 objecten naar depot. Ten behoeve van collectiefotografie worden circa 309 objecten verplaatst naar de fotostudio. Circa 398 objecten worden verplaatst naar het restauratieatelier schilderijen vanwege voorbereidende werkzaamheden voor bruiklenen en tentoonstellingen.

Restauratie *Zelfportret*, 1887 van Vincent van Gogh

Bruiklenen

Door corona daalt het aantal aanvragen. Een herstel van het museale bruikleenverkeer wordt ook voor 2022 niet voorzien.

Jaar	2019	2020	2021
		corona	corona
Uitgaande bruiklenen			corona
Werken uitgeleend in Nederland	67	47	28
Werken uitgeleend aan buitenland	201	180	222
Uitgaande bruiklenen totaal	268	227	250
Bruikleennemers Nederland	25	16	11
Bruikleennemers buitenland	35	27	22
Bruikleennemers totaal	60	43	33
Inkomende bruiklenen			
Inkomende bruiklenen uit Nederland	135	17	59
Inkomende bruiklenen uit het buitenland	9	2	13
Inkomende bruiklenen totaal	144	19	72
Bruikleengevers Nederland	41	4	9
Bruikleengevers buitenland	1	2	1
Bruikleengevers totaal	42	6	10
Van Gogh schilderijen uitgeleend	78	61	64
Van Gogh werken op papier uitgeleend	41	100	110
Totaal	119	161	174
Langdurig uitstaande bruiklenen		199	199 ⁷
Bij aantal bruikleennemers		11	11
Totaal aantal aanvragen	80	57	55

Technisch onderzoek

Schilderijen

Het RCE onderzoekt de samenstelling van de verflaag (bindmiddel en pigmenten) van *Paravento con linea di velocità* en *Paravento* van Giacomo Balla ten behoeve van (mogelijke) restauratie in 2022. Een zelfde onderzoek wordt door het RCE verricht naar *Dynamische uitdrukking van een snel rijdende motorfiets* van Jules Schmalzigaug.

Het in de jaren 2019-2020 uitgevoerde materiaaltechnisch onderzoek naar *Olijfgaard* en *Olijfgaard met twee plukkers* van Vincent van Gogh wordt gepubliceerd in de catalogus bij de tentoonstelling *Van Gogh en de olijfgaarden / Van Gogh and the Olive Groves* in het Dallas Museum of Art in Dallas en het Van Gogh Museum in Amsterdam.

Een monster van *L'Arlésienne (portret van Madame Ginoux)* van Vincent van Gogh wordt onderzocht door onder anderen Victoria Beltran en Andrea Marchetti van de AXES-onderzoeksgroep van de Universiteit Antwerpen. Met optical-photothermal infrared (O-PTIR) spectroscopy kan zelfs in het zeer kleine monster het roze organische pigment gedetecteerd worden. Deze voor het erfgoed nieuwe analysetechniek wordt in samenwerking met het Kröller-Müller Museum, mét de resultaten van de analyse van het monster van het schilderij gepubliceerd in *Angewandte Chemie*. Voor verder onderzoek worden nog enkele andere monsters van dit schilderij genomen en geanalyseerd. De bevindingen worden naar verwachting in 2022 gepubliceerd. In samenwerking met het RCE wordt onderzoek gedaan naar wenselijkheid en haalbaarheid van de behandeling van de sterk vervuilde *Wall drawing* van Sol LeWitt.

Het museum neemt deel aan het project *Fotografie, Collectiekennis 2.0 (2020-2023)* van de Stichting Behoud Moderne Kunst. Doel van het project is om fotografie duurzaam te conserveren voor de Collectie Nederland en daarmee toegankelijk te houden voor het publiek.

Het museum is projectpartner van het NICAS project *Artwork Biographies and Institutional Memory (2021-2022)*. Dit onderzoek draagt bij aan conserveringsonderzoek door middel van oral history-methodiek. Een aantal interviews van het museum met kunstenaars en restauratoren, dient als onderzoeksbron.

In het kader van een masterscriptie aan de Hochschule der Künste Bern wordt kunsthistorisch en restauratietechnisch onderzoek gedaan naar de opblaasbare sculptures *Flexions* van Willy Ørskov. Van Gogh Worldwide gaat volgens planning live met de presentatie van wetenschappelijke gegevens over alle werken van Vincent van Gogh in Nederlands bezit, ruim 300 schilderijen en zo'n 900 werken op papier. Van Gogh Worldwide sluit aan bij de uitgangspunten en de principes van het Netwerk Digitaal Erfgoed. Hiermee is het platform een van de eerste projecten die voldoen aan de principes van DERA-Digitaal Erfgoed Referentie Architectuur. Voor Van Gogh Worldwide betekent dit dat informatie afkomstig uit verschillende bronnen op elkaar aansluit en op een toegankelijke wijze wordt gepresenteerd aan de gebruiker. Van Gogh Worldwide is het eerste museale project in Nederland waarbij gegevens als Linked Open Data worden gedeeld. De gegevens van de werken van Van Gogh in het collectieregistratiesysteem TMS worden verbeterd, aangevuld en gestandaardiseerd. Ook materiaaltechnische gegevens worden gestructureerd om ze als data te kunnen delen. Literatuurverwijzingen en verwijzingen naar alle tentoonstellingen waar de werken ooit zijn getoond worden ingevoerd en gekoppeld aan de werken. Herkomstgegevens zijn gecompleteerd en zoeken vindbaar gemaakt. Per werk wordt een complete set technische foto's (hoge resolutie, strijklicht, röntgen, achterkant en doorlicht) beschikbaar gesteld op het platform. Hiervoor wordt de museale digitale infrastructuur ingrijpend aangepast.

Van Gogh Worldwide levert voor onderzoekers in binnen- en buitenland een schat aan onderzoeksdata op. Voor het museum betekent het ook veel meer kennis over de manier waarop collectiedata online kunnen worden gedeeld en verbonden.

Onderzoek naar de museumcollectie

Voor de publicatie bij de tentoonstelling *Art & Project. Eerst komt de liefde voor de kunst (2022)* wordt de relatie van het Kröller-Müller met galerie Art & Project onderzocht. Hiervoor wordt het RKD - Nederlands Instituut voor Kunstgeschiedenis in Den Haag, dat het archief van Art & Project beheert, geraadpleegd.

Onderzoek voorafgaand aan tentoonstellingen levert dikwijls een aanzienlijke verbetering op van de registratie, zoals bij *Mooi Oud*. Een groot

aantal oude tekeningen wordt nader bekeken door externe specialisten. Dit leidt er mede toe dat het aantal objecten dat zichtbaar is op de collectiezoeker stijgt naar 9.582 (45,7% van collectie).

Voor de tentoonstelling *Jan Dibbets - Constructies in het landschap 1967-1968* wordt Jan Dibbets geïnterviewd over de context waarin zijn ingrepen in het landschap zijn ontstaan en over de juiste manier van uitvoering. De meeste van deze werken zijn nooit eerder gerealiseerd en bestonden tot nog toe alleen in de vorm van een schets. Hoewel die schetsen door Dibbets zijn voorzien van instructies, levert het interview veel waardevolle extra informatie op en ook ruimte om de werken op verschillende manieren uit te voeren. De werken worden in het kader van de tentoonstelling uitgevoerd in de beeldentuin en op een zandduin van Het Nationale Park De Hoge Veluwe.

In maart en april wordt het online seminar *Picture Frames in Europe, 15th-21st Century* door Hubert Baija aan de Universiteit van Amsterdam bijgewoond. In de opmaat naar de tentoonstelling *Het Futurisme & Europa in 2023* wordt historisch onderzoek gedaan voor de vervanging van de lijsten van drie werken op papier van Gino Severini, die het museum in langdurig bruikleen heeft.

Er wordt onderzoek gedaan naar de oorspronkelijke lijsten van *De minnaar (portret van luitenant Milliet)* en *Portret van Joseph Roulin* van Vincent van Gogh.

Eind 2021 wordt begonnen aan een advies voor een nieuwe lijst voor *Gezicht op een dorp in de Borinage* van Eugène Boch.

Onderzoeksondersteuning

Hoewel corona in sommige gevallen vertraging oplevert, zijn bibliotheek en archief meestal beschikbaar voor onderzoekers.

Ariëtte Dekker werkt ook in 2021 aan de biografie van Sam van Deventer, directeur van het Kröller-Müller Museum van 1940 tot 1945.

Regelmatig doen nazaten van oud-medewerkers onderzoek naar de rol van hun familieleden in de geschiedenis van het museum. Het meest interessante voorbeeld is het onderzoek naar Gertrud Arper. Arper werd aangenomen als assistent van H.P. Berlage binnen de firma Wm H. Müller & Co. Ze had een goede opleiding in kunstnijverheid en gaf steeds vaker persoonlijk advies aan Helene Kröller-Müller. Door het onderzoek wordt er

meer duidelijk over haar rol bij de vorming van de collectie.

Veel kennis is in de loop der jaren verzameld over de vele architectuurprojecten van het echtpaar Kröller. Hierop wordt regelmatig een beroep gedaan voor architectuuronderzoek in het kader van de voorbereidingen voor de uitbreiding van het museum. Zo wordt het programma van eisen voor het Grote museum, lange tijd vrijwel onzichtbaar in het archief, tevoorschijn gehaald. Dit document geeft duidelijkheid over alle tekeningen uit de periode 1920-1926.

Lara Eva Seeliger (promovendus aan het Kunsthistorisches Institut der Universität Zürich) raadpleegt het archief ten behoeve van haar proefschrift over Wilhelm Barth, de eerste conservator van de Kunsthalle Basel tussen 1909 en 1934. Haar onderzoek richt zich ook op de reizende Van Goghtentoonstelling, die Helene Kröller-Müller in 1927 organiseerde. De tentoonstelling omvatte 140 tekeningen en schilderijen en was te zien in Basel, Bern en Brussel. Alleen al in Brussel trok de expositie 30.000 bezoekers. Mary Bouquet (assistent professor en fellow aan het University College Utrecht) doet onderzoek voor de publicatie van *Civilizing Rituals Reconsidered*, ter gelegenheid van het 25-jarig jubileum van Carol Duncan's boek *Civilizing Rituals*. Hierin analyseert Duncan hoe landen, instellingen en particulieren kunst presenteren en hoe kunstmusea worden gevormd door culturele, sociale en politieke factoren. Mary Bouquet onderzoekt de veranderende rol van musea in het begin van de 20ste eeuw onder andere aan de hand van de geschiedenis van het Kröller-Müller Museum.

Laurie Kalb Cosmo (universiteit docent aan het Leiden Centre for the Arts in Society (LUCAS) en lid van het lectoraat Museums, Collections and Society, houdt zich bezig met de vraag waarom er zoveel meer onderzoek is gedaan naar musea uit de negentiende eeuw, die als doel hadden een nationale identiteit op te bouwen dan naar musea uit de twintigste eeuw, die meer zijn gericht op globalisatie. Zij onderzoekt waarom het Kunstmuseum Den Haag, het Kröller-Müller Museum en het Stedelijk Museum in Amsterdam juist in de jaren dertig zijn opgericht en welke verbanden er zijn tussen deze musea. De drie musea zijn case studies in haar essay *Reforms and Contradictions: New Museums of Modern Art in the Netherlands 1911-1955*, verschenen bij de conferentie *Collection, Modernism and Social Identity: Art Collecting in Europe Between 1880-1940*, georganiseerd door het Centre for Historical Research for the Polish Academy of Sciences in Berlin op 15-17 september 2021.

Onderzoek collectie voor tentoonstellingen en publicaties

In 2021 vinden de voorbereidingen plaats voor de tentoonstelling *Collecting Van Gogh: Masterpieces from the Kröller-Müller Museum* in Japan met veel aandacht voor de verzamelgeschiedenis van Helene Kröller-Müller en haar voorliefde voor Van Gogh. Veel vragen van de betrokken onderzoekers en auteurs over specifieke citaten, momenten in de geschiedenis, archiefstukken en objecten in de collectie worden beantwoord. Regelmatig worden vragen beantwoord in het kader van de voorbereidingen voor een oevrecatalogus of een andere publicatie, voor bruikleenaanvragen en tentoonstellingen. Dit levert ook nieuwe kennis op over herkomst, titels of dateringen van werken uit de eigen collectie. Zo wordt er in 2021 onderzoek gedaan naar *Compositie 1916 no. 4* van Bart van der Leek en worden de kubistische tekeningen van Leo van Gestel nader bekeken in het kader van een geplande tentoonstelling in Alkmaar. In beide gevallen is grondig naar de herkomst gekeken. Steeds vaker wordt er ook gevraagd naar werken die door het Helene Kröller-Müller zijn aangekocht, maar in de periode 1928-1937 niet in de schenking aan het Rijk zijn opgenomen en via de familie of relaties vaak uit beeld zijn verdwenen. Niet altijd kunnen vraagtekens helemaal worden opgelost.

Van Gogh Worldwide

In de eerste maanden van 2021 worden de eerder ontstane technische problemen opgelost, waardoor de afbeeldingen slechts beperkt werden weergegeven. In de oorspronkelijke opzet van Van Gogh Worldwide was het onderdeel Verwervingen nog niet in detail uitgewerkt omdat de Linked Open Data structuur hier nog geen passende en gedetailleerde oplossing voor bood. Nu is er een heldere opzet, waarmee de founding partners kunnen aansluiten, en waarvan verwacht wordt dat ook toekomstige partners dat kunnen. Binnen het Kröller-Müller Museum wordt opnieuw gekeken naar de verwervings- en herkomstgegevens die grotendeels voortkomen uit het onderzoek voor de beide collectiecatalogi van Vincent van Gogh uit 2003 en 2007. De gegevens worden opnieuw bekeken en waar nodig geactualiseerd.

BEDRIJFSVOERING

Veiligheid

De beperkingen ten aanzien van bijeenkomsten met meerdere personen heeft ook gevolgen voor het trainingsprogramma van de medewerkers beveiliging. Door het aanpassen van de reguliere programma's kunnen alle trainingen toch gevolgd worden.

Ook de bedrijfsbrandweer moet zijn oefenprogramma aanpassen. Met een gedeeltelijk aangepast programma wordt de norm van de verplichte oefendagen behaald.

Door de invoering van het coronatoegangsbewijs krijgen de medewerkers beveiliging in het entreegebied er een taak bij. Om rijvorming te voorkomen moet regelmatig worden opgeschaald.

De stand van zaken van met name de bouwkundige en elektronische beveiliging wordt extern onderzocht. Ook wordt een traject gestart om het bewustzijn van alle medewerkers te vergroten op het gebied van veiligheid. Beide activiteiten krijgen de komende jaren een vervolg.

ICT

Het huidige netwerk wordt versterkt en uitgebreid, waardoor het veelvuldige thuiswerken kan worden gefaciliteerd.

Ook wordt het afgelopen jaar een start gemaakt met het opstellen van een programma van eisen voor het opnieuw inrichten van de ICT-infrastructuur en -organisatie. Inmiddels is een aantal potentiële leveranciers geselecteerd en wordt de uitvraag voorbereid. Door alle aanpassingen van de afgelopen jaren en de groei van de dienstverlening is het opnieuw ontwerpen van de omgeving en de organisatie ervan een noodzakelijke stap naar een efficiëntere ICT-omgeving en een verbeterde dienstverlening.

In 2021 wordt gestart met de implementatie van facilitaire software zodat de gebouwen, installaties en faciliteiten nog beter kunnen worden beheerd en onderhouden. Omdat de deze applicatie ook een planningsapplicatie is, worden enkele activiteiten die betrekking hebben op het plannen van ruimten en activiteiten in het museum ook in deze applicatie ondergebracht. In 2022 wordt de applicatie breed in de organisatie in gebruik genomen.

Small informational label next to the portrait painting.

Small informational label next to the landscape painting.

Bezoekers in de Van Gogh galerij

mazars

Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor
identificatiedoeleinden
JvdL | 30-03-2022

Belangrijk onderdeel van de werkzaamheden inzake ICT is het veilig houden van het netwerk en de data die het museum verwerkt. Cyberveiligheid wordt continu gemonitord en de getroffen maatregelen geactualiseerd. Regelmatig toetst een externe partij de getroffen maatregelen, waarna aanbevelingen worden geïmplementeerd. Zo is een aantal jaren geleden het volledige netwerk gecontroleerd op alle veiligheidsaspecten en is er in 2021 een onderzoek gedaan naar het gedrag van de medewerkers in veilig werken.

Gebouwen en terreinen

Een groot project is het vervangen van de brandmeldcentrale en een groot deel van de brandmelders. Eind 2021 wordt het project na ruim twee maanden afgerond. Sinds lange tijd wordt, onder regie van het Rijksvastgoedbedrijf, de vervanging van het dak van de Van de Veldevleugel voorbereid. In 2021 wordt een aanbesteding gedaan voor een architect en een installatieadviseur voor het maken van een voorontwerp en een definitief ontwerp. Volgens plan wordt het definitief ontwerp in mei 2022 afgerond, waarna een vervolgplan gemaakt zal worden ten behoeve van de uitvoering. De dakbedekking van de Quistvleugel blijkt meerdere productiefouten te hebben en is daardoor onvoldoende betrouwbaar. Om de fouten te verhelpen zal in 2022 een extra dakbedekking worden aangebracht. Dit vernieuwde plan is het uitgangspunt voor het beheer en onderhoud van de gebouwen. Het Meerjaren onderhoud- en investeringsplan wordt verwerkt in de facilitaire applicatie, zodat plan, opdracht en uitvoering op één locatie beschikbaar zijn. Naast het dagelijks terreinonderhoud zorgt de plaatsing van de *Rocky Lumps II* van Tom Claassen voor een bijzondere uitdaging. De inzet en het vervoer van een grote kraan en van wagens in de beeldentuin moet worden gefaciliteerd en de locatie op de Franse berg moet worden voorbereid, met behoud van de kwetsbare flora en fauna ter plekke.

Huisvesting

In 2020 wordt het uit 2014 daterende Meerjaren onderhoud- en investeringsplan herzien. Eind 2020 wordt het vernieuwde plan opgeleverd. Doordat het Kröller-Müller Museum het beheer en het onderhoud van de gebouwen vanaf 2017 tot eind 2019 had uitbesteed aan het Rijksvastgoedbedrijf als onderdeel van de pilot huisvesting, wordt het Meerjarenonderhoud- en investeringsplan van het museum niet als leidraad gebruikt. Vanaf 2021 dient het vernieuwde plan als uitgangspunt voor het beheer en onderhoud van de gebouwen.

CORONACRISIS

In het tweede jaar van de coronacrisis zorgen beperkende maatregelen voor een verdere teruggang in bezoekersaantallen, waaronder een toegenomen daling van het aantal buitenlandse bezoekers. De onzekerheid omtrent de toekomstige ontwikkelingen ten aanzien van het bezoek neemt toe, zowel wat betreft de bezoekers uit Nederland en naburige landen als van buiten Europa.

Het museum wordt sinds het begin van de coronacrisis ruimhartig ondersteund door het ministerie van OCW. Financieel heeft het museum inmiddels een bestemmingsreserve kunnen vormen om tegenvallende bezoekersaantallen in de toekomst (deels) op te kunnen vangen. Het werken met verschillende scenario's, aansluitend op de door het Centraal Planbureau ontwikkelde scenario's, is losgelaten. Wel worden er verschillende doorrekeningen gemaakt om financiële effecten inzichtelijk te krijgen. Daarnaast wordt vooral geïnvesteerd in omzetvergroting door onder andere het verruimen van de openingstijden en gerichte marketingacties in Nederland en de omliggende landen.

Dankzij de ondersteuning van het ministerie van OCW heeft de personele bezetting niet hoeven in te krimpen. De formatie is zelfs gegroeid in het afgelopen jaar en zal naar verwachting de komende jaren doorgroeien. Vooralsnog worden alle processen gecontinueerd, met uitzondering van de tentoonstellingsprogrammering, die meerdere malen is aangepast

om bezoekers de gelegenheid te geven de presentaties te bezoeken. De medewerkers zijn uitgerust met apparatuur en andere faciliteiten om thuis te kunnen werken. Faciliteiten zijn gecreëerd om op afstand met elkaar en met anderen te kunnen overleggen en ook de hybride vormen van overleg zijn geïmplementeerd in de organisatie.

Het museum verwacht dat de effecten van de coronacrisis tot 2024 zullen na-ijlen. Wat betreft het financiële toekomstperspectief houdt het museum rekening met licht stijgende bezoekersaantallen de komende jaren, waarbij pas in 2024 het niveau van voor de coronacrisis wordt gehaald. Ook qua programmering is het museum voorzichtig, rekening houdend met zowel de te investeren gelden als de beschikbaarheid van bruiklenen.

Het museum heeft een robuust Eigen vermogen om eventuele stevige negatieve effecten van de coronacrisis gedurende anderhalf jaar op te vangen. Daarnaast is er een Bestemmingsreserve gevormd om deze negatieve effecten op te kunnen vangen.

FINANCIËEL

Rijksoverheid

Per 1 januari 2017 is de Erfgoedwet in werking getreden. Vanaf 2021 zijn ook de publieksactiviteiten in deze wet ondergebracht, waarmee het Kröller-Müller Museum geen deel meer uitmaakt van de culturele basisinfrastructuur (BIS). Voor 2021 zijn door het Ministerie van OCW de volgende bedragen toegezegd:

- Publieksactiviteiten € 1.960.772
- Erfgoedwet Collectiebeheer € 2.296.104.
- Erfgoedwet Huisvesting € 4.549.677.

In 2021 wordt een aanvullend subsidiesteunpakket toegekend voor € 1.850.300. De totale subsidietoezegging over 2021 bedraagt € 10.656.853. De incidentele ondersteuning van het ministerie van OCW dekt de tekorten die ontstaan door de gereduceerde publieksinkomsten uit ticketverkoop. Deze inkomsten worden met name ingezet om publieksactiviteiten uit te

voeren en het reguliere bezoek aan het museum te kunnen faciliteren. Dit betreft naast het dekken van loonkosten vooral ook de kosten voor het maken van presentaties en educatieve activiteiten.

BankGiro Loterij / Vriendenloterij

De BankGiro Loterij, per 1 augustus 2021 VriendenLoterij, is sinds 1999 hoofdbegunstiger van het museum. Het museum werkt sinds 2015 met het zogenoemde 'geormerkt werven'. De bijdrage uit het geormerkt werven over 2021 bedraagt € 324.168. De netto opbrengst wordt geheel besteed aan de realisatie van *Rocky Lumps II* van Tom Claassen. De kosten van extern wervingsbureau Fonky Sales bedragen in 2021 € 162.933.

Helene Kröller-Müller Fonds

Aanwas

In het jaar 2021 krijgt het Helene Kröller-Müller Fonds nieuwe toezeggingen van in totaal € 79.250. Hiervan wordt een bedrag van € 45.250 ontvangen in 2021. Van de in 2021 ontvangen (periodieke) giften is € 58.500 bestemd voor specifieke projecten: € 25.000 is geormerkt als bijdrage aan de Tijdlijn en € 10.000 is door Dirkzwager legal & tax en Stichting Gifted Art geormerkt voor de restauratie van het *Zelfportret* van Vincent van Gogh. Een anonieme stichting draagt € 23.000 geormerkt bij aan de publicatie bij de tentoonstelling *Mooi oud. Drie eeuwen tekeningen uit de Kröller-Müllercollectie*.

Bijdragen uit het fonds

Het Helene Kröller-Müller Fonds draagt met € 146.288 bij aan de realisatie van *Rocky Lumps II* en levert twee bijdragen van elk € 5.000 aan de restauratie van het *Zelfportret* van Vincent van Gogh en aan de publicatie *Isaac Israëls. Mata-Hari*.

Onder niet uit de balans blijvende verplichtingen is een bedrag van € 31.000 opgenomen dat in de periode 2022 tot en met 2024 zal worden ontvangen vanuit de periodieke schenkingen.

Overig

Resultaat

Het exploitatieresultaat over 2021 van de Stichting Kröller-Müller Museum bedraagt € 353.592. Het positieve resultaat wordt sterk beïnvloed door de ondersteuningssubsidie van het Ministerie van OCW in het kader van de coronacrisis. Het resultaat wordt geheel gereserveerd om toekomstige negatieve effecten van de coronacrisis op te vangen.

Alle directe opbrengsten staan in 2021 onder druk door de coronacrisis en dalen ten opzichte van 2020. Vergelijkingen met de Begroting 2021 of met de Jaarrekening 2020 zijn door de effecten van de coronacrisis niet mogelijk.

De bijdragen van fondsen stijgen ten opzichte van 2020, wat met name wordt veroorzaakt door grotere bestedingen voor de aankoop van kunst, gefinancierd met gelden van de BankGiro Loterij / VriendenLoterij vanuit het Helene Kröller-Müller Fonds.

De salarislasten blijven in 2021 ten opzichte van 2020 nagenoeg gelijk. In 2022 vinden er loonsverhogingen plaats conform de nieuwe CAO.

Investerings

De investeringen in 2021 bestaan voor het merendeel uit de vervanging van de brandmeldinstallatie à € 270.206 en de herinrichting van de opslagloods in Apeldoorn à € 90.800.

Duurzaam ondernemen

In 2021 wordt het in 2020 behaalde Breeam NL in use certificaat verlengd. Uit een korte screening kan worden geconcludeerd dat de geïnitieerde processen nog steeds worden gebruikt en voldoen aan de uitgangspunten voor certificering.

Via evaluatie en aanpassing van beleid wordt continu gestreefd naar verbetering van de duurzame prestaties. In een separate rapportage legt het museum jaarlijks intern verantwoording af op het gebied van duurzaamheid.

GEDRAGSCODE

Ondernemingsraad

In 2021 vergadert de Ondernemingsraad maandelijks en heeft zes maal (online) met de Directie overleg over de algemene gang van zaken en het personeelsbeleid. De Ondernemingsraad heeft daarnaast twee keer overleg met de Raad van Toezicht, in het voorjaar het uitgestelde overleg van 2020 en in december de jaarlijkse ontmoeting met de Raad.

De duurzame inzetbaarheid en goede arbeidsomstandigheden, de plannen voor een belangrijke uitbreiding van het gebouw en ontwikkelingen als de maandagopenstelling houden de belangstelling van de Ondernemingsraad. Leden van de Ondernemingsraad maken deel uit van sollicitatiecommissies en werkgroepen, volgen cursussen en hebben ontmoetingen met andere ondernemingsraden in het veld.

Fair Practice Code

Het museum onderschrijft de kernwaarden van de Fair Practice Code. Jaarlijks toetst het museum het naleven van de code door het invullen van de quick scan, zowel vanuit het perspectief van de opdrachtgever als van de werkgever. De uitslag van de scan is onderwerp van gesprek in de Directie, waarbij indien van toepassing doelen worden geformuleerd voor Solidariteit, Transparantie, Vertrouwen, Diversiteit en Duurzaamheid.

Governance Code Cultuur

Het Kröller-Müller Museum onderschrijft de acht principes van de Governance Code Cultuur.

Principe 1 De organisatie realiseert haar maatschappelijke doelstelling door culturele waarde te creëren, over te dragen en / of te bewaren.

- Het museum onderschrijft alle aanbevelingen van dit principe en heeft deze geborgd in de uitvoering van zijn werkzaamheden.

Principe 2 De organisatie past de principes van de Governance Code Cultuur toe en licht toe hoe zij dat heeft gedaan (pas toe én leg uit). De organisatie volgt de aanbevelingen op en wijkt daar alleen gemotiveerd van af (pas toe óf leg uit).

- Het museum heeft nagenoeg alle aanbevelingen uit de Governance Code Cultuur overgenomen. Afwijkingen worden in dit Bestuursverslag gemeld, zie Principe 8. Het Bestuursverslag wordt op de website van het museum geplaatst.
- De naleving van de code is verankerd in de Reglementen en Statuten van het museum. In de jaaragenda van de Raad van Toezicht is de jaarlijkse evaluatie van de code opgenomen.
- Er doen zich in 2021 geen dilemma's of ongewenste belangenverstrengelingen voor.

Principe 3 Bestuurders en toezichthouders zijn onafhankelijk en handelen integer. Zij zijn alert op belangenverstrengeling, vermijden ongewenste belangenverstrengeling en gaan op een transparante en zorgvuldige wijze om met tegenstrijdige belangen.

- Er heerst een open cultuur binnen de Directie en de Raad van Toezicht. Mogelijke belangenverstrengelingen worden openlijk besproken en afgewogen. Nevenactiviteiten van de leden van de Raad van Toezicht worden jaarlijks besproken. Directieleden melden nevenactiviteiten bij indiensttreding en alvorens zich te conformeren aan een nieuwe nevenactiviteit.
- In de Raad van Toezicht hebben geen oud-bestuursleden zitting.
- De procedure met betrekking tot het omgaan met mogelijke ongewenste belangenverstrengeling is vastgelegd in de Statuten van het museum.
- Bij de nevenfuncties van de Directieleden doet zich (ook in 2021) geen belangenverstrengeling voor.
- De profielen voor de leden van de Raad van Toezicht zijn in 2021 aangescherpt en opgenomen in dit Bestuursverslag.

Principe 4 Bestuurders en toezichthouders zijn zich bewust van hun eigen rol en de onderlinge verdeling van taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden en handelen daarnaar.

- De informatieplicht van de Directie is vastgelegd in de Reglementen en Statuten. De minimale informatieverstrekking is tevens vastgelegd in de jaaragenda van de Raad van Toezicht.
- De Directie informeert de Raad van Toezicht over externe contacten, waar de Directie het nodig acht om de Raad van Toezicht over deze

Bezoekers bij *Battery for five fingers*, 1995 van Jan van Munster

externe contacten te informeren. Hierbij hanteert de Directie de principes van de code bij het maken van de afweging.

- Met de Ondernemingsraad zijn afspraken gemaakt over de formele en informele overleggen met de Directie. Ook is statutair vastgelegd dat de Ondernemingsraad jaarlijks aanwezig is bij een vergadering van de Raad van Toezicht. Een lid van de Raad van Toezicht is aangewezen als contactpersoon voor de Ondernemingsraad.

Principe 5 Het bestuur is verantwoordelijk voor de algemene en dagelijkse leiding, het functioneren en de resultaten van de organisatie.

- De uitgangspunten voor het besturen van het museum zijn vastgelegd in het Directiereglement en in de Statuten. Hierin zijn ook de bevoegdheden en verantwoordelijkheden vastgelegd.
- Het museum heeft een actueel risico-analyse- en beheerssysteem dat minimaal eenmaal per jaar met de Raad van Toezicht en de accountant wordt besproken.
- Het museum valt onder de Wet Normering Topinkomens en conformeert zich daaraan. Jaarlijks wordt hierover verantwoording afgelegd in dit Bestuursverslag en aan het ministerie van OCW.

Principe 6 Het bestuur gaat zorgvuldig en verantwoord om met de mensen en de middelen van de organisatie.

- Het museum heeft een Klokkenluidersregeling en een lid van de Raad van Toezicht is vertrouwenspersoon voor de medewerkers en contactpersoon voor de Ondernemingsraad.
- Medewerkers van het museum kunnen zonder tussenkomst van een leidinggevende of collega contact opnemen met de vertrouwenspersoon.
- Een medewerker is speciaal aangesteld als preventiemedewerker. Deze medewerker initieert op regelmatige basis een risico-inventarisatie en -evaluatie.
- Het museum is aangesloten bij de museum-CAO en belooft zijn medewerkers conform de CAO.

Principe 7 De Raad van Toezicht voert zijn toezichhoudende, adviserende en werkgeversrol op een professionele en onafhankelijke wijze uit.

- De externe accountant wordt benoemd door de Raad van Toezicht. Ieder jaar brengt de accountant verslag uit aan de Raad van Toezicht. Meerdere malen per jaar heeft de accountant contact met de voorzitter van de Financiële commissie van de Raad van Toezicht.
- De taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de Raad van Toezicht zijn vastgelegd in de Statuten en in het Reglement Raad van Toezicht.
- De Raad van Toezicht is verantwoordelijk voor de aanstelling van leden van de Directie.
- In 2021 vergadert de Raad van Toezicht eenmaal in afwezigheid van de Directie. In deze vergadering is onder andere het functioneren van de Raad van Toezicht besproken. De Raad van Toezicht voert standaard vooroverleg zonder Directie voorafgaande aan de Raad van Toezichtvergadering met de Directie. Zelfevaluatie van de Raad van Toezicht heeft in 2021 onder externe begeleiding plaatsgevonden.
- De Remuneratiecommissie heeft in 2021 individueel met de directieleden gesproken.

Principe 8 De Raad van Toezicht is verantwoordelijk voor zijn samenstelling en waarborgt daarbij deskundigheid, diversiteit en onafhankelijkheid.

- Vacatures in de Raad van Toezicht worden openbaar gemaakt via de website van het museum. Voor de werving wordt gebruik gemaakt van een wervingsbureau, gespecialiseerd in het werven van leden van Raden van Toezicht.
- Voor de leden van de Raad van Toezicht is een algemeen profiel en een specifiek profiel opgesteld, gebaseerd op de gewenste expertises in de Raad van Toezicht. Bij iedere vacature worden de profielen getoetst op actualiteit en wenselijkheid.
- De zittingstermijn van leden van de Raad van Toezicht bedraagt twee keer vier jaar. In bijzondere omstandigheden kunnen maximaal twee leden tegelijkertijd een zittingstermijn van maximaal twaalf jaar hebben. Het kan hier gaan om een nakomeling van de stichters van het museum of om situaties waarin het langer aanblijven van een lid gewenst is in verband met het afronden van een zwaarwegend dossier. Het museum wijkt hierin af van de code.
- Het rooster van aan- en aftreden van de Raad van Toezicht

- is opgenomen in het Bestuursverslag van het museum. Het Bestuursverslag wordt op de website van het museum geplaatst.
- Leden van de Raad van Toezicht krijgen geen vergoeding voor hun werkzaamheden. Onkosten voor het bijwonen van de vergaderingen van de Raad van Toezicht of voor overige werkzaamheden in het kader van het lidmaatschap van de Raad kunnen worden gedeclareerd bij het museum.

Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen

Sinds 1 januari 2013 is de Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) van kracht. Binnen de Stichting Kröller-Müller Museum valt de directie onder de WNT. De WNT-norm voor 2021 bedraagt € 209.000. De Stichting Kröller-Müller Museum blijft daar ruim onder.

Nevenfuncties Algemeen directeur Lisette Pelsers

- Voorzitter Adviescommissie Beeldende Kunst, Prins Bernhard Cultuurfonds, Amsterdam
- Lid Ethische Codecommissie voor Musea, Amsterdam
- Lid Raad van Advies Certificatiecommissie post-initiële opleiding tot restaurator, Universiteit Amsterdam
- Lid Raad van Advies, Dordrechts Museum
- Lid Raad van Advies, Oude Kerk, Amsterdam
- Voorzitter Fentener Van Vlissingen Fonds, Utrecht
- Voorzitter Stichting Van Eelen-Weeber, Laren
- Lid Deskundigenteam Toetsingscommissie voor Beschermwaardigheid, Museumregister, Hilversum

Nevenfuncties Zakelijk directeur Frits de Vogel

- Voorzitter Stichting Verduurzaming Musea
- Voorzitter werkgroep Duurzaamheid Kring Verzelfstandigde Rijksmusea

Nevenfuncties Commercieel directeur Winfred Voordendag (tot 1 juni 2021)

- Penningmeester bestuur theatergroep De Warme Winkel
- Voorzitter bestuur theatergroep Kassys

- Lid bestuur VACI (Verzekeringen en Arrangementen voor de Creatieve Industrie)
- Lid Adviescommissie Festivals Provincie Utrecht kunstenplan 2021-2024

C. RATIO'S

Financiële ratio's

	2017	2018	2019	2020	2021
Current ratio vlottende activa / kortlopende schulden	209%	240%	180%	237%	397%
Solvabiliteit eigen vermogen/ totaal passiva	26%	25%	19%	21%	21%
subsidie OCW/ som der baten	53%	50%	53%	48%	47%
personeelslasten/ subsidie OCW	81%	77%	77%	84%	82%

D. RISICO'S EN ONZEKERHEDEN

Het beleid ter beheersing van rente-, valuta-, krediet- en liquiditeitsrisico's is vastgelegd in het Treasury-statuuat. Dit statuut wordt regelmatig met de Raad van Toezicht besproken en de in dit statuut beschreven processen worden jaarlijks getoetst door de accountant.

Renterisico's

Het Kröller-Müller Museum heeft geen kredietfaciliteit en derhalve is het kredietrisico zeer beperkt. De renterisico's zijn toegenomen als gevolg van de lage en negatieve rentestanden voor tegoeden op deposito's en betaalrekeningen.

Valutarisico's

Het Kröller-Müller Museum beheerst de risico's die voortvloeien uit valutaschommelingen op termijn door middel van aankoop van vreemde valuta ten behoeve van de financiële verplichtingen die in vreemde valuta zijn gesteld. Deze aankoop vindt plaats op het moment dat de financiële verplichting in vreemde valuta ontstaat.

Kredietrisico's

Om de omvang van het kredietrisico bij elke partij of op elke markt te beperken, toetst het Kröller-Müller Museum de kredietwaardigheid van opdrachtgevers en afnemers vooraf grondig.

Liquiditeits- en kasstroomrisico's

De beschikbare liquiditeiten worden ondergebracht bij meerdere systeembanken met tenminste een A rating. Deze rating wordt minimaal 2 maal per jaar getoetst.

Naast de financiële risico's kent het museum operationele en collectierisico's. Het museum heeft een actuele risicobeheersing en -analyse, waarin ruim vijftig risico's zijn onderkend en zijn gewaardeerd op basis van impact en kans. Deze risicobeheersing en -analyse wordt minimaal eens per jaar met de Raad van Toezicht besproken. Naast de weging van het risico bepaalt het museum per risico of en zo ja welke beheersmaatregelen

het museum kan implementeren om de kans en de impact te verlagen. Ieder risico heeft een eigenaar die regelmatig verantwoording aflegt over de stand van zaken qua beheersmaatregelen en de ontwikkelingen van de weging van het risico.

Na de inkomsten uit entreegelden vormen de inkomsten uit het commerciële buitenlandse bruikleenverkeer de belangrijkste component van de directe eigen opbrengsten van het museum. De inkomsten uit het buitenland fluctueren omdat er telkens nieuwe, incidentele, overeenkomsten worden gesloten. De coronacrisis zorgt hierbij voor onzekerheid en terughoudendheid bij buitenlandse partners. Voor processen met een groot afbreukrisico werkt het museum met een strikte functiescheiding, waarbij minimaal drie personen betrokken zijn de uitvoering.

E. WET- EN REGELGEVING

Het museum voldoet aan de in de subsidiebeschikking van het Ministerie van OCW opgelegde verplichtingen:

- Het museum is 42 uur per week geopend en bovendien op alle feestdagen met uitzondering van Nieuwjaarsdag (behoudens corona).
- Het museum beschikt over een integraal en actueel veiligheidsplan, dat periodiek getoetst wordt.
- 100% van de objecten in de verzameling is geregistreerd, gefotografeerd en gedigitaliseerd en voldoet aan de eisen van aanwezigheid en vermelding van standplaats en juridische status in de registratie, afgezien van een kleine, steeds wisselende werkvoorraad.
- Het museum ontvangt 158 scholieren uit het Primair onderwijs en 1230 uit het Voortgezet onderwijs (norm is respectievelijk 7.500 en 32.500). Twee scholen uit het Primair onderwijs en zeven scholen uit het Voortgezet onderwijs maken gebruik van de Schoolkaart. Er worden 120 studenten uit het Hoger onderwijs ontvangen.
- Er vinden zestien tentoonstellingen in eigen huis (norm is vijf) plaats, waarvan twaalf dit jaar gestart.
- Er zijn vijf tijdelijke educatieve lesprogramma's en zeven educatieve projecten gerealiseerd (norm is een) naast het vaste educatieve aanbod.

- Er worden 250 tijdelijke bruiklenen wereldwijd verstrekt (norm is 150) aan 33 bruikleennemers en 72 tijdelijke bruiklenen ingeleend (norm is tien) van 10 bruikleengevers.
- Het aantal websitebezoeken daalt licht van 1.050.607 in 2020 naar 970.170 in 2021 (norm is 350.000). Het aantal unieke bezoekers daalt van 760.076 in 2020 naar 659.973 in 2021. Op Facebook stijgt het aantal volgers van 31.884 in 2020 naar 33.399 in 2021. Het aantal volgers op Instagram stijgt van 51.680 in 2020 naar 57.467 in 2021. Op Twitter stijgt het aantal volgers van 25.330 in 2020 naar 25.670 in 2021. Het aantal abonnees op de Nederlandse nieuwsbrief stijgt van 16.456 in 2020 naar 20.710 in 2021, het aantal abonnees op de Engelstalige nieuwsbrief stijgt van 1.556 in 2020 naar 1.743 in 2021 en het aantal abonnees op de Duitstalige nieuwsbrief stijgt van 422 in 2020 naar 501 in 2021.

F. VERSLAG NAMENS DE RAAD VAN TOEZICHT

In de vergadering van de Raad van Toezicht op 24 maart 2022 wordt in aanwezigheid van de externe accountant de Jaarrekening 2021 besproken. De Raad van Toezicht stelt met de accountant ook de recht- en doelmatigheid van de verwervingen, aanwendingen en bestedingen vast. De verklaring van de accountant wordt opgenomen bij de overige gegevens. De Directie legt de Jaarrekening 2021 ter goedkeuring voor aan de Raad van Toezicht. De Raad keurt mede op grond van de controleverklaring en het bijbehorende accountantsverslag de Jaarrekening 2021 goed, waarna deze door de Directie van de Stichting is vastgesteld.

Raad van Toezicht 2021

De Raad van Toezicht van de Stichting Kröller-Müller Museum legt in dit verslag verantwoording af over de wijze waarop hij in 2021 invulling geeft aan zijn taken, die wettelijk liggen op het gebied van werkgeverschap van de Directie, klankbord en advies, toezicht, goedkeuringsbevoegdheden, reglementering van bestuur en verantwoording.

Samenstelling

De Raad van Toezicht bestaat uit zeven leden, waarvan een voorzitter en zes overige leden. De Raad van Toezicht heeft drie commissies ingesteld. Twee leden hebben in 2021 zitting in de Remuneratiecommissie, belast met de (voorbereiding van de) functioneringsgesprekken met de directieleden. De Financiële commissie bestaat in 2021 uit de voorzitter en een lid, belast met de beoordeling van de jaarrekening, begroting, financiële rapportages en opdracht aan de accountant. De Huisvestingscommissie bestaat in 2021 uit twee leden en is belast met het adviseren over en toezicht houden op de zorg voor de gebouwen en installaties.

De Raad van Toezicht verkrijgt ten behoeve van zijn taakuitoefening interne en externe documenten en vraagt mondelinge en schriftelijke informatie op, onder meer tijdens vergaderingen en onderstaande bijeenkomsten.

De Raad onderschrijft volledig de acht principes van de Governance Code Cultuur en toetst de naleving daarvan in 2021 (zie pagina 52).

Werkzaamheden Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht vergadert in 2021 vijf keer, in aanwezigheid van de Directie en de bestuurssecretaris. De belangrijkste agendapunten zijn:

- Jaarrapport en accountantsverslag 2020 (met de accountant).
- Financiële drie-, zes- en negenmaandrapportages.
- Strategisch plan 2021-2028 en vernieuwing museum.
- Activiteitenplan 2021-2024.
- Begroting 2022.
- Tentoonstellingsprogramma 2022.
- Doelstellingen leden Directie, beoordeling leden Directie en verbetering beoordelingssystematiek.
- Vertrek Commercieel directeur.
- Zelfevaluatie Raad van Toezicht en informatieprotocol Directie.
- Risicoanalyse en -management.
- Verbetering inrichting AO/IC.

- Coronamaatregelen en NOW-steun.
- Samenstelling / Commissies / Rooster van aftreden Raad van Toezicht.
- Relatie met Het Nationale Park De Hoge Veluwe.
- Diversiteit en inclusie.
- Financiële bevoegdheden Directie.
- Kunstaankopen.
- Bruiklenen.
- Jaarlijks contact met de Ondernemingsraad.

De onderwerpen die de Raad van Toezicht in 2021 het nauwlettendst volgt zijn de inrichting van de organisatie, het vertrek van de Commercieel directeur en het invullen van diens werkzaamheden, het Strategisch plan 2020-2028, de relatie met Het Nationale Park De Hoge Veluwe, de zelfevaluatie van de Raad van Toezicht, de opvolging binnen de Raad van Toezicht en de informatievoorziening aan de Raad. Tot slot is er natuurlijk veel aandacht geweest voor de effecten die (de maatregelen rondom) het coronavirus op de korte en lange termijn op de bedrijfsvoering hebben.

Contactmomenten

Los van de reguliere vergaderingen met de Directie zijn er de volgende contactmomenten:

Strategisch Plan

Er worden meerdere (online) vergaderingen gewijd aan het Strategisch plan 2020-2028.

Vooroverleg Raad van Toezicht en zelfevaluatie Raad van Toezicht

Voorafgaand aan de reguliere vergaderingen vindt telkens een vooroverleg plaats waarin volledige aandacht is voor de standpunten van de individuele leden van de Raad.

De Raad van Toezicht heeft een onderlinge uitwisseling in een ander Nederlands museum, waar de opvolging van de Raad van Toezicht aan bod komt.

De zelfevaluatie 2021 wordt door een externe bestuursadviseur begeleid, onder wiens leiding de evaluatie ook met de Directie wordt besproken.

Jaarrapport 2020

Met de externe accountant wordt het Jaarrapport 2020 besproken.

Museumbezoeken

Leden van de Raad van Toezicht wonen (online) openingen bij en bezoeken tentoonstellingen in het Kröller-Müller Museum. Het restauratieatelier wordt een keer bezocht om een voorgenomen aankoop te bekijken.

Ondernemingsraad

Tijdens de vergadering van de Raad van Toezicht van 6 december wordt het jaarlijks regulier overleg gevoerd met de leden van de Ondernemingsraad. Aan de hand van een agenda worden actuele onderwerpen binnen het Kröller-Müller Museum besproken. Zoals elk jaar is er gelegenheid voor een één op één gesprek tussen de Ondernemingsraad en de contactpersoon voor de Ondernemingsraad binnen de Raad van Toezicht. De Directie is hierbij niet aanwezig.

360° beoordeling

In 2020-2021 werkt de Raad van Toezicht met de Directie aan een 360° beoordelingsmethodiek waarbij (jaarlijks wisselende) werknemers van het museum wordt gevraagd om vragenlijsten in te vullen (te scoren) ter voorbereiding op de functioneringsgesprekken met de leden van de Directie. De eerste 360° rapportages worden begin 2021 opgeleverd. In het voorjaar en in de zomer van 2021 vinden beoordelings- en evaluatiegesprekken met de leden van de Directie plaats.

Het Nationale Park De Hoge Veluwe

Een afvaardiging van de Raad van Toezicht woont eenmaal een vergadering bij van de Raad van Toezicht en de Directie van Het Nationale Park De Hoge Veluwe.

Bijeenkomst Ministerie van OCW

Enkele Leden van de Raad van Toezicht hebben een bespreking met de ambtelijke contactpersonen van het Kröller-Müller Museum op het departement. Het voornemen is dit jaarlijks te doen.

Zaaloverzicht tentoonstelling *De futuristische collectie*

mazars

Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor
identificatiedoeleinden
JvdL | 30-03-2022

Commissies

De leden van de drie genoemde commissies hebben fysieke en online bijeenkomsten, al dan niet in aanwezigheid van het betreffende lid van de Directie en de Projectdirecteur uitbreiding van het museum.

Stichting Museumzaken

Leden van de Raad van Toezicht wonen het jaarlijkse congres bij van de Stichting Museumzaken voor toezichthouders in de Museale sector. Ter bevordering van de professionalisering van de Raden van Toezicht in het veld worden voor en door museumdirecteuren en -toezichthouders actuele governance-thema's en ervaringen uitgewisseld. Dit jaar is het thema diversiteit en inclusie.

In 2021 kunnen ondanks de opeenvolgende lockdowns waardevolle tentoonstellingen worden geopend en bezocht, met als hoogtepunt de realisering van *Alle Shows* van Marinus Boezem. De Raad van Toezicht is bijzonder verheugd dat dit unieke project kan worden volbracht, en met prijswinnend resultaat. De Raad kijkt terug op een jaar waarin de opvolging binnen de Raad van Toezicht en de (overige) organisatorische fundamenten voor de toekomstige ambities van het museum in fysiek of digitaal samenzijn kunnen worden belegd en de banden met Het Nationale Park De Hoge Veluwe aangehaald.

De Raad van Toezicht dankt de directieleden en de medewerkers van het museum voor hun niet aflatende inzet en enthousiasme om de unieke collectie en locatie van het museum voor zoveel mogelijk mensen toegankelijk en aantrekkelijk te blijven maken.

De Raad van Toezicht werkt met de Directie aan een 360° beoordelingsmethodiek waarbij medewerkers van het museum wordt gevraagd om vragenlijsten in te vullen (te scoren) ter voorbereiding op de functioneringsgesprekken met de leden van de Directie. De eerste 360° rapportages worden begin 2021 opgeleverd.

Gedurende het jaar vinden beoordelings- en evaluatiegesprekken met de directieleden plaats.

De Raad van Toezicht complimenteert de directie en de medewerkers met de prestaties die zijn verricht in dit moeilijke jaar. De Raad spreekt zijn dank uit jegens de medewerkers van het museum, die zich het afgelopen jaar opnieuw met veel flexibiliteit inzetten.

Profielen leden Raad van Toezicht

Toelichting

De Raad van Toezicht van het Kröller-Müller Museum heeft profielen opgesteld voor zijn leden. Onderscheid wordt gemaakt tussen profieieigenschappen die gelden voor alle leden, voor een groot deel van de Raad en voor specifieke portefeuilles. De Raad heeft op dit moment negen specifieke profielen gedefinieerd en een profiel voor de voorzitter. In de praktijk betekent dit dat een aantal leden van de Raad van Toezicht meerdere portefeuilles beheert en dat er dus meerdere profielen op dat lid betrekking hebben. De Raad van Toezicht gaat uit van een gelijkmatige verdeling van de portefeuillezwaarte onder de leden, buiten de voorzitter.

Alle leden

Voor alle leden van de Raad van Toezicht geldt dat ze kritisch kunnen denken en onafhankelijk opereren. In de aard zijn de leden van de Raad van Toezicht zelfreflectief, transparant en bewust ten aanzien van de maatschappelijke opdracht en de positie daarin als lid van de Raad van Toezicht van het Kröller-Müller Museum. Ieder lid van de Raad beschikt over een sterke reputatie op zijn / haar werkgebied, kennis van en gevoel voor verhoudingen in het relevante maatschappelijke speelveld en heeft affiniteit met kunst, cultuur en / althans de collectie / agenda van het Kröller-Müller Museum.

Ieder lid van de Raad van Toezicht geldt als authentiek, positief en integer, en is als 'low-ego' teamspeler in voldoende mate belastbaar en beschikbaar om het lidmaatschap van de Raad van Toezicht van het Kröller-Müller Museum te vervullen. De Raad van Toezicht vergadert vier á vijf keer per jaar. Naast het voorbereiden en bijwonen van de vergaderingen wordt van de leden van de Raad van Toezicht verwacht dat ze in voorkomend geval deelnemen aan commissies binnen de Raad en geregeld tentoonstellingsopeningen in het Museum bijwonen.

Groot deel

[Uit artikel 2.5 van het Reglement van de Raad van Toezicht volgt thans: De Raad kent een goede balans tussen leeftijd, geslacht, nationaliteit*, ervaring, regionale werk- of woonplaats en culturele achtergrond van de individuele leden om zo de deskundigheid en diversiteit van bestuur en toezicht in zijn samenstelling te waarborgen.

(*voorstel om in artikel 2.5 van het Reglement van de Raad van Toezicht "nationaliteit" te vervangen door "internationale oriëntatie").]

Een groot deel (de meerderheid) van de leden van de Raad beschikt over een relevant netwerk van externe stakeholders / doelgroepen en/of sponsoring. Een groot deel van de leden van de Raad van Toezicht heeft leidinggevende ervaring en / of relevante kennis van werkgeverschap / human resources. Van een groot deel van de leden van de Raad van Toezicht geldt dat ze een ondernemende instelling hebben en / of hun strategische denken inzetbaar kunnen maken voor het museum. Voor een groot deel van de leden van de Raad van Toezicht geldt dat ze in voldoende mate aantoonbaar zorgvuldig zijn in procesvoering. Van een groot deel van de leden wordt verwacht dat ze breed en / of internationaal georiënteerd zijn.

Economisch

Het lid van de Raad van Toezicht met economisch / financieel profiel draagt in zijn / haar werk een substantiële financiële verantwoordelijkheid in verhouding tot de omvang van de begroting van het Kröller-Müller Museum.

Het lid heeft aantoonbare ervaring met het aansturen van accountants en beschikt verder over aantoonbare ervaring met toezichthouden op de AO/IC-huishouding. Dit lid van de Raad van Toezicht heeft bij uitstek een ondernemende instelling en zal optreden als voorzitter van de Financiële commissie van de Raad.

Nakomeling

Naast het in rechte lijn verbonden zijn met de oprichters Anton Kröller en Helene Kröller-Müller, is het wenselijk dat het familielid dat zitting heeft in de Raad van Toezicht van het Kröller-Müller Museum beschikt over enige bestuurlijke ervaring.

Juridisch

Van het lid in de Raad van Toezicht met juridisch profiel wordt verlangd dat hij / zij voldoende affiniteit heeft met Governance en Medezeggenschap. Het lid heeft een leidinggevende positie of treedt op als juridisch adviseur op bestuursniveau. Het lid zet zijn / haar juridische kennis proactief ten dienste van het museum.

Museaal

Het lid van de Raad van Toezicht met profiel 'Museaal' heeft een goede kennis van de werking van grote musea, bij voorkeur met leidinggevende ervaring, zicht op internationale museale ontwikkelingen en een actief (inter)nationaal netwerk. Het lid is kunsthistorisch goed onderlegd en publieksgericht. Dit lid fungeert als museaal-inhoudelijke sparring partner van de Directie. Directieleden van direct concurrerende musea zullen niet in aanmerking kunnen komen.

Voorzitter

De voorzitter van de Raad van Toezicht is een dienende leider en een bruggenbouwer. Hij / zij geeft ruimte en vertrouwen aan alle betrokken gremia binnen en buiten de organisatie en bewaakt tegelijkertijd met overtuiging de lijnen. De voorzitter voert ten minste tevens een van de andere portefeuilles. De voorzitter beschikt over aantoonbare kwaliteiten van netwerken en ambassadeurschap, en is, met het oog op de ambities van het museum, voldoende flexibel in zijn / haar beschikbaarheid voor het museum.

mazars

Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor
identificatiedoeleinden
JvdL | 30-03-2022

Openbaar bestuur

Het lid van de Raad van Toezicht met het profiel 'Openbaar Bestuur' heeft aantoonbare ervaring als politicus of beleidsmaker, landelijk of in de (relevante) omgeving van het Kröller-Müller Museum. Het lid is in staat en bereid om die ervaring in te zetten voor het Kröller-Müller Museum.

Marketing

Het lid van de Raad van Toezicht dat de portefeuille 'Marketing' voert, heeft brede kennis van- en zicht op (strategische) ontwikkelingen op gebied van marketing. Hij / zij heeft leidinggevende ervaring in het veld en niet alleen theoretische kennis, affiniteit met not-for-profit instellingen en story-telling, en oog voor cultureel ondernemerschap. Het lid fungeert als sparring partner van de Directie op het gebied van de positionering van het museum, vertaalt met gemak marketing-strategie in concrete activiteiten en is in staat om de consistentie van de excellente bezoekers experience (on-line en off-line) conceptueel te ondersteunen.

Digitale strategie

Het lid van de Raad van Toezicht met portefeuille 'Digitale strategie' heeft helikopterzicht op ontwikkelingen in de digitalisering en zicht op publiekstoepassingen die relevant zijn voor musea. Het betreffende lid heeft inzicht en kennis van automatisering en digitalisering. Hij / zij is een strategische denker en niet alleen een technologisch expert, heeft affiniteit met not-for-profit instellingen en zicht op nieuwe businessmodellen. Zowel in de front-office naar (potentiële) bezoekers als in de back-office is het lid in staat om met de Directie te sparren hoe de 'information security & data governance' doeltreffend te organiseren.

Complexe verbouwingen

Het lid van de Raad van Toezicht belast met de portefeuille 'Verbouwen' heeft aantoonbare ervaring met aanbesteding, ontwerp- en bouwcontracten, ruimtelijke ordening en het inrichten of in stand houden van een organisatiestructuur die bedrijfsvoering in combinatie met verbouwen weet te optimaliseren. Bij voorkeur heeft het lid aantoonbare ervaring met een complexe verbouwing van een museum of andere cultuurinstelling van minimaal 15 miljoen euro.

Diversiteit en inclusie

Voor het lid van de Raad van Toezicht met profiel 'Diversiteit en inclusie' wordt gerekend op ervaring en een netwerk op het gebied van inclusie en diversiteit en gevoel voor de maatschappelijke verhoudingen van morgen (is geen volger, maar leider). Hij / zij is bereid om een voortrekkersrol te spelen in- en voor het Kröller-Müller Museum en de Raad van Toezicht en Directie een spiegel voor te houden.

Duurzaamheid / sustainability

Het lid van de Raad van Toezicht dat zich toelegt op de duurzaamheidsagenda van het Museum heeft aantoonbare ervaring met verduurzaming van bedrijfsvoering en kan te dien aanzien als sparring partner van de Directie fungeren.

Tot slot: Professionaliseringsagenda Raad van Toezicht

Naast de (externe) zelfevaluatie stelt de Raad van Toezicht van het Kröller-Müller Museum zich ten doel om jaarlijks een inhoudelijke heidag ten behoeve van strategische afstemming met de Directie door te brengen.

Funcities en relevante nevenfuncities van de leden van de Raad van Toezicht

HENRIËTTE BAST Advocaat Codex Mulder B.V. / Legal consultant
Le Cabinet Holding B.V.

Nevenfuncities

- Bestuurslid Vereniging Vrienden van Museum Het Rembrandthuis
- Voorzitter Bestuur van de Vereniging Alliance Française Amsterdam

CONNIE BRAAMS Chief Digital and Marketing Officer Unilever

Nevenfunctie

- Lid Advisory Board Rotterdam School of Management (RSM)

PIM VAN DER FELTZ Algemeen Directeur Natuurmonumenten
(vanaf 1 oktober 2021)

Nevenfuncities

- Lid Raad van Commissarissen NV de Nederlandse Spoorwegen (Groep)
- Lid Raad van Advies Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO)
- Lid Wetenschappelijke Adviesraad Instituut voor Informatie Recht (IVIR), Universiteit van Amsterdam

HANS KAMPS

Nevenfuncities

- Bestuurder Nederland Onderneemt Maatschappelijk! (initiatief MKB Nederland en VNO-NCW)
- Voorzitter bestuur Verenigd Zorgcollectief
- Voorzitter SNPI Duurzaam aandeelhouderschap
- Voorzitter Raad van Commissarissen Happy Nurse
- Voorzitter Raad van Toezicht Openbare Bibliotheek Rotterdam
- Voorzitter Stichting Brokken
- Lid Dagelijks Bestuur Veroz
- Lid Centrale Raad Kamer van Koophandel
- Lid Raad van Toezicht Verweij Jonker Instituut
- Lid Raad van Toezicht Levvel Amsterdam

ERIC MACKAY Directeur Nederlands Tegelmuseum

Nevenfuncities

- Lid Algemeen Bestuur Waterschap Vallei en Veluwe
- Voorzitter Museumoverleg Ede
- Voorzitter Stichting Joods Monument Ede

THESSA MENSEN

Nevenfuncities

- Lid Raad van Commissarissen FMO: Dutch Entrepreneurial Development Bank
- Lid Raad van Commissarissen Ordina
- Lid Raad van Commissarissen Alliander
- Lid Raad van Commissarissen PostNL (tot april 2021)
- Lid Raad van Toezicht Scheepvaartmuseum

MANFRED SELLINK Directeur Museum voor Schone Kunsten, Gent
Gastprofessor Kunstwetenschappen, Universiteit Gent
(tot 31 september 2021 betaald, daarna onbetaald)

Nevenfuncities

- Lid Raad van Toezicht Mauritshuis, Den Haag
- Voorzitter Bestuur Friends of CODART, Den Haag
- Lid Bestuur Vrienden van het Museum Voor Schone Kunsten, Gent
- Adviseur Bestuur Autonoom Gemeentebedrijf (AGB) Kunsten & Design, Gent
- Lid Toetsingscommissie Beschermwaardigheid LAMO / Erfgoedwet, Stichting Museumregister, Hilversum
- Lid Algemene Vergadering Rubenianum, Antwerpen
- Lid Algemene Vergadering Snijders-Rockoxhuis, Antwerpen
- Lid Directie, Bestuur en Algemene Vergadering Vlaamse Kunstcollectie, Gent
- Lid Bestuur Vereniging Rembrandt, vanaf juni 2021
- Lid Raad van Adviseurs Vereniging Rembrandt, tot juni 2021
- Lid Redactieraad Ons Erfdeel / De Lage Landen / The low Countries / Septentrion

Rooster van aan-en aftreden Raad van Toezicht

Naam	Datum benoeming	Datum herbenoeming	Datum aftreden	Hoedanigheid
Pim van der Feltz	01-09-2014	01 09 2018	01-09-2022	
Hans Kamps	01-09-2014	01 09 2018	01-09-2022	Voorzitter
Conny Braams	26-06-2018	26-06-2022	26-06-2026	
Eric Mackay	26-06-2018	26-06-2022	26-06-2022	Familie Kröller-Müller / vertrouwenspersoon medewerkers en contactpersoon Ondernemingsraad
Thessa Menssen	26-03-2018	26-03-2022	26-03-2026	
Henriëtte Bast	26-06-2019	26-06-2023	26-06-2027	
Manfred Sellink	26 06 2020	26-6-2024	26-06-2028	

JAARREKENING

BALANS PER 31 DECEMBER 2021

(euro, na resultaatbestemming)

	2021	2020
ACTIVA		
Materiële vaste activa	<u>5.971.897</u>	<u>6.544.738</u>
Totale vaste activa	5.971.897	6.544.738
Vorraden	1.047.725	1.089.217
Vorderingen	1.109.851	827.099
Liquide middelen	<u>12.532.206</u>	<u>10.500.502</u>
Totale vlottende activa	<u>14.689.782</u>	<u>12.416.818</u>
TOTALE ACTIVA	<u><u>20.661.679</u></u>	<u><u>18.961.556</u></u>

BALANS PER 31 DECEMBER 2021

(euro, na resultaatbestemming)

	2021	2020
PASSIVA		
Algemene reserve	3.148.516	3.148.516
Bestemmingsreserves:		
Bestemmingsreserve Covid-19	<u>1.210.851</u>	<u>857.259</u>
Totaal Bestemmingsreserves	<u>1.210.851</u>	<u>857.259</u>
Totale eigen vermogen	<u>4.359.367</u>	<u>4.005.775</u>
Fonds kunstaankopen	544.501	541.290
E.W. Hilgemannfonds	-	-
Voorziening jubileumgratificatie	105.317	106.045
Voorziening groot onderhoud	<u>737.059</u>	<u>657.029</u>
Totaal voorzieningen	842.376	763.074
Investeringsubsidies:		
Veiligheid musea	99.595	145.429
Technisch vervangingsonderhoud 2008	-	-
Technisch vervangingsonderhoud 2009	4.408	17.626
Beveiliging	337.687	497.687
Depotuitbreiding	2.631.932	2.706.774
Depotinrichting	11.389	79.726
Investerings 2018	601.612	765.849
Investerings 2019	83.670	117.317
Investerings 2020	868.778	972.445
Investering brandmeldinstallatie	<u>270.206</u>	-
	4.909.277	5.302.853
Nog te besteden huisvestingssubsidie OCW	<u>6.310.213</u>	<u>3.145.829</u>
Totale langlopende schulden	11.219.490	8.448.682
Schulden aan leveranciers	1.060.446	1.349.181
Nog te besteden huisvestingssubsidie OCW	602.670	1.446.197
Belastingen en premies sociale verzekeringen	257.760	204.670
Vooruit ontvangen subsidies	529.794	816.354
Overige schulden en overlopende passiva	<u>1.245.275</u>	<u>1.386.333</u>
Totale kortlopende schulden	<u>3.695.945</u>	<u>5.202.735</u>
	<u>20.661.679</u>	<u>18.961.556</u>

CATEGORIALE EXPLOITATIEREKENING 2021

(euro)

	2021	begroting	2020
BATEN			
Directe opbrengsten			
Publieksinkomsten totaal	2.614.471	2.863.220	2.493.215
Publiekinkomsten binnenland totaal	1.534.375	1.710.720	1.519.602
waarvan kaartverkoop	926.872	1.278.720	1.067.053
waarvan overig	607.503	432.000	452.549
Publiekinkomsten buitenland totaal	1.080.096	1.152.500	973.613
Overige directe inkomsten totaal	14.000	-	-
Sponsorinkomsten	14.000	-	-
waarvan sponsoring in natura	-	-	-
waarvan overige sponsorinkomsten	14.000	-	-
Overige inkomsten	-	-	-
waarvan vergoedingen van coproductanten	-	-	-
waarvan overige directe inkomsten	-	-	-
Totaal directe opbrengsten	2.628.471	2.863.220	2.493.215
Indirecte opbrengsten	238.639	243.860	467.292
waarvan kapitalisatie van vrijwilligers	-	-	-
waarvan overige indirecte opbrengsten	238.639	243.860	467.292
Private middelen	2.370.231	1.262.000	1.879.462
Particulieren incl. vriendenverenigingen	272.088	-	258.001
Bedrijven	-	-	-
Private fondsen	50.810	-	229.939
Goede doelen loterijen	2.047.333	1.262.000	1.391.522
Totale Opbrengsten	5.237.341	4.369.080	4.839.969
Structurele subsidie OCW	6.485.696	6.941.111	6.323.354
Regeling specifiek cultuurbeleid	1.960.772	1.903.683	1.903.683
Erfgoedwet onderdeel huisvesting	2.228.820	2.752.112	2.170.344
Erfgoedwet onderdeel Collectiebeheer	2.296.104	2.285.316	2.249.327
Incidentele publieke subsidies	1.950.300	1.303.174	1.916.650
Totale Subsidies/Bijdragen	8.435.996	8.244.285	8.240.004
TOTALE BATEN	13.673.337	12.613.365	13.079.973

(VERVOLG)

(euro)

	2021	begroting	2020
LASTEN			
Salarislasten	5.324.651	5.324.856	5.338.862
waarvan vast contract	4.789.205	5.067.856	4.814.653
waarvan tijdelijk contract	335.163	-	336.943
waarvan inhuur	200.283	257.000	187.266
Huisvestingslasten	2.228.820	2.752.112	2.170.344
Afschrijvingen	316.574	335.000	308.614
Aankopen	1.931.998	1.000.000	1.192.292
Overige lasten	<u>3.456.457</u>	<u>2.829.190</u>	<u>2.970.084</u>
TOTALE LASTEN	13.258.500	12.241.158	11.980.196
Saldo uit gewone bedrijfsvoering	414.837	372.207	1.099.777
Saldo rentebaten/-lasten	-58.033	-	-19.522
Mutatie aankoopfonds	-3.213	-	-222.996
Koersverschillen	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>
EXPLOITATIERESULTAAT	<u>353.592</u>	<u>372.207</u>	<u>857.259</u>

RESULTAATBESTEMMING

(euro)

	2021	begroting	2020
Exploitatieresultaat	353.592	372.207	857.259
Mutatie Bestemmingsfondsen en Bestemmingsreserves			
Dotatie Bestemmingsreserve Covid-19	-353.592		-857.259
Onttrekking Bestemmingsreserve aanloopkosten uitbreiding museum		-	
Subtotaal mutatie Bestemmingsfondsen en reserves	<u>-353.592</u>	<u>-</u>	<u>-857.259</u>
Exploitatieresultaat als basis voor bepalen 'niet bestede subsidie'	-	372.207	-
Onttrekking / dotatie aan Algemene reserve	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>
Subtotaal onttrekkingen / dotaties aan Bestemmingsfonds OCW en Algemeen	-	-	-
Totaal resultaatbestemming	<u>-353.592</u>	<u>-</u>	<u>-857.259</u>

CATEGORIALE EN FUNCTIONELE EXPLOITATIEREKENING 2021

(euro)

Categorieaal	Functioneel	Totaal	Publieks-activiteiten	Collectie-beheer	Algemeen-beheer
			Vaste en tijdelijke presentatie	Conservering restauratie en documentatie	
BATEN					
Directe opbrengsten					
	Publieksinkomsten totaal	2.614.471			
	Publieksinkomsten binnenland totaal	1.534.375			
	waarvan kaartverkoop	926.872	926.872		
	waarvan overig	607.503	607.503		
	Publieksinkomsten buitenland totaal	1.080.096	1.080.096		
	Sponsorinkomsten	14.000			
	waarvan sponsoring in natura	-	-		
	waarvan overige sponsorinkomsten	14.000	14.000		
	Overige inkomsten	-			
	waarvan vergoedingen van coproductanten	-	-		
	waarvan overige inkomsten	-	-		
	Totale directe opbrengsten	2.628.471			
	Indirecte opbrengsten	238.639			
	waarvan kapitalisatie van vrijwilligers	-			
	waarvan overige indirecte opbrengsten	238.639	155.089	60.221	23.329
	Private middelen	2.370.231			
	particulieren incl. vriendenverenigingen	272.088	-	272.088	-
	bedrijven	-			
	private fondsen	50.810	-	50.810	-
	goede doelen loterijen	2.047.333		2.047.333	
	Totale Opbrengsten	5.237.341	2.783.560	2.430.453	23.329
	Structurele subsidie OCW	6.485.696			
	Regeling specifiek cultuurbeleid	1.960.772	1.960.772		
	Erfgoedwet onderdeel huisvesting	2.228.820	1.292.715	802.375	133.729
	Erfgoedwet onderdeel Collectiebeheer	2.296.104		2.296.104	
	Incidentele publieke subsidies	1.950.300	1.950.300		
	Totale Subsidies/Bijdragen	8.435.996	5.203.787	3.098.479	133.729
	TOTALE BATEN	13.673.337	7.987.348	5.528.931	157.058

(VERVOLG)

(euro)

Categorie	Functioneel	Totaal	Publieks-activiteiten Vaste en tijdelijke presentatie	Collectie-beheer Conservering, restauratie en documentatie	Algemeen beheer
LASTEN					
	Salarislasten	5.324.651	2.429.439	1.701.570	1.193.642
	Huisvestingslasten	2.228.820	1.292.715	802.375	133.729
	Afschrijvingen	316.574	183.613	113.967	18.994
	Aankopen	1.931.998		1.931.998	
	Overige lasten	3.456.457	1.788.822	737.507	930.128
	TOTALE LASTEN	13.258.500	5.694.590	5.287.416	2.276.494
	Saldo uit gewone bedrijfsvoering	414.837	2.292.758	241.515	-2.119.435
	Saldo rentebaten/-lasten	-58.033			-58.033
	Mutatie aankoopfonds	-3.213		-3.213	
	Koersverschillen	-			-
	Saldo uit bedrijfsvoering	353.592	2.292.758	238.302	-2.177.468
	Toerekening Algemeen beheer	-	-1.602.854	-574.614	2.177.468
	EXPLOITATIERESULTAAT	353.592	689.904	-336.312	-
	Overheveling subsidie	-	-336.312	336.312	-
	Dotatie Bestemmingsreserve Covid-19	-353.592	-353.592		
		-	-	-	-

Personeel en vrijwilligers

	2021		begroting		2020	
<i>Specificatie personeelslasten</i>	€	fte	€	fte	€	fte
Waarvan vast contract	4.789.205	84,6	5.067.856		4.814.653	83,3
Waarvan tijdelijk contract	335.163	10,1	-		336.943	8,8
Waarvan inhuur	200.283	n.v.t.	257.000	n.v.t.	187.266	n.v.t.
Personeelslasten totaal	5.324.652	94,7	5.324.856		5.338.862	92,1

De Stichting Kröller-Müller Museum maakt geen gebruik van vrijwilligers.

KASSTROOMOVERZICHT 2021

(euro)

	2021	2020
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Exploitatieresultaat	353.592	857.259
Aanpassingen voor:		
afschrijvingen materiële vaste activa	1.014.305	985.007
afgeschreven op desinvesteringen	-	-
mutatie aankoopfonds	3.212	222.995
mutatie voorzieningen	<u>79.302</u>	<u>174.242</u>
	1.096.818	1.382.244
Veranderingen in werkkapitaal		
mutatie in voorraden	41.493	-134.555
mutatie in vorderingen	-282.752	466.327
mutatie in kortlopende schulden	<u>-1.220.230</u>	<u>-448.138</u>
	-1.461.489	-116.366
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
investering in vaste bedrijfsmiddelen	-441.465	-1.008.628
desinvestering vaste bedrijfsmiddelen	<u>-</u>	<u>-</u>
	-441.465	-1.008.628
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
mutatie investeringssubsidies	-393.575	400.636
vooruitontvangen subsidies	2.877.825	917.104
mutatie langlopende schulden	<u>-</u>	<u>-</u>
	2.484.250	1.317.740
Totale kasstroom	<u>2.031.705</u>	<u>2.432.249</u>
Stand liquide middelen 1 januari	10.500.502	8.068.253
Stand liquide middelen 31 december	<u>12.532.206</u>	<u>10.500.502</u>
Mutatie liquide middelen	<u>2.031.704</u>	<u>2.432.249</u>

TOELICHTING BIJ DE JAARREKENING 2021

ALGEMEEN

De Stichting Kröller-Müller Museum is op 14 maart 1928 opgericht en statutair gevestigd te Otterlo, gemeente Ede. De Stichting Kröller-Müller Museum staat bij de Kamer van Koophandel ingeschreven onder nummer 41151198.

De coronapandemie en de maatregelen genomen door de overheid zorgen voor grote economische onzekerheid. Voor het Kröller-Müller Museum betekenen de huidige maatregelen dat het museum vanaf 1 januari 2022 gesloten is voor het publiek. Vanaf 26 januari 2022 mag het museum weer publiek ontvangen. Er zijn dan nog wel beperkende maatregelen. In twee stappen vervallen vanaf 25 februari alle maatregelen voor het museum. De coronapandemie heeft wederom een effect op de publieksinkomsten voor het komende jaar. De onzekerheid zorgt ook in het buitenland voor terughoudendheid bij buitenlandse partners om tentoonstellingen te organiseren met de collectie van het Kröller-Müller Museum. Het museum ontvangt in het eerste kwartaal van 2022 een beschikking van het ministerie van OCW waarin het museum een extra subsidie toegekend heeft gekregen van ruim € 923.000 als compensatie voor de gedeelde publieksinkomsten in de periode vanaf 28 november 2021 tot 8 maart 2022. Op basis van de ontvangen extra subsidie en met inachtneming van de bestemmingsreserve Covid-19 en het weerstandsvermogen van het museum worden er geen problemen verwacht ten aanzien van de continuïteit. 2022 verwacht het museum met een negatief resultaat af te sluiten. Dit negatief resultaat zal worden gedekt door de reeds gevormde bestemmingsreserve Covid-19.

GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING EN DE BEPALING VAN HET RESULTAAT

Algemene grondslagen

Activa en verplichtingen worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld, vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs.

De Jaarrekening is opgesteld overeenkomstig het Handboek verantwoording cultuursubsidies musea 2021-2024 van het Ministerie van OCW. Dit heeft tot gevolg dat het eigen vermogen wordt onderverdeeld in een Algemene reserve, Bestemmingsfondsen en Bestemmingsreserves. Bijdragen die worden ontvangen en waaraan een beperktere bestedingsmogelijkheid is gegeven door derden (en die niet gerelateerd zijn aan collectieaankopen of investeringsbijdragen inzake materiële vaste activa), worden verantwoord in een Bestemmingsfonds.

De mutaties op deze Bestemmingsfondsen worden middels resultaatbestemming verwerkt in de Jaarrekening. De vergelijkende cijfers van het voorgaande boekjaar zijn, waar nodig, slechts qua rubricering voor vergelijkingsdoeleinden aangepast.

Op grond van het Handboek verantwoording cultuursubsidies musea 2021-2024 zijn ook de bepalingen van BW2 titel 9 en de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving van toepassing op deze Jaarrekening.

Gebruik van schattingen en oordelen

De opstelling van de Jaarrekening vereist dat de directie oordelen vormt, schattingen maakt en veronderstellingen doet die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige periodes waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Omrekening vreemde valuta

Vorderingen, schulden en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers per balansdatum. Transacties in vreemde valuta gedurende de verslagperiode zijn in de Jaarrekening verwerkt tegen de koers op het moment van het aangaan van de transactie. Uit de omrekening per balansdatum voortvloeiende koersverschillen worden opgenomen in de exploitatierekening.

GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA**Materiële vaste activa**

De kunstvoorwerpen en de reproductierechten zijn niet gewaardeerd. De kunstvoorwerpen bestaan uit objecten in eigendom van de Stichting, verkregen door de fusie met de Kröller-Müller Stichting en objecten die sinds de verzelfstandiging van 1 juli 1994 zijn aangeschaft met behulp van bijdragen van derden, niet zijnde bijdragen van het Ministerie van OCW (51% regeling).

Onder de materiële vaste activa zijn begrepen alle vaste activa die zijn bestemd om de uitoefening van de werkzaamheden van de Stichting duurzaam te dienen. Vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs inclusief direct toerekenbare kosten, onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de verwachte toekomstige gebruiksduur en bijzondere waardeverminderingen.

De Stichting Kröller-Müller Museum is huurder van de gebouwen gelegen aan Houtkampweg 6-10 te Otterlo, Wilmersdorf 5 te Apeldoorn en van het Rietveldpaviljoen in de beeldentuin.

Vaste activa die met project- of investeringssubsidies zijn gefinancierd, worden enerzijds als vaste activa op de balans opgenomen en anderzijds onder de langlopende schulden gepresenteerd als investeringssubsidies, die gelijklopend met afschrijvingstermijnen vrij vallen.

Vorraden

Deze worden gewaardeerd tegen de laatst bekende inkooprijzen onder aftrek van een noodzakelijk geachte voorziening voor incurantheid. De uitgaven voor eigen (niet commerciële) publicaties worden niet geactiveerd, maar direct ten laste van het resultaat gebracht.

Vorderingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie. Handelsvorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Als de ontvangst van de vordering is uitgesteld op grond van een verlengde overeengekomen betalingstermijn, wordt de reële waarde bepaald aan de hand van de contante waarde van de verwachte ontvangsten en worden er op basis van de effectieve rente-rente-inkomsten ten gunste van de winst- en verliesrekening gebracht. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering.

Eigen vermogen

Algemene reserve

Het gedeelte van het eigen vermogen waartoe de daartoe bevoegde organen zonder belemmering door wettelijke of statutaire bepalingen kunnen beschikken voor het doel waarvoor de organisatie is opgericht.

Bestemmingsreserves

Uit het eigen vermogen onttrokken gelden met een toekomstige doelbestemming.

Voorziening groot onderhoud

Dotatie aan de voorziening groot onderhoud vindt plaats op basis van het geplande groot onderhoud, zoals is aangegeven in het opgestelde Meerjaren onderhoud- en investeringsplan. Hierdoor worden de kosten gelijkmatig verdeeld over de jaren terwijl de uitgaven in verschillende jaren plaatsvinden. Uitgaven voor groot onderhoud worden ten laste van de voorziening gebracht in het jaar dat het onderhoud plaatsvindt.

Voorziening jubileumuitkeringen

De voorziening voor jubileumuitkeringen dient te worden opgenomen conform de bepalingen uit Richtlijn 271 van de Richtlijnen van de Raad voor de Jaarverslaggeving. De voorziening is berekend rekening houdend met deelnamekansen, toekomstige uitkeringen en reeds verstreken diensttijd. De voorziening wordt gevormd voor de in de CAO opgenomen toekomstige jubileumuitkeringen en wordt contant gemaakt tegen 3%.

Pensioenen

De pensioentoezegging aan het personeel is ondergebracht bij het Pensioenfonds Zorg & Welzijn, een bedrijfstakpensioenfonds. De pensioenovereenkomst heeft het karakter van een uitkeringsovereenkomst met de kenmerken van een middelloonregeling. De over het verslagjaar verschuldigde premie wordt als pensioenlast verantwoord in de exploitatierekening. Vooruitbetaalde premies worden verantwoord als overlopende activa indien dit leidt tot een terug storting of vermindering van toekomstige betalingen. Nog niet betaalde premies worden als verplichting op de balans verantwoord. De stichting heeft geen verplichting tot het storten van een aanvullende bijdrage in geval van tekorten bij het pensioenfonds.

De dekkingsgraad van het pensioenfonds was ultimo 2021 106.6% (2020: 92,6%). In het bijgewerkte herstelplan van januari 2020 laat het pensioenfonds zien dat de beleidsdekkingsgraad eind 2027 weer op het vereiste niveau kan zijn. Dit is binnen de wettelijke hersteltermijn van 10 jaar. Zolang er niet genoeg geld in kas is, past het pensioenfonds dit plan elk jaar aan en legt het ter goedkeuring voor aan toezichthouder De Nederlandsche Bank (DNB).

Langlopende schulden

Indien met projectsubsidies vaste activa worden aangeschaft, dan wordt dit deel van de projectsubsidie als investeringssubsidie opgenomen onder de langlopende schulden teneinde de jaarlijkse afschrijvingslast op de investering als vrijval hierop tegen te boeken. Indien met bijdrage van derden vaste activa worden aangeschaft, dan wordt desbetreffende bijdrage als sponsoring opgenomen onder de langlopende schulden teneinde de jaarlijkse afschrijvingslast op de investering als vrijval hierop tegen te boeken.

Kortlopende schulden

Het Ministerie van OCW heeft voor de beleidsperiode 2021-2024 bepaald dat de nog niet bestede projectsubsidies verantwoord moeten worden als vooruit ontvangen subsidie onder de kortlopende schulden.

Overige activa en passiva

De overige activa en passiva zijn gewaardeerd op nominale waarde.

GRONDSLAGEN VOOR DE BEPALING VAN HET RESULTAAT

Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de opbrengstwaarde van de geleverde prestaties en de kosten en andere lasten over het jaar. De opbrengsten op transacties worden verantwoord in het jaar waarin zij zijn gerealiseerd. Kosten worden op basis van de gerealiseerde bestedingen toegerekend aan de exploitatierekening.

OPBRENGSTVERANTWOORDING

Algemeen

Baten omvat de opbrengsten uit levering van goederen en diensten onder aftrek van kortingen en dergelijke en van over de omzet geheven belastingen.

Exploitatiesubsidies

Exploitatiesubsidies worden als baten verantwoord in de winst- en verliesrekening in het jaar waarin de gesubsidieerde kosten zijn gemaakt of opbrengsten zijn gederfd, of wanneer een gesubsidieerd exploitatietekort zich heeft voorgedaan. De baten worden verantwoord als het waarschijnlijk is dat deze worden ontvangen. Het niet aangewende bedrag van de toegekende Huisvestingssubsidie OCW voor de cultuurperiode 2021-2024 wordt in de balans als 'Nog te besteden subsidie huisvesting OCW' onder de schulden opgenomen.

Investeringsubsidies

Subsidies met betrekking tot investeringen in materiële vaste activa worden als verplichting op de balans opgenomen en in mindering gebracht op de in de exploitatierekening verwerkte afschrijvingen. De investeringssubsidie valt vrij ter dekking van de afschrijvingskosten in dezelfde termijn als de afschrijvingstermijn op het actief dat gerealiseerd is met de investeringssubsidie.

Verlenen van diensten

Verantwoording van opbrengsten uit de levering van diensten geschiedt naar rato van de geleverde prestaties, gebaseerd op de verrichte diensten tot aan de balansdatum in verhouding tot de in totaal te verrichten diensten.

PERSONEELSBELONINGEN

Periodiek betaalbare beloningen

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de winst- en verliesrekening voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers respectievelijk de belastingautoriteit.

Afschrijvingen op materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden vanaf het moment van gereedheid voor ingebruikneming afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief. Over terreinen en vastgoedbeleggingen die niet in eigendom zijn, wordt niet afgeschreven.

FINANCIËLE BATEN EN LASTEN

Rentebaten en rentelasten

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende activa en passiva. Bij de verwerking van de rentelasten wordt rekening gehouden met de verantwoorde transactiekosten op de ontvangen leningen.

Koersverschillen

Koersverschillen die optreden bij de afwikkeling of omrekening van monetaire posten worden in de winst- en verliesrekening verwerkt in de periode dat zij zich voordoen, tenzij hedge-accounting wordt toegepast.

Vennootschapsbelasting

In 2019 heeft de Belastingdienst uitgesproken dat het museum niet belastingplichtig is voor de vennootschapsbelasting. Hoewel sprake is van een organisatie van kapitaal en arbeid en het museum deelneemt in het economisch verkeer, ontbreekt het feitelijk aan een winststreven. Daarnaast ontvangt het museum een deel van zijn inkomsten uit zuivere vrijgevigheid. Deze inkomsten worden fiscaal buiten beschouwing gelaten.

Materiële vaste activa

(euro)

	Bedrijfs- installaties	Gebouwen en terreinen	Masterplan en Deltaplan	Overige inventaris	Onder handen activa	Totaal
Aanschafwaarde 1 januari 2021	628.865	9.714.883	125.072	3.970.780	3.296	14.442.896
Bij: Investerings	-	270.206	-	174.556	-3.296	441.466
Af: Desinvesteringen	-	-	-	-	-	-
Aanschafwaarde 31 december 2021	628.865	9.985.089	125.072	4.145.336	-	14.884.362
Af: Afschrijvingen t/m 2020	628.865	4.215.995	125.072	2.928.228	-	7.898.160
Bij: Afschrijfdeel desinvestering	-	-	-	-	-	-
	-	5.769.094	-	1.217.108	-	6.986.202
Afschrijving museum 2021	-	-	-	316.574	-	316.574
Afschrijving t.l.v. huisvestingskosten	-	33.949	-	-	-	33.949
<i>Afschrijving t.l.v. investerings-subsidies onder de langlopende schulden:</i>						
• Uitbreiding depot	-	74.842	-	-	-	74.842
• Inrichting depot	-	68.337	-	-	-	68.337
• Beveiliging beeldentuin	-	160.000	-	-	-	160.000
• Veiligheid musea	-	45.834	-	-	-	45.834
• TV onderhoud 2006	-	-	-	-	-	-
• Rietveldpaviljoen	-	-	-	-	-	-
• TV onderhoud 2009	-	13.218	-	-	-	13.218
• Investerings 2018	-	164.237	-	-	-	164.237
• Investerings 2019	-	33.647	-	-	-	33.647
• Investerings 2020	-	103.667	-	-	-	103.667
• Investerings brandmeldcentrale	-	-	-	-	-	-
Vrijval investeringssubsidie	-	663.782	-	-	-	663.782
Totaal afschrijvingen	-	697.731	-	316.574	-	1.014.305
Boekwaarde per 31 december 2021	-	5.071.363	-	900.534	-	5.971.897

De investeringen in 2021 bestaan voor het merendeel uit de vervanging van de brandmeldcentrale voor € 270.206. De overige investeringen zijn gedaan in thuiswerkfaciliteiten voor medewerkers, de vervanging van een hoogwerker, een stapelaar en nieuwe pakken voor de bedrijfsbrandweer.

Op de materiële vaste activa zijn de volgende afschrijvingspercentages van toepassing:

- Bedrijfsinstallaties 10%
- Gebouwen en infrastructuur 2,5% / 10% / 20%
- Masterplan en Deltaplan 10%
- Overige inventaris en inrichting 20%

Vlottende activa

Vorraden

(euro)

	2021	2020
Vorraad reproducties drukwerk e.d.		
Reproducties en affiches	45.885	50.120
Cadeau-artikelen	364.019	390.695
Boekwerken en catalogi	606.846	627.776
Kaarten	22.833	25.547
Museumkaart	<u>28.142</u>	<u>16.366</u>
	1.067.725	1.110.504
Af: Voorziening incurante voorraad	<u>-20.000</u>	<u>-21.287</u>
	<u><u>1.047.725</u></u>	<u><u>1.089.217</u></u>

Reproductierechten

De reproductierechten vloeien voort uit de beheersovereenkomst die in 1973 met de Staat der Nederlanden is gesloten. Hierdoor kan de museumwinkel catalogi, foto's, prentbriefkaarten en dergelijke verkopen.

Vorderingen**Debiteuren**

(euro)

	2021	2020
Debiteuren museumwinkel	3.884	10.357
Debiteuren museum	<u>133.209</u>	<u>181.005</u>
	<u>137.093</u>	<u>191.363</u>

De debiteuren museum bevatten een dubieuze post van € 190.000. Dit betreft de onzekerheid of een buitenlandse partner aan zijn betalingsverplichtingen kan voldoen. Deze post is ten laste van het resultaat gebracht in 2021.

Overige vorderingen en vooruitbetaalde kosten

(euro)

	2021	2020
Bijdrage Stichting Helene Kröller-Müller Fonds	88.348	9.521
Bijdrage Vereniging Rembrandt	-	10.000
Bijdrage Jeekel Stichting	40.810	47.852
Bijdrage provincie Gelderland	15.700	-
Nog te ontvangen bruikleenvergoedingen	-	79.550
Entreegelden via Museumkaart	43.409	29.237
Vooruitbetaalde inkoop boeken	6.603	6.577
Nog te ontvangen vergoedingen VriendenLoterij	110.831	3.292
Teruggaaf Energiebelasting	58.210	49.350
Nog te facturen vergoedingen	161.987	-
BTW museum	334.074	212.803
Vordering Fietsplan	4.557	4.312
Overige	<u>108.228</u>	<u>183.243</u>
	<u>972.757</u>	<u>635.737</u>
Totaal vorderingen	<u>1.109.851</u>	<u>827.099</u>

Liquide middelen

(euro)

	2021	2020
Museum:		
Kas	6.389	588
ING Bank	2.736.877	2.734.504
ABN Amrobank NV	7.016.685	5.326.591
Rabobank	1.987.992	1.996.887
Museumwinkel:		
Kas	9.648	10.780
ING Bank	555.189	325.044
ABN Amrobank NV	<u>219.426</u>	<u>106.108</u>
Totaal liquide middelen	<u><u>12.532.206</u></u>	<u><u>10.500.502</u></u>

De Stichting Kröller-Müller Museum maakt gebruik van ondernemersdepositorekeningen.

	EUR
Deposito ABN Amrobank (vrij opneembaar)	1.954.129

Vanaf 1 april 2020 wordt er negatieve rente in rekening gebracht op gecumuleerde banksaldi, waarbij drempelbedragen van toepassing zijn:

ABN Amro drempelbedrag € 500.000, 0,5 % tot 30.06.2021

ABN Amro drempelbedrag € 150.000, 0,5 % vanaf 01.07.2021

ING drempelbedrag € 250.000, 0,5 % tot 30.06.2021

ING drempelbedrag € 100.000, 0,5 % vanaf 01.07.2021

Rabobank drempelbedrag € 250.000, 0,5 % tot 30.06.2021

Rabobank drempelbedrag € 100.000, 0,5 % vanaf 01.07.2021

De ABN Amrobank is gewaardeerd met een A rating (Standard & Poor's).

Algemene reserve

(euro)

	2021	2020
Stand per 1 januari	3.148.516	3.148.516
Exploitatieresultaat	<u>-</u>	<u>-</u>
Stand per 31 december	<u>3.148.516</u>	<u>3.148.516</u>

Bestemmingsreserve Covid-19

(euro)

	2021	2020
Stand per 1 januari	857.259	-
Mutatie bestemmingsreserve	<u>353.592</u>	<u>857.259</u>
Stand per 31 december	<u>1.210.851</u>	<u>857.259</u>

Het museum heeft in 2021 extra subsidie ontvangen van het ministerie van OCW voor het opvangen van de negatieve financiële gevolgen van de coronapandemie. Het museum verwacht dat de pandemie ook gevolgen zal hebben voor het exploitatieresultaat in 2022 en latere jaren. Het museum heeft een Bestemmingsreserve Covid-19 gevormd om deze toekomstige effecten op te vangen. Het gehele positieve resultaat van 2021 is aan deze Bestemmingsreserve gedoteerd.

Fonds kunstaankopen

(euro)

	2021	2020
Stand per 1 januari	541.290	318.295
Bij:		
BankGiro Loterij via Stichting Helene Kröller-Müller Fonds	1.723.165	1.132.983
Legaten	-	234.452
Fonds Jeekel Stichting	<u>40.810</u>	<u>47.852</u>
	1.763.975	1.415.287
Af: Besteed aan kunstaankopen	<u>2.305.265</u>	<u>1.733.582</u>
	1.760.764	1.192.292
Stand per 31 december	<u>544.501</u>	<u>541.290</u>

Hilgemann Fonds

(euro)

	2021	2020
Stand per 1 januari	-	-
Bij:		
Dotatie	10.000	-
	<u>10.000</u>	<u>-</u>
	10.000	-
Af: Besteed aan kunstankopen	<u>10.000</u>	<u>-</u>
	-	-
Stand per 31 december	<u>-</u>	<u>-</u>

Vorzieningen**Voorziening jubileumuitkeringen**

(euro)

	2021	2020
Stand per 1 januari	106.045	91.803
Toevoeging boekjaar	8.060	15.047
Besteding boekjaar	<u>-8.788</u>	<u>-805</u>
Stand 31 december	<u>105.317</u>	<u>106.045</u>

In 2021 verwacht het museum € 3.150 uit te keren ten laste van de voorziening jubileumuitkeringen.

Voorziening groot onderhoud

(euro)

	2021	2020
Stand per 1 januari	657.029	497.029
Vrijval voorziening	-	-
Toevoeging boekjaar	100.000	160.000
Beschikbaar	<u>757.029</u>	<u>657.029</u>
Besteding boekjaar	<u>-19.970</u>	<u>-</u>
Stand per 31 december	<u><u>737.059</u></u>	<u><u>657.029</u></u>

Per 1 januari 2017 is de Erfgoedwet in werking getreden. In de Erfgoedwet is voor huisvesting vastgelegd dat de musea verantwoordelijk zijn voor het onderhoud en de instandhouding van de gebouwen. Hiervoor is eind 2015 een Meerjaren onderhoud- en investeringsplan opgesteld, dat in 2020 is geactualiseerd. In dit onderhoudsplan zijn de vervangingsinvesteringen en de kosten voor groot onderhoud opgenomen.

De toevoeging van € 100.000 is gebaseerd op de lasten die samenhangen met groot onderhoud tot het jaar 2045 uitgaande van het prijspeil 2021. In 2022 verwacht het museum € 124.043 te besteden aan onderhoud ten laste van de voorziening groot onderhoud.

Langlopende schulden**Investeringsubsidie Veiligheid musea**

(euro)

	2021	2020
Stand per 1 januari	145.429	191.437
Vrijval / aanwending	<u>45.834</u>	<u>46.008</u>
Stand per 31 december	<u><u>99.595</u></u>	<u><u>145.429</u></u>

In verband met de uitvoering van maatregelen voortvloeiende uit het rapport Veiligheid voor VRM-Musea wordt met ingang van 2006 jaarlijks een projectsubsidie van € 171.280 ontvangen. In verband met de stelselwijziging in het kader van de Erfgoedwet is de projectsubsidie Veiligheid musea per 1 januari 2017 komen te vervallen. Met een deel van deze subsidie zijn investeringen gepleegd die na afstemming met het ministerie, via de resultaatbestemming, onder de langlopende schulden gepresenteerd blijven als investeringsubsidie. De investeringsubsidie valt vrij ten gunste van het resultaat, analoog aan de afschrijvingstermijn van de investering.

Investeringsubsidie technisch vervangingsonderhoud 2008

(euro)

	2021	2020
Stand per 1 januari	-	11.518
Vrijval / aanwending	<u>-</u>	<u>11.518</u>
Stand per 31 december	<u><u>-</u></u>	<u><u>-</u></u>

In verband met de reconstructie van het Rietveldpaviljoen is verdeeld over 2009 en 2010 een eenmalige investeringssubsidie van € 425.000 ontvangen. De werkzaamheden zijn in 2010 afgerond. In 2010 heeft de facturatie plaats gevonden in het kader van dit project ad € 230.376.

Investeringsubsidie technisch vervangingsonderhoud 2009 en 2010

(euro)

	2021	2020
Stand per 1 januari	17.626	30.845
Vrijval / aanwending	<u>13.219</u>	<u>13.219</u>
Stand per 31 december	<u><u>4.408</u></u>	<u><u>17.626</u></u>

In verband met vervanging van de verlichting in de Quistvleugel is in 2010 een investeringssubsidie van totaal € 185.000 ontvangen. In 2012 heeft de facturatie plaatsgevonden in het kader van dit project ad € 132.183.

Investeringssubsidie beveiliging

(euro)

	2021	2020
Stand per 1 januari	497.687	657.687
Vrijval / aanwending	<u>160.000</u>	<u>160.000</u>
Stand per 31 december	<u><u>337.687</u></u>	<u><u>497.687</u></u>

In het kader van de beveiliging van onder andere de beeldentuin is in 2010 een investeringssubsidie van € 1.600.000 ontvangen. De eerste fase van de werkzaamheden is in 2012 gestart. In 2012 heeft de eerste facturatie plaatsgevonden in het kader van dit project ad € 171.865. In 2013 is er voor een bedrag ad € 1.003.650 geïnvesteerd. Begin 2014 is de investering en de technische oplevering van de laatste fase afgerond voor een bedrag van € 424.485.

Investeringssubsidie uitbreiding depot

(euro)

	2021	2020
Stand per 1 januari	2.706.774	2.781.616
Vrijval / aanwending	<u>74.842</u>	<u>74.842</u>
Stand per 31 december	<u><u>2.631.932</u></u>	<u><u>2.706.774</u></u>

In 2016 is gestart met de uitbreiding van het bestaande hoofddepot ter grootte van ongeveer 1.000 vierkante meter. Ten behoeve van de financiering van de uitbreiding zijn de Bestemmingsreserve OCW exploitatiesubsidie en Bestemmingsreserve OCW huisvestingsubsidie aangewend. De totale aanbesteding ultimo 2016 bedraagt € 2.993.669. De oplevering heeft in 2017 plaatsgevonden.

Investeringssubsidie inrichting depot

(euro)

	2021	2020
Stand per 1 januari	79.726	148.063
Vrijval / aanwending	<u>68.337</u>	<u>68.337</u>
Stand per 31 december	<u><u>11.389</u></u>	<u><u>79.726</u></u>

In het kader van de uitbreiding van het bestaande hoofddepot zijn er investeringen gedaan op het gebied van inrichting. In 2016 is er in totaal voor een bedrag van € 341.685 gefactureerd voor stellingen en schilderijrekken. Ten behoeve van de financiering van de uitbreiding is de Bestemmingsreserve OCW exploitatiesubsidie aangewend.

Investeringsubsidie 2018

(euro)

	2021	2020
Stand per 1 januari	765.849	930.086
Vrijval / aanwending	<u>164.237</u>	<u>164.237</u>
Stand per 31 december	<u><u>601.612</u></u>	<u><u>765.849</u></u>

Onderdeel van de stelselwijziging van het ministerie van OCW per 1 januari 2017 is de vorming van investeringsubsidies ten laste van de huisvestingsubsidie, om toekomstige afschrijvingslasten te dekken. In 2018 is voor de eerste maal een investeringsubsidie gecreëerd ten laste van de huisvestingsubsidie.

Investeringsubsidie 2019

(euro)

	2021	2020
Stand per 1 januari	117.317	150.964
Dotatie wegens investeringen	<u>-</u>	<u>-</u>
Vrijval / aanwending	<u>117.317</u> <u>33.647</u>	<u>150.964</u> <u>33.647</u>
Stand per 31 december	<u><u>83.670</u></u>	<u><u>117.317</u></u>

Onderdeel van de stelselwijziging van het ministerie van OCW per 1 januari 2017 is de vorming van investeringsubsidies ten laste van de huisvestingsubsidie, om toekomstige afschrijvingslasten te dekken. In 2019 is een investeringsubsidie gecreëerd ten laste van de huisvestingsubsidie.

Investeringssubsidie 2020

(euro)

	2021	2020
Stand per 1 januari	972.445	-
Dotatie wegens investeringen	<u>-</u>	<u>1.043.721</u>
	972.445	1.043.721
Vrijval / aanwending	<u>103.667</u>	<u>71.276</u>
Stand per 31 december	<u>868.778</u>	<u>972.445</u>

Onderdeel van de stelselwijziging van het ministerie van OCW per 1 januari 2017 is de vorming van investeringssubsidies ten laste van de huisvestingssubsidie, om toekomstige afschrijvingslasten te dekken. In 2020 is een investeringssubsidie gecreëerd ten laste van de huisvestingssubsidie.

Investeringssubsidie brandmeldcentrale

(euro)

	2021	2020
Stand per 1 januari	-	-
Dotatie wegens investeringen	<u>270.206</u>	<u>-</u>
	270.206	-
Vrijval / aanwending	<u>-</u>	<u>-</u>
Stand per 31 december	<u>270.206</u>	<u>-</u>

Nog te besteden huisvestingssubsidie OCW

(euro)

	2021	2020
Stand per 1 januari	4.592.025	3.348.157
Erfgoedwet huisvestingssubsidie	4.549.677	4.457.933
Ontrekkingen wegens investeringen	<u>-</u>	<u>-1.043.721</u>
	<u>4.549.677</u>	<u>3.414.212</u>
	9.141.702	6.762.369
Totale huisvestingslasten	2.892.602	2.813.427
Af: Totale huisvestingsbaten	<u>-663.782</u>	<u>-643.083</u>
Huisvestingslasten t.l.v. subsidie	<u>2.228.820</u>	<u>2.170.344</u>
Totaal onbestede huisvestingssubsidie	<u><u>6.912.882</u></u>	<u><u>4.592.025</u></u>

De nog te besteden huisvestingssubsidie wordt op de balans gepresenteerd onder zowel Langlopende schulden als Kortlopende schulden. Het verwachte bedrag van investeringen volgens het Meerjaren onderhoud- en investeringsplan in het eerstvolgende boekjaar wordt als Kortlopende schuld gepresenteerd, het resterende bedrag wordt als Langlopende schuld opgenomen. Ultimo 2021 is het bedrag van € 6.912.882 verdeeld over Kortlopende schulden voor een bedrag van € 602.670 en Langlopende schulden voor een bedrag van € 6.310.212. De huisvestingslasten en baten zijn nader toegelicht in het overzicht huisvestingskosten in de toelichting op de exploitatie.

Kortlopende schulden**Leveranciers**

(euro)

	2021	2020
Leveranciers museum	1.048.780	1.340.780
Leveranciers museumwinkel	<u>11.666</u>	<u>8.401</u>
	<u>1.060.446</u>	<u>1.349.181</u>

Belastingen en premies sociale verzekeringen

(euro)

	2021	2020
BTW museumwinkel	12.454	7.554
Loonbelasting december	<u>245.306</u>	<u>197.116</u>
	<u>257.760</u>	<u>204.670</u>

Vooruitontvangen subsidie**Projectsubsidie brandveiligheid**

(euro)

	2021	2020
Stand per 1 januari	800.000	800.000
Investerings	<u>-270.206</u>	
Stand per 31 december	<u>529.794</u>	<u>800.000</u>

In 2015 heeft het ministerie een bedrag van € 800.000 ter beschikking gesteld inzake brandveiligheidsmaatregelen (naar aanleiding van de Schipholbrand in het jaar 2005). Alle gebouwen die onder de verantwoordelijkheid vallen van het Rijksvastgoedbedrijf dienen op termijn te voldoen aan de daarvoor gestelde brandveiligheidseisen. In 2015 is een bedrag van € 100.000 ontvangen en in 2016 is het resterende bedrag ad € 700.000 ontvangen.

Projectsubsidie veiligheid musea

(euro)

	2021	2020
Stand per 1 januari	16.354	81.150
Investeringskosten	-	-
	<u>-16.354</u>	<u>-64.796</u>
	-16.354	-64.796
Stand per 31 december	<u>-</u>	<u>16.354</u>

Met ingang van 2006 is door het ministerie een jaarlijkse bijdrage ter beschikking gesteld van € 171.280 in het kader van de veiligheid van het museum. Door de indexeringen van afgelopen jaren was de bijdrage in 2016 € 203.963. In verband met de stelselwijziging in het kader van de Erfgoedwet is de projectsubsidie Veiligheid musea per 1 januari 2017 komen te vervallen.

De investeringen worden jaarlijks via de resultaatbestemming toegevoegd aan de investeringssubsidie beveiliging onder de langlopende schulden conform de gehanteerde en door het ministerie goedgekeurde systematiek.

Het Ministerie van OCW heeft voor de beleidsperiode 2021-2024 bepaald dat de nog niet bestede projectsubsidies verantwoord moeten worden als vooruit ontvangen subsidie onder de kortlopende schulden.

Overige schulden

(euro)

	2021	2020
Vakantiegeld	165.493	164.348
Reservering vakantiedagen	311.581	313.286
Accountants- en advieskosten	30.000	35.000
Te betalen lonen	2.924	-
Te betalen pensioenfondsen	10.312	-
Ontvangen NOW tegemoetkoming	384.180	384.180
Vooruit ontvangen/gefactureerde bruikleenvergoedingen	170.889	353.071
Advieskosten	17.321	15.749
Rijksvastgoedbedrijf dienstverlening	58.705	58.705
Energiekosten	15.332	13.773
Te betalen inzake kosten inhuur personeel	23.809	12.659
Overige	54.729	35.562
	<u>1.245.275</u>	<u>1.386.333</u>

In 2020 heeft het museum € 384.180 ontvangen van het UWV naar aanleiding van de aanvraag in het kader van de NOW 1. De Directie heeft het voorlopige besluit genomen om dit voorschot volledig terug te betalen. De extra subsidie die is ontvangen van het ministerie van OCW en de gerealiseerde kostenbesparingen zijn vooralsnog voldoende om de financiële effecten van de coronacrisis op te vangen. Uiterlijk in april 2022 wordt het definitieve besluit genomen door de Directie. Vooralsnog is het ontvangen voorschot dan ook niet verwerkt in de exploitatie en als kortlopende schuld verantwoord in de balans.

NIET UIT DE BALANS BLIJKENDE VERPLICHTINGEN

(euro)

Huurverplichting

Met ingang van 1 januari 2017 is een nieuwe huurovereenkomst van kracht voor de duur van vijf jaar, eindigend op 31 december 2021. Per 1 januari 2022 is deze overeenkomst stilzwijgend verlengd voor onbepaalde tijd. Uitsluitend het Museum kan de Overeenkomst gedurende deze periode opzeggen bij aangetekend schrijven en met inachtneming van een opzegtermijn van 12 maanden. De Huurverplichting voor 2022 bedraagt € 369.510.

Leasecontracten

Dit betreft twee leasecontracten inzake autolease voor € 894 en € 746 per maand. De lasten van deze twee leasecontracten bedragen derhalve € 10.728 en € 8.952 per jaar. Expiratiedata zijn respectievelijk 7 november 2023 en 30 augustus 2023. De verplichtingen bedragen voor de resterende looptijd respectievelijk € 19.839 en € 14.863.

Kunstaankopen

Geen.

NIET UIT DE BALANS BLIJKENDE RECHTEN

(euro)

Toegekende subsidie van het Ministerie van OCW

De subsidies in het kader van Publieksactiviteiten, Huisvesting en Collectiebeheer zijn sinds 1 januari 2021 alle vastgelegd in de Erfgoedwet. Hierdoor is het museum structureel verzekerd van subsidietoekenning. De subsidie voor Huisvesting en Collectiebeheer worden jaarlijks ambtshalve beschikt. De subsidie voor publieksactiviteiten worden vierjaarlijks beschikt.

• Besluit publieksactiviteitsubsidie 2022-2024 (25111498)	5.711.049
Totaal erfgoedwetsubsidie publieksactiviteiten	5.711.049
• Besluit Erfgoedwetsubsidie 2022 huisvesting (/29418005)	4.549.677
• Besluit Erfgoedwetsubsidie 2022 collectiebeheer (/29418005)	2.296.104
Totaal Erfgoedwetsubsidie huisvesting en collectiebeheer	6.845.781

Steunpakket OCW

Begin 2022 heeft OCW een vierde steunpakket aangekondigd voor de rijksmusea. Dit steunpakket dient ter compensatie van de gedeerde inkomsten over de periode van 28 november 2021 tot 8 maart 2022. Begin maart heeft het museum een beschikking ontvangen voor een bedrag van € 923.900. Dit steunpakket dient volgens de beschikking volledig verantwoord te worden in 2022.

TOELICHTING BIJ DE CATEGORIALE EXPLOITATIEREKENING 2021

De gepresenteerde begroting is conform de ingediende en goedgekeurde meerjaren begroting OCW 2021-2024, die is gebaseerd op prijspeil 2020. Volgens het *Handboek verantwoording cultuursubsidies musea 2021-2024* dient deze begroting gehanteerd te worden.

Baten (euro)

	2021	begroting	2020
Directe opbrengsten			
<i>Publieksinkomsten binnenland</i>			
Entreegelden	926.872	1.278.720	1.067.053
Omzet museumwinkel	<u>607.503</u>	<u>432.000</u>	<u>452.549</u>
	<u>1.534.375</u>	<u>1.710.720</u>	<u>1.519.602</u>
<i>Publieksinkomsten buitenland</i>			
Bruikleenvergoeding Duitsland	-	-	126.000
Bruikleenvergoeding Japan	739.646	701.500	475.563
Bruikleenvergoeding Denemarken	-	-	-
Bruikleenvergoeding Italië	316.250	425.000	271.250
Bruikleenvergoeding Finland	24.200	26.000	100.800
Bruikleenvergoeding Verenigde Staten	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>
	<u>1.080.096</u>	<u>1.152.500</u>	<u>973.613</u>
	<u><u>2.614.471</u></u>	<u><u>2.863.220</u></u>	<u><u>2.493.215</u></u>

De in de begroting opgenomen directe opbrengsten waren gebaseerd op een bezoekersaantal van 192.000. De lagere realisatie van de directe opbrengsten wordt veroorzaakt doordat het museum in 2021 173 dagen gesloten was voor het publiek als gevolg van de coronacrisis. De lange sluiting en het beperkte buitenlandse toerisme hebben er toe geleid dat het aantal bezoekers in 2021 fors minder was dan in 2020. De bruikleenvergoeding uit Italië is lager dan begroot doordat het museum een korting heeft gegeven door de lange periode van sluiting van de buitenlandse tentoonstelling. Een nog te betalen deel van deze bruikleenvergoeding is als dubieus opgevoerd en ten laste gebracht van het resultaat, als gevolg van de betalingsproblemen van de Italiaanse partner.

Indirecte opbrengsten

(euro)

	2021	begroting	2020
Indirecte opbrengsten			
Huuropbrengst	117.243	103.860	161.178
Speciale openstellingen	20.650	5.000	-
Provisie verzekeringspremie	5.000	-	9.215
Omzet kantine	13.292	10.000	8.643
Opbrengst energie	13.522	25.000	15.794
Opbrengst catalogi	17.129	10.000	5.602
Legaten	-	-	234.452
Bruikleenvergoedingen binnenland	-	8.000	-
Overige indirecte opbrengsten	<u>51.803</u>	<u>82.000</u>	<u>32.408</u>
	<u>238.639</u>	<u>243.860</u>	<u>467.292</u>

De indirecte opbrengsten zijn lager dan in 2020. Dit wordt enerzijds veroorzaakt door het ontvangen van twee legaten in 2020. Anderzijds doordat de lagere omzet van de horeca in 2020, als gevolg van de coronacrisis, een negatief effect heeft op de omzetafhankelijke huur in 2021.

Subsidie OCW

(euro)

	2021	2020
Erfgoedwet publieksactiviteiten	<u>1.960.772</u>	<u>1.903.683</u>
Erfgoedwet huisvesting		
Erfgoedwet huisvesting	4.549.677	4.457.933
Onttrekking wegens investeringen	<u>-</u>	<u>-1.043.721</u>
	4.549.677	3.414.212
Onttrekkingen (lasten):		
Toeslagen aan Rijksvastgoedbedrijf		
- huur	681.658	734.964
- dienstverleningsovereenkomst	-	-
- onderhoudscontract via Rijksvastgoedbedrijf	<u>-</u>	<u>-</u>
	681.658	734.964
Loonkosten eigen organisatie beheer en onderhoud	298.421	290.799
Verzekeringen	28.427	25.278
Afschrijvingen op investeringen	697.731	676.393
Kosten dagelijks onderhoud	283.823	297.482
Onderhoudscontracten	221.038	134.446
Kosten groot onderhoud	<u>100.000</u>	<u>160.000</u>
	604.861	591.928
Overige huisvestingskosten		
- advieskosten gebouw en klimaat	55.185	73.338
- advieskosten uitbreiding museum	353.453	231.755
- kosten verbouwing depot	-	8.205
- energielasten	<u>172.866</u>	<u>180.767</u>
	581.504	494.065
Totaal onttrekkingen	<u>2.892.602</u>	<u>2.813.427</u>
Toevoegingen (baten):		
Vrijval investeringssubsidie OCW	663.782	643.083
Overige baten		
- restitutie servicekosten	<u>-</u>	<u>-</u>
Totaal toevoegingen	<u>663.782</u>	<u>643.083</u>
Toerekening subsidie Erfgoedwet huisvesting	<u>2.228.820</u>	<u>2.170.344</u>
Erfgoedwet collectiebeheer	<u>2.296.104</u>	<u>2.249.327</u>

Met ingang van 1 januari 2021 ontvangt het museum al zijn subsidies vanuit de Erfgoedwet. Dit geeft het museum langjarige zekerheid over de subsidies die het museum ontvangt. De subsidies voor collectiebeheer en huisvesting worden jaarlijks beschikt, de subsidie voor publieksactiviteiten worden vierjaarlijks beschikt.

Overige subsidies/bijdragen

(euro)

	2021	begroting	2020
Subsidies uit publieke middelen			
Gemeente Ede	20.000		1.950
Provincie Gelderland	80.000		-
Gemeente Apeldoorn	-		-
OCW incidentele subsidie	<u>1.850.300</u>		<u>1.914.700</u>
	1.950.300		1.916.650
Bijdragen uit private middelen			
VSB fonds	-		-12.738
Stichting Helene Kröller-Müller Fonds	272.088	-	258.001
Vereniging Rembrandt	-		20.000
TBI fonds	-		125.000
BPD Cultuurfonds	-		35.000
Diverse bijdragen digitale scheurkalender	-		2.200
Gravin van Bylandt Stichting	-		2.500
Hilgemann Fonds	10.000	-	-
Stichting Cordius	-		10.000
Jeekel Stichting	40.810		47.852
Diverse private gevers	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>125</u>
	322.898	-	487.940
Geoormerkt werven via VriendenLoterij	324.168	100.000	258.539
VriendenLoterij via Stichting Helene Kröller-Müller Fonds	<u>1.723.165</u>	<u>1.162.000</u>	<u>1.132.983</u>
	2.047.333	1.262.000	1.391.522
Totaal overige subsidies / bijdragen	<u>4.320.531</u>	<u>1.262.000</u>	<u>3.796.112</u>

De extra subsidie van het ministerie van OCW is conform de richtlijnen verantwoord als incidentele subsidie. In de jaarrekening 2020 staat deze bijdrage gerubriceerd als vaste subsidie. In de onderhavige jaarrekening is ook het in 2020 ontvangen bedrag gerubriceerd als incidentele subsidie.

In 2021 ondersteunt de Gemeente Ede het project *Mijn Beeldentuin* en het project *Een echte Van Gogh?!*. De provincie Gelderland ondersteunt de tentoonstelling *Marinus Boezem, Alle Shows*. Ook ontvangt het museum in 2021 extra subsidie van het ministerie van OCW in het kader van de coronacrisis.

In 2021 ondersteunt de Stichting Helene Kröller-Müller Fonds de aankoop van meerdere werken met de opbrengst van de VriendenLoterij. Dit zijn onder andere *Rocky Lumps II* van Tom Claassen, *Expression dynamique d'une motocyclette en vitesse* van Jules Schmalzigaug, *Vessels* van Lucas Lenglet, zes videowerken van Jeroen Jongeleen en *Mother, Wonder* van Roni Horn. Daarnaast wordt door het Stichting Helene Kröller-Müller Fonds in 2021 is er € 222.000 bijgedragen aan onder andere de restauratie van *Jardin d'email*, de restauratie van het *Zelfportret* van Vincent van Gogh, de tentoonstelling *Mooi oud* en de daarbij behorende publicatie.

In 2021 wordt ook het Hilgemann Fonds gevormd. Het museum ontvangt vijf jaar lang een bijdrage van Ewerdt Hilgemann en Antoinette de Stigter ter ondersteuning van mid career kunstenaars die zich bezighouden met beeldhouwkunst in de brede zin van het woord in de vorm van aankopen, tentoonstellingen en publicaties. Het Hilgemann Fonds draagt in 2021 € 10.000 bij aan de aankoop van de zes videowerken van Jeroen Jongeleen.

De opbrengsten geoormerkt werven zijn in 2021 fors hoger dan in 2020. De opbrengsten, onder aftrek van de wervingskosten, komen ten goede aan de aankoop van *Rocky Lumps II* van Tom Claassen.

Lasten

(euro)

	2021	begroting	2020
Salariskosten			
Lonen en salarissen	3.926.270	4.953.856	3.963.418
Sociale lasten	639.474	-	647.377
Pensioenlasten	435.975	-	438.274
Woon/werkverkeer	113.861	114.000	101.723
Jubileumuitkeringen	8.788	-	805
Inhuur personeel	<u>200.283</u>	<u>257.000</u>	<u>187.266</u>
	<u>5.324.651</u>	<u>5.324.856</u>	<u>5.338.863</u>

Personeelsbestand

Gedurende het boekjaar 2021 bedroeg het gemiddeld aantal werknemers bij de Stichting Kröller-Müller Museum, omgerekend naar volledige mensjaren, 94,7 personen (2019: 92,1 personen).

Bezoldiging bestuurders

Per 1 januari 2013 is de Wet normering topinkomens (WNT) in werking getreden. De WNT-norm voor 2021 bedraagt € 209.000 en de Stichting Kröller-Müller Museum blijft daar met alle uitkeringen ruim onder.

bedragen x € 1	E.J.H Pelsers	F. de Vogel	W.K. Voordendag
Functie(s)	algemeen directeur	zakelijk directeur	commercieel directeur
Duur dienstverband	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 30/4
Omvang dienstverband (in fte)	1	1	1
(Fictieve) dienstbetrekking?	ja	ja	ja
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedi	149.698	124.179	43.549
Beloningen betaald op termijn	15.199	15.142	5.047
Totaal bezoldiging	164.897	139.321	48.596
Toepasselijk WNT-maximum	209.000	209.000	69.285
Gegevens 2020			
Duur dienstverband	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1	1	1
Beloning	146.433	122.129	116.600
Belastbare onkostenvergoeding	-		
Beloningen betaald op termijn	14.064	14.006	14.006
Totaal bezoldiging	160.497	136.135	130.606
Toepasselijk WNT-maximum	201.000	201.000	201.000

Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen

bedragen x € 1	W.K. Voordendag
Functie(s)	commercieel directeur
Omvang dienstverband (in fte)	1
Jaar waarin dienstverband is beëindigd	2021
Uitkering wegens beëindiging van het dienstverband	
Overeengekomen uitkeringen wegens beëindiging dienstverba	17.212
Individueel toepasselijk maximum	75.000
Totaal uitkeringen wegens beëindiging dienstverband	17.212
Waarvan betaald in 2021	17.212

Toezicht houdende topfunctionarissen met een bezoldiging van € 1.700 of minder

Naam topfunctionaris	Functie
J.A. Kamps	Voorzitter
P. van der Feltz	Lid
T. Menssen	Lid
M. Sellink	Lid
E. Mackay	Lid
H. Bast	Lid
C.H.M. Braams	Lid

Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2021 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

Huisvestingskosten

(euro)

	2021	2020
<i>Toeslagen aan Rijksvastgoedbedrijf</i>		
- huur	681.658	734.964
- dienstverleningsovereenkomst	-	-
- onderhoudscontract via Rijksvastgoedbedrijf	-	-
	<u>681.658</u>	<u>734.964</u>
Loonkosten eigen organisatie beheer en onderhoud	298.421	290.799
Verzekeringen	28.427	25.278
Afschrijvingen op investeringen	697.731	676.393
Kosten dagelijks onderhoud	283.823	297.482
Onderhoudscontracten	221.038	134.446
Dotatie voorziening groot onderhoud	<u>100.000</u>	<u>160.000</u>
	604.861	591.928
<i>Overige huisvestingskosten</i>		
- advieskosten gebouw en klimaat	55.185	73.338
- advieskosten uitbreiding museum	353.453	231.755
- kosten verbouwing depot	-	8.205
- kosten verbouwing bibliotheek en kantoren	-	-
- kosten renovatie toiletgroepen	-	-
- energielasten	<u>172.866</u>	<u>180.767</u>
	581.504	494.065
Totaal lasten	<u>2.892.602</u>	<u>2.813.427</u>
Vrijval investeringssubsidie OCW	663.782	643.083
Overige baten		
- restitutie servicekosten	<u>-</u>	<u>-</u>
Totaal baten	<u>663.782</u>	<u>643.083</u>
Totaal lasten minus baten	<u>2.228.820</u>	<u>2.170.344</u>

Per 1 januari 2017 is de Erfgoedwet in werking getreden en daarmee een stelselwijziging in de subsidiëring van het behoud en beheer van collecties en gebouwen enerzijds en subsidiëring van publieksactiviteiten anderzijds. Tot 2017 betaalde het museum jaarlijks een gebruikersvergoeding aan het Rijksvastgoedbedrijf, dat daarmee de verantwoordelijkheid had voor het groot onderhoud en de instandhouding van de gebouwen. Door de stelselwijziging is het museum hiervoor verantwoordelijk geworden. Tot ultimo 2019 heeft het Kröller-Müller Museum dienstverlening van het Rijksvastgoedbedrijf afgenomen voor het beheer en onderhoud van de gebouwen. Vanaf 1 januari 2020 is het museum dit in eigen beheer gaan uitvoeren.

Op basis van het Meerjaren onderhoud- en investeringsplan worden de kosten voor groot onderhoud voor een bedrag van € 160.000 gedoteerd aan de Voorziening groot onderhoud. De werkelijke kosten voor het groot onderhoud worden jaarlijks ten laste van deze Voorziening groot onderhoud gebracht. De vrijval investeringssubsidie OCW voor een bedrag van € 663.782 betreft het afschrijvingsdeel op investeringen die met investeringssubsidie zijn gedaan.

Kunstaankopen
(euro)

	2021	begroting	2020
Aankopen Kunst	1.365.507	1.000.000	1.137.010
Transportkosten	16.769	-	20.718
Intakekosten	8.912	-	4.491
Installatiekosten	<u>540.810</u>	<u>-</u>	<u>30.073</u>
	<u>1.931.998</u>	<u>1.000.000</u>	<u>1.192.292</u>

Het bedrag van de normbegroting is gebaseerd op de besteding van de bijdrage van de VriendenLoterij ad € 1.000.000 via de Stichting Helene Kröller-Müller Fonds. Het verschil tussen de begroting en de realisatie wordt met name veroorzaakt doordat de aankopen via de Stichting Helene Kröller-Müller Fonds niet synchroon lopen met de jaarlijkse bijdrage.

Overige lasten

(euro)

	2021	begroting	2020
Collectiepresentatie	562.385	350.000	668.817
Bruikleenverkeer inkomend	28.644	20.000	63.403
Educatie	92.658	45.000	105.865
Tentoonstellingen	762.183	650.000	227.183
Bruikleenverkeer uitgaand	111.624	120.250	153.291
Collectiebeheer	57.813	80.000	56.846
Collectiedocumentatie	119.011	40.000	42.333
Conservering en restauratie	397.750	280.000	463.756
Organisatiekosten	728.443	377.500	544.606
Stichting Helene Kröller-Müller Fonds	3.619	20.000	6.705
Marketingkosten	152.594	190.000	158.334
Inkoop museumwinkel	173.497	181.440	181.442
Beheerskosten museumwinkel	68.170	35.000	68.284
Directie reserve		100.000	
Overige personeelslasten	<u>198.066</u>	<u>340.000</u>	<u>229.219</u>
	<u>3.456.457</u>	<u>2.829.190</u>	<u>2.970.084</u>

De hogere realisatie van de overige lasten ten opzichte van de begroting met ongeveer € 600.000 wordt met name veroorzaakt door de volgende items:

- Hogere realisatie kosten collectiepresentatie (€ 212.000).
- Hogere realisatie kosten educatie (€ 47.000).
- Hogere realisatie kosten voor conservering en restauratie (€ 117.000).
- Hogere realisatie kosten voor collectiedocumentatie (€ 79.000)
- Hogere realisatie kosten voor organisatiekosten (€ 351.000).
- Hogere realisatie kosten tentoonstellingen (€ 112.000).
- Lagere realisatie kosten voor overige personeelslasten (€ 142.000)

Het directiebudget, wat in de begroting is opgenomen, is gedurende het jaar besteed aan diverse projecten die in de realisatie onderdeel uitmaken van andere kostencategorieën.

De organisatiekosten omvatten onder meer een afschrijving debiteuren van € 190.000 vanwege de onzekerheid of een Italiaanse partner voor bruikleententoonstellingen aan zijn betalingsverplichtingen kan voldoen.

DETAILLERING CATEGORIALE EN FUNCTIONELE EXPLOITATIEREKENING 2021

(euro)

Functioneel		Totaal	Publieks-activiteiten	Collectie-beheer	Algemeen beheer
Categoriaal			Vaste en tijdelijke presentatie	Conservering restauratie en documentatie	

BATEN

Directe opbrengsten					
Publieksinkomsten totaal	2.614.471				
Publieksinkomsten binnenland totaal	1.534.375				
waarvan kaartverkoop	926.872	926.872			
waarvan overig	607.503	607.503			
Publieksinkomsten buitenland totaal	1.080.096	1.080.096			
Sponsorinkomsten	14.000				
waarvan sponsoring in natura	-	-			
waarvan overige sponsorinkomsten	14.000	14.000			
Overige inkomsten	-				
waarvan vergoedingen van coproductanten	-	-			
waarvan overige inkomsten	-	-			
Totale directe opbrengsten	2.614.471				
Indirecte opbrengsten	238.639				
waarvan kapitalisatie van vrijwilligers	-				
waarvan overige indirecte opbrengsten	238.639	155.089	60.221	23.329	
Private middelen	2.370.231				
particulieren incl. vriendenverenigingen bedrijven	272.088	-	272.088	-	
private fondsen	50.810	-	50.810	-	
goede doelen loterijen	2.047.333		2.047.333		
Totale Opbrengsten	5.237.341	2.783.560	2.430.453	23.329	
Structurele subsidie OCW	6.485.696				
Regeling specifiek cultuurbeleid	1.960.772	1.960.772			
Erfgoedwet onderdeel huisvesting	2.228.820	1.292.715	802.375	133.729	
Erfgoedwet onderdeel Collectiebeheer	2.296.104		2.296.104		
Incidentele publieke subsidies	1.950.300	1.950.300			
Totale Subsidies/Bijdragen	8.435.996	5.203.787	3.098.479	133.729	
TOTALE BATEN	13.673.337	7.987.348	5.528.931	157.058	

(VERVOLG)

(euro)

Functioneel	Totaal	Publieks-activiteiten	Collectie-beheer	Algemeen beheer
Categoriaal		Vaste en tijdelijke presentatie	Conservering restauratie en documentatie	

LASTEN

Salarislasten	5.324.651	2.429.439	1.701.570	1.193.642
Huisvestingslasten	2.228.820	1.292.715	802.375	133.729
Afschrijvingen	316.574	183.613	113.967	18.994
Aankopen	1.931.998		1.931.998	
Overige lasten	3.456.457	1.788.822	737.507	930.128
Collectiepresentatie	562.385	399.452	162.933	
Bruikleenverkeer inkomend	28.644	28.644		
Educatie	92.658	92.658		
Tentoonstellingen	762.183	762.183		
Bruikleenverkeer uitgaand	111.624	111.624		
Collectiebeheer	57.813		57.813	
Collectiedocumentatie	119.011		119.011	
Conservering en restauratie	397.750		397.750	
Organisatiekosten	728.443			728.443
Stichting Helene Kröller-Müller Fonds	3.619			3.619
Marketingkosten	152.594	152.594		
Inkoop museumwinkel	173.497	173.497		
Beheerskosten museumwinkel	68.170	68.170		
Overige personeelskosten	198.066			198.066
TOTALE LASTEN	13.258.500	5.694.590	5.287.416	2.276.494

Saldo uit gewone bedrijfsvoering	414.837	2.292.758	241.515	-2.119.435
Saldo rentebaten/-lasten	-58.033			-58.033
Mutatie aankoopfonds	-3.213		-3.213	
Koersverschillen	-			-
Saldo uit bedrijfsvoering	353.592	2.292.758	238.302	-2.177.468
Toerekening Algemeen beheer	-	-1.602.854	-574.614	2.177.468

EXPLOITATIERESULTAAT	353.592	689.904	-336.312	-0
Overheveling subsidie	-	-336.312	336.312	-
Dotatie Bestemmingsreserve Covid-19	-353.592	-353.592		
	-	-	-	-

Toerekening Algemeen beheer aan functies BIS en Erfgoedwet collectiebeheer

(euro)

	Basis Infrastructuur	Erfgoedwet Collectiebeheer	
Totale baten	7.987.348	5.528.931	
OCW subsidie	-1.960.772	-2.296.104	
Subsidie Erfgoedwet huisvesting	-1.292.715	-802.375	
Geormerkte baten aankopen kunst	-	-2.047.333	
Baten ten behoeve van toerekening	4.733.860	383.119	
Totale lasten	5.694.590	5.287.416	
Aankopen	-	-1.931.998	
Lasten ten behoeve van toerekening	5.694.590	3.355.418	
Totaal baten en lasten	<u>10.428.449</u>	<u>3.738.537</u>	<u>14.166.987</u>
Verdeling Algemeen beheer	73,6%	26,4%	
Toerekening Algemeen beheer	<u>1.602.854</u>	<u>574.614</u>	<u>2.177.468</u>

TOELICHTING OP DE VERDEELSLEUTELS ZOALS GEHANTEERD IN DE FUNCTIONELE EXPLOITATIEREKENING

Kosten per functie

Het *Handboek verantwoording cultuursubsidies musea 2021-2024* van het Ministerie van OCW schrijft voor de verdeling van kosten en opbrengsten vanuit de Categoriele exploitatierekening naar de Functionele exploitatierekening de volgende indeling naar functies voor:

1. Publieksactiviteiten
2. Collectiebeheer
3. Algemeen beheer

Toelichting op gehanteerde verdeelsleutels

Baten

Entreegelden, opbrengsten uit bruikleenverkeer en de omzet van de museumwinkel vallen volledig onder de Publieksactiviteiten.

De indirecte opbrengsten worden specifiek toegerekend aan de verschillende functies. De opbrengsten uit private middelen worden specifiek toegerekend aan de verschillende functies. De structurele subsidie Erfgoedwet huisvesting is op basis van vierkante meters toegerekend aan de verschillende functies voor respectievelijk 58% Publieksactiviteiten, 36% Collectiebeheer en 6% Algemeen beheer.

Lasten

De personeelslasten zijn in hoofdzaak specifiek toegerekend aan de verschillende functies. Secretariaat en bedrijfsbureau zijn toegerekend aan de functie Algemeen beheer. Marketing, presentatie, educatie, de tuindienst en bruikleenverkeer zijn toegerekend aan de functie Publiek. Restauratie, collectie en onderzoek en behoud en beheer zijn toegerekend aan de functie Collectiebeheer. De functies Algemeen directeur en Zakelijk directeur zijn toegerekend aan Algemeen beheer. De functie Commercieel directeur is toegerekend aan Publieksactiviteiten. De afdeling Beveiliging is toegerekend aan Publieksactiviteiten voor de kosten die samenhangen met de openstelling van het museum. De kosten van de centrale meldkamer zijn toegerekend aan Collectiebeheer. De afdeling Huishoudelijke dienst is voor 50% toegerekend aan Publieksactiviteiten en voor 50% aan Algemeen beheer. De functies conservator, registrar en de Technische dienst tentoonstellingen worden gelijk verdeeld over Publieksactiviteiten en collectiebeheer.

De huisvestingslasten zijn op basis van vierkante meters toegerekend aan de verschillende functies voor respectievelijk 58% Publieksactiviteiten, 36% Collectiebeheer en 6% Algemeen beheer.

De afschrijvingen zijn op basis van vierkante meters toegerekend aan de verschillende functies voor respectievelijk 58% Publieksactiviteiten, 36% Collectiebeheer en 6% Algemeen beheer. De overige lasten zijn specifiek toegerekend aan de verschillende functies.

Otterlo, 24 maart 2022

E.J.H. Pelsers
Algemeen directeur

J.A. Kamps
Voorzitter Raad van Toezicht

OVERIGE GEGEVENS

ACTIVITEIT EN BEREIK

Prestatieverantwoording 2021

	2021		Activiteitenplan		2020	
Tentoonstellingen	Aantal tentoonstellingen	Aantal bezoekers	Aantal tentoonstellingen	Aantal bezoekers	Aantal tentoonstellingen	Aantal bezoekers
1. Tijdelijke tentoonstellingen	12	127.126	5	360.000	7	173.272
Totaal bezoeken (2+3+4+5)		127.126		360.000		173.272
2. Reguliere bezoeken		125.738		320.000		161.563
3. Bezoeken PO		158		7.500		1.529
4. Bezoeken VO		1.230		32.500		10.180
5. Bezoeken MBO/HO		-		-		-
Specificatie van bezoeken totaal:						
6. Gratis bezoeken		3.688		100.000		23.516
7. Betaalde bezoeken		123.438		260.000		149.756
Overige bezoeken:						
8. Bezoeken website totaal		970.170		675.000		1.050.607
9. Aantal unieke bezoekers website		659.973		490.000		760.076
Overige activiteiten	Aantal activiteiten	Aantal deelnemers	Aantal activiteiten	Aantal deelnemers	Aantal activiteiten	Aantal deelnemers
10. Schoolgebonden activiteiten	37	7.913	24	45.000	40	12.209
11. Waarvan PO	19	158	16	20.000	17	1.529
12. Waarvan VO	18	7.755	8	25.000	20	10.180
13. Waarvan MBO/HO	-	-	-	-	3	500
14. Openbare activiteiten	17	n.b.	26	7.500	12	15.000
15. Totaal overige activiteiten (10+14)	54	7.913	50	52.500	52	27.209

Het museum heeft gedurende het gehele jaar één of meerdere tijdelijke tentoonstellingen, naast de doorlopende toegankelijkheid van de vaste presentatie. Bezoekersaantallen worden niet per tentoonstelling gedifferentieerd.

Bezoekersaantallen worden sinds 2020 vastgesteld op basis van verkochte tickets, zowel online als lokaal.

Binnen het schoolbezoek kan geen onderscheid gemaakt worden tussen voortgezet onderwijs en MBO en HBO. Deze categorieën worden samengevoegd gepresenteerd.

De bezoekers van de website worden vanuit Google Analytics gerapporteerd.

De overige activiteiten zijn grotendeels op schattingen gebaseerd. Er vinden ook activiteiten buiten het museum plaats waarbij het aantal deelnemers niet binnen de reguliere registratie kunnen worden opgenomen.

STATUTAIRE RESULTAATBESTEMMING

Het Kröller-Müller Museum heeft in zijn statuten geen bepalingen opgenomen over de resultaatbestemming.
De directie bepaalt jaarlijks de resultaatbestemming van het museum.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de raad van toezicht van Stichting Kröller-Müller Museum te Otterlo

Verklaring over de in het jaarrapport opgenomen jaarrekening 2021

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2021 van Stichting Kröller-Müller Museum te Otterlo gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in dit jaarrapport opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Kröller-Müller Museum op 31 december 2021 en van het resultaat over 2021 in overeenstemming met het Handboek Verantwoording instellingen Erfgoedwetsubsidie 2021-2024 en de bepalingen van en krachtens de WNT;
- zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2021 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in de subsidiebeschikking en in de relevante wet- en regelgeving zoals uitgewerkt in paragraaf 2.3 van het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen 2021-2024.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2021;
2. de exploitatierekening over 2021; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen 2021-2024 en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2021 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Kröller-Müller Museum zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2021 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, onderdelen n en o, Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in het jaarrapport opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarrapport andere informatie, die bestaat uit:

- het voorwoord;
- het bestuursverslag;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van het Handboek Verantwoording instellingen Erfgoedwetsubsidie 2021-2024 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen 2021-2024 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De directie is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met het Handboek Verantwoording instellingen Erfgoedwetsubsidie 2021-2024.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van de directie en de raad van toezicht voor de jaarrekening

De directie is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het Handboek Verantwoording instellingen Erfgoedwetsubsidie 2021-2024 en de bepalingen van en krachtens de WNT. De directie is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in de subsidiebeschikking en in de relevante wet- en regelgeving zoals uitgewerkt in paragraaf 2.3 van het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen 2021-2024.

In dit kader is de directie tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die de directie noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de directie afwegen of de instelling in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsels moet de directie de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de directie het voornemen heeft om de instelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

De directie moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de instelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de instelling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen 2021-2024, het Controleprotocol WNT 2021, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties die van materieel belang zijn, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de instelling;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de directie en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door de directie gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de instelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Apeldoorn, 30 maart 2022

Mazars N.V.

w.g.

drs. J. van der Lelie RA

mazars

Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor
identificatiedoeleinden
JvdL | 30-03-2022

Kröller-Müller Museum
Houtkampweg 6
6731 AW Otterlo
+31 (0)318 59 12 41
info@krollermuller.nl
www.krollermuller.nl

Fotografie: Milagro Elstak,
Marjon Gemmeke, Walter Herfst,
Wieneke Hofland, GJ van Rooij,
Valerie Spanjers, Peter Tijhuis

Ontwerp: Saiid/Smale